

Załącznik do uchwały
Rady Gminy Szczaniec
Nr XVII/2/20
z dnia 30 stycznia 2020r.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022

Centrum Badań Analiz
i Projektów Europejskich „CBAiPE”
65-770 Zielona Góra ul Kręta 5

Szczaniec 2015
Zmiana 2016
Zmiana 2017
Zmiana 2020
Zmiana 2021

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
1.1 Metodologia prac i organizacja procesu tworzenia strategii	4
1.2 Nadrzędne dokumenty strategiczne	5
2. Diagnoza Gminy Szczaniec	9
2.1 Przestrzeń i środowisko	10
2.1.1 Ogólna charakterystyka Gminy Szczaniec.....	10
2.1.2 Charakterystyka sieci osadniczej.....	14
2.1.3 Opis zasobów naturalnych	15
2.1.4 Opis zasobów kulturowych.....	21
2.2 Uwarunkowania społeczne	28
2.2.1 Kapitał ludzki i jakość życia	28
2.2.2 Opieka społeczna.....	33
2.2.3 Edukacja i kultura	34
2.2.4 Ochrona zdrowia	40
2.3 Uwarunkowania gospodarcze	41
2.3.1 Przedsiębiorczość	41
2.3.2 Rynek pracy i bezrobocie.....	43
2.4 Infrastruktura techniczna.....	46
2.4.1 Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków	46
2.4.2 Gospodarka odpadami	49
2.4.3 Gospodarka niskoemisyjna	52
2.4.4 Kominikacja	55
2.4.5 Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna.....	55
2.4.6 Założenia do rewitalizacji.....	57
3. Uwarunkowania i problemy dalszego rozwoju Gminy Szczaniec - Analiza SWOT	59
4. Misja i Wizja gminy Szczaniec	71
5. Strategiczne kierunki Rozwoju Gminy Szczaniec	73
5.1 Strategiczne cele rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2015 – 2020	76
5.1.2 Rozwój gospodarki lokalnej w tym rolnictwa, zdrowej żywności i turystyki.....	82
5.1.3 Rozwój usług społecznych, edukacyjnych oraz działania na rzecz integracji i kształtowania postaw prospołecznych mieszkańców	86
6. System realizacji Strategii.....	95
6.1 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii	96
6.2 Finansowanie realizacji Strategii.....	96

6.3 Monitorowanie ,kontrola i ocena efektów realizacji ustaleń strategicznych.....	103
Spis tabel.....	108
Spis map i fotografii	108
Uchwała Rady Gminy Szczaniec.....	109
Zmiana Uchwały Rady Gminy Szczaniec	110
Zmiana Uchwały Rady Gminy Szczaniec	111

1. WPROWADZENIE

1.1. METODOLOGIA PRAC I ORGANIZACJA PROCESU TWORZENIA STRATEGII

Władze stanowiące i wykonawcze Gminy działają na rzecz dobra publicznego, jakim jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb jej mieszkańców, czyli tworzenie jak najlepszego środowiska życia mieszkańców w sferze: społecznej, gospodarczej, ekologicznej, zagospodarowania przestrzennego i dziedzictwa kulturowego wykorzystują w tym celu publiczne środki finansowe znajdujące się w ich dyspozycji (budżet gminy). Działania w tym względzie nie mogą być oparte na metodach prób i błędów, obliczone na szczęśliwy przypadek, bądź też odbywać się na podstawie nie ukierunkowanych na przyszłość decyzji bieżących. Taki sposób postępowania nie gwarantuje osiągnięcia sukcesów w skutecznym zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców, a także nie sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami finansowymi z budżetu gminy. Problemy te muszą być rozwiązywane w sposób systematyczny i długookresowy, z pełną świadomością konsekwencji podejmowanych dzisiaj decyzji dla losów gminy i jej mieszkańców w przyszłości.

Doceniając wagę kompleksowej i długookresowej polityki rozwoju jako podstawy do racjonalnego i efektywnego zarządzania gminą w celu tworzenia możliwie jak najlepszego środowiska życia dla mieszkańców, Władze Gminy Szczaniec od kilku lat stosują ten system w praktyce. Wyrazem takiego podejścia jest przyjęty uchwałą Rady Gminy Szczaniec z dnia 29 grudnia 2000 r. dokument pt.: „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Szczaniec do 2015 r.". Dokument ten wymagał jednak aktualizacji. Do podstawowych merytorycznych przesłanek stojących u podstaw tej aktualizacji zaliczyć należy:

- Członkostwo Polski w Unii Europejskiej i wynikające z tego możliwości pozyskiwania środków finansowych z funduszy pomocowych tej organizacji na współfinansowanie projektów rozwojowych, w tym inwestycyjnych,
- Zapewnienie kompatybilności strategicznych kierunków i celów rozwoju Gminy Szczaniec z ustaleniami dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i województwa lubuskiego do 2020 r. - jest to wstępny warunek ubiegania się o współfinansowanie środkami unijnymi realizacji projektów gminnych,
- Sukcesywne wdrażanie w życie zasad: racjonalnego gospodarowania, zrównoważonego rozwoju i partycypacji społecznej,
- Konieczność weryfikacji i aktualizacji istniejących oraz wprowadzenia nowych zadań realizacyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Władze Gminy Szczaniec przystąpiły do aktualizacji dotychczasowej strategii rozwoju, czego efektem jest niniejszy dokument pt.: „Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 roku". Dokument ten prezentuje w swej treści długookresowy program działania, określający strategiczne cele rozwoju oraz wskazujący sposoby ich wykonania w postaci celów

operacyjnych i kierunków działań (projektów realizacyjnych). Umożliwia on uporządkowanie i odpowiednie rozłożenie w czasie planowanych działań. Pozwala to na uniknięcie realizacji projektów ad hoc, nie powiązanych ze sobą logicznie i nie wpisujących się w ciąg przyczynowo- skutkowy. Dokument ten pokazuje, że planowane do realizacji zadania (projekty) są konsekwencją strategicznego myślenia o rozwoju Gminy Szczaniec. Jest to bardzo ważna przesłanka i uzasadnienie przy ubieganiu się o zewnętrzne środki finansowe, w tym środki pomocowe Unii Europejskiej. Dokument ma charakter otwarty, co pozwala na elastyczne dostosowywanie i korygowanie celów rozwoju w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne. Jednak podstawą modyfikacji jego zapisów powinny być wyłącznie względy merytoryczne. Dlatego strategia nie jest dokumentem dla dokumentu, ale stanowi podstawowy instrument prowadzonej kompleksowej i długookresowej polityki rozwoju Gminy Szczaniec.

1.2. NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Dokument został wydany 11 stycznia 2013 i opiera się na opublikowanym w 2009 roku Raporcie 2030 - Wyzwania Rozwojowe i jest uzupełniony o kwestie trwającego w Europie kryzysu finansowego i spowolnienia gospodarczego.

Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Założeniem strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz uniknięcie sytuacji, w której rozwój gospodarczy kraju byłby wolniejszy niż w poprzedniej dekadzie.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest główną strategią rozwojową kraju obejmującą średni horyzont czasowy. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania będą koncentrować się na trzech strategicznych obszarach: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka oraz spójność społeczna i gospodarcza.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju ten jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania przestrzeni kraju. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu

przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Wymienione cele to:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych: Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Dokument powstał w oparciu o Założenia Umowy Partnerstwa 2014- 2020, które zostały poddane konsultacjom społecznym i przyjęte przez rząd 15 stycznia 2013 roku.

Sama umowa została zatwierdzona przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014.

Umowa Partnerstwa przedstawia m.in.:

- > cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym wraz z podstawowymi wskaźnikami,
- > opis stopnia uzupełniania się działań finansowanych z Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa,
- > układ programów operacyjnych,
- > zarys systemu finansowania oraz wdrażania.

Cele Umowy Partnerskiej są zgodne z celami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz strategią Europa 2020.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie została przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 roku. Jest to średniookresowy dokument strategiczny, który odnosi się do zasad prowadzenia polityki społeczno-gospodarczej kraju w ujęciu wojewódzkim. Określa on cele i główne kierunki rozwoju kraju w wymiarze terytorialnym, wprowadza zmiany w zakresie planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce oraz nakreśla zadania podejmowane przez poszczególne

resorty. Poszczególne jednostki terytorialne realizujące politykę regionalną są tu postrzegane jako narzędzia służące osiągnięciu celów rozwojowych całego kraju

Województwa lubuskiego:

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 roku (aktualizacja).

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia funkcjonować będzie jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego

W oparciu o diagnozę strategiczną oraz analizę SWOT, a także *Średniookresową ocenę oddziaływania Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego na rozwój Województwa Lubuskiego*, przygotowana została syntetyczna ocena pozycji wyjściowej, a także bezpośrednia lista wyzwań rozwojowych wynikających z obserwowanych zjawisk i procesów. Potencjały i wyzwania Lubuskiego zostały przedstawione w czterech obszarach:

1. Gospodarka regionalna i rynek pracy;
2. Infrastruktura transportowa i teleinformatyczna;
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu;
4. Zarządzanie rozwojem regionu.

Te cztery obszary stanowiły bezpośredni punkt odniesienia dla formułowania wizji, celu głównego oraz czterech celów strategicznych.

Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2014-2020

RPO – Lubuskie 2020 jest programem dwufunduszowym, łączącym w sobie interwencję Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym programu jest ***długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.***

RPO – Lubuskie 2020 w pełni wpisuje się w najważniejsze kierunki rozwoju, które zostały określone w Strategii Europa 2020 – przy jednoczesnym uwzględnieniu regionalnej specyfiki, w tym istniejących potencjałów, ograniczeń oraz potrzeb. Dokument realizuje kluczowe priorytety UE w poniższym zakresie, tj.:

Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy, poprzez przeprowadzenie działań w ramach Osi priorytetowej 1. Gospodarka i innowacje oraz Osi priorytetowej 2. Rozwój Cyfrowy;
Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, poprzez finalizację inwestycji ujętych w ramach Osi priorytetowej 3. Gospodarka niskoemisyjna, a także Osi priorytetowej 4. Środowisko i kultura;
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka o wysokim poziomie zatrudnienia, poprzez wdrażanie zadań ujętych w ramach Osi priorytetowej 6. Regionalny rynek pracy oraz Osi priorytetowej 8. Nowoczesna edukacja;
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka zapewniająca spójność społeczną i terytorialną, poprzez przeprowadzenie inwestycji przewidzianych w ramach Osi priorytetowej 5. Transport, Osi priorytetowej 7. Równowaga społeczna, a także Osi priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna.

Zgodnie z przyjętymi w Programie założeniami, zarówno na poziomie celów, jak i w zakresie podziału alokacji, należy wskazać, iż do najważniejszych obszarów wsparcia objętych RPO-Lubuskie 2020 zaliczono wsparcia sektora MŚP, głównie w kontekście działalności innowacyjnej, transport (w tym przede wszystkim infrastrukturę transportu drogowego), ale także działania zmierzające do poprawy sytuacji na rynku pracy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Z uwagi na dwufunduszowy charakter Programu, wszystkie działania podejmowane w ramach RPO-Lubuskie 2020 powinny być prowadzone w kontekście rezultatu zarówno ekonomicznego, jak i społecznego.

Rozpoczęcie realizacji omawianego dokumentu umożliwi ubieganie się o środki pochodzące z EFRR i EFS w województwie lubuskim, co pozwoli na osiągnięcie zamierzonego celu głównego, a także celów szczegółowych określonych na poziomie poszczególnych obszarów programu.

2. DIAGNOZA GMINY SZCZANIEC

Celem diagnozy jest przedstawienie dynamicznego bilansu cech Gminy Szczaniec oraz identyfikacja jej głównych „przewag konkurencyjnych” i barier rozwojowych. Diagnoza skonstruowana została na podstawie tzw. analizy *desk research*, wywiadów z pracownikami urzędu gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych oraz na podstawie ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców miała na celu określenie kwestii problemowych oraz kierunków rozwoju Gminy Szczaniec.

W podsumowaniu ankiet mieszkańcy uznali, że największym problemem, na poziomie punktacji 1 pkt. (bardzo źle) jest: brak dostępności do sieci gazowej, brak instalacji OZE, brak ścieżek rowerowych i szlaków turystyczno/edukacyjnych, brak dostępności do usług gastronomiczno- noclegowych, brak możliwości znalezienia pracy w gminie, brak dostępności do szkoleń kursów zawodowych, brak promocji lokalnego produktu, brak likwidacji dzikich wysypisk.

Na poziomie punktacji 2 pkt. (źle) mieszkańcy ocenili: zły stan dróg i chodników, niedostateczna promocja przedsiębiorczości i zachęta dla inwestorów do prowadzenia działalności, niska aktywność mieszkańców w stowarzyszeniach i słaba promocja gminy, brak informacji w zakresie możliwości pozyskania środków na zakładanie i rozwijanie działalności.

Na poziomie punktacji 3 pkt. (dostatecznie) mieszkańcy ocenili: jakość życia w gminie, bezpieczeństwo publiczne, jakość i poziom edukacji w gminie, dostęp do oczyszczalni ścieków, dostępność do Internetu, stan środowiska naturalnego, walory turystyczno-krajobrazowe, stosowanie selektywnej zbiórki odpadów, ofertę placówek kultury, jakość usług OPS w tym dostępność do lokali komunalnych, infrastrukturę upowszechniającą kulturę i lokalne tradycje, zagospodarowanie terenów wiejskich rekreacji oraz stopień rozwoju bazy sportowo- rekreacyjnej.

Na poziomie punktacji 4 pkt. (dobrze) mieszkańcy ocenili: dostosowanie infrastruktury edukacyjnej na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, wyposażenie OSP.

Na poziomie punktacji 5 (bardzo dobrze) mieszkańcy ocenili: dostępność do sieci wodociągowej, dostęp do opieki przedszkolnej.

Za kierunki rozwojowe i głównym zadaniem gminy do roku 2020 uznano: poszukiwanie inwestorów, promocja gminy, gazyfikacja gminy, wyznaczenie i uzbrojenie strefy aktywności gospodarczej, rozbudowa oczyszczalni ścieków w Szczaniecu, dalsza kanalizacja, budowa przydomowych oczyszczalni, poprawa infrastruktury drogowej, budowa/modernizacja ścieżek rowerowych i chodników wraz z oświetleniem, dostęp do szkoleń i kursów zawodowych, pozyskiwanie funduszy unijnych na inwestycje, prowadzenie punktu informacji o funduszach i możliwości pozyskania dofinansowania, rozwój gminy w kierunku turystyczno - rekreacyjnym, dostępność do Internetu,

W ramach prac nad strategią powołany został zespół pod kierownictwem Wójta Gminy, który uczestniczył w spotkaniach grupy roboczej do opracowania strategii Gminy Szczaniec.

Diagnoza ujęta została w czterech głównych obszarach tematycznych:

1. Przestrzeń i środowisko

2. Uwarunkowania społeczne
3. Uwarunkowania gospodarcze
4. Infrastruktura techniczna

Informacje o uwarunkowaniach przestrzennych, demograficznych i gospodarczych, wraz z analizą społeczno-ekonomiczną pozwalają na wyciągnięcie wniosków będących punktem wyjścia do sformułowania głównych kierunków działań gminy.

2.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

2.1 .1. Ogólna charakterystyka Gminy Szczaniec

Gmina Szczaniec położona jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie należy do powiatu świebodzińskiego, stanowiąc jego wschodni fragment i graniczy z następującymi gminami:

- od strony wschodniej z gminą Zbąszynek (powiat świebodziński),
- od strony południowej z gminami Babimost i Sulechów (powiat zielonogórski),
- od strony zachodniej z gminą Świebodzin (powiat świebodziński),
- od strony północnej z gminą Trzciel (powiat międzyrzecki).

Na terenie gminy znajduje się 11 sołectw (12 miejscowości): Brudzewo, Dąbrówka Mała, Kiełcze, Koźminek, Myszęcín, osada Nowe Karcze, Ojerzyce, Opalewo, Smardzewo, Szczaniec, Wilenko, Wolimirzyce. W strukturze sieci osadniczej wyodrębniają się 3 ośrodki: Szczaniec - gminny ośrodek administracyjno - usługowy i gospodarczy, Myszęcín - ośrodek o funkcji rolniczej oraz obsługi podróŜnych i komunikacji, Smardzewo - ośrodek o funkcji rolniczej, obsługi rolnictwa i usługowej. Gmina położona jest na Pojezierzu Lubuskim, w obrębie dwóch jednostek morfologicznych: Obniżenia Obry Leniwej (Gniłej) - część wschodnia, Wzgórz Osieńsko - Sulechowskich - część zachodnia.

Przez teren Gminy (na osi wschód - zachód) oraz przez wieś Szczaniec przebiega linia kolejowa o znaczeniu magistralnym Warszawa - Poznań - Rzepin - Frankfurt n/Odrą - Berlin. W odniesieniu do Gminy linia ta ma charakter tranzytowy. Bardzo ważne znaczenie w obsłudze komunikacyjnej Gminy posiada droga krajowa nr 2 (E 30) Warszawa - Poznań - Świecko (przejście graniczne z Niemcami) przebiegająca przez północną część Gminy i omijająca od strony południowej wieś Myszęcín. Odległość między wsiami Szczaniec i Myszęcín wynosi - 3 km. Ponadto ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej odgrywa droga wojewódzka nr 303 Świebodzin - Smardzewo - Babimost - Wolsztyn, zapewniająca dojazd do lotniska Babimost oraz do drogi krajowej nr 32 Sulechów - Poznań.

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

Mapa nr 1: Województwo Lubuskie

Powierzchnia Gminy Szczaniec wynosi 11333 ha (113 km²) z tego 68,8 % (ok. 7800 ha) stanowią użytki rolne a 26,60 % (3015 ha) lasy. Jest to Gmina typowo rolnicza, gdzie brak jest większych zakładów produkcyjnych. Szczaniec jest najmniejszą obszarowo gminą wiejską powiatu Świebodzińskiego, natomiast pod względem ludności znajduje się na trzeciej pozycji wśród gmin wiejskich. Siedziba Gminy zlokalizowana jest we wsi Szczaniec, położonej w odległości 12 km od Świebodzina. Gmina stanowi intensywnie rozwijający się obszar rolniczy województwa lubuskiego.

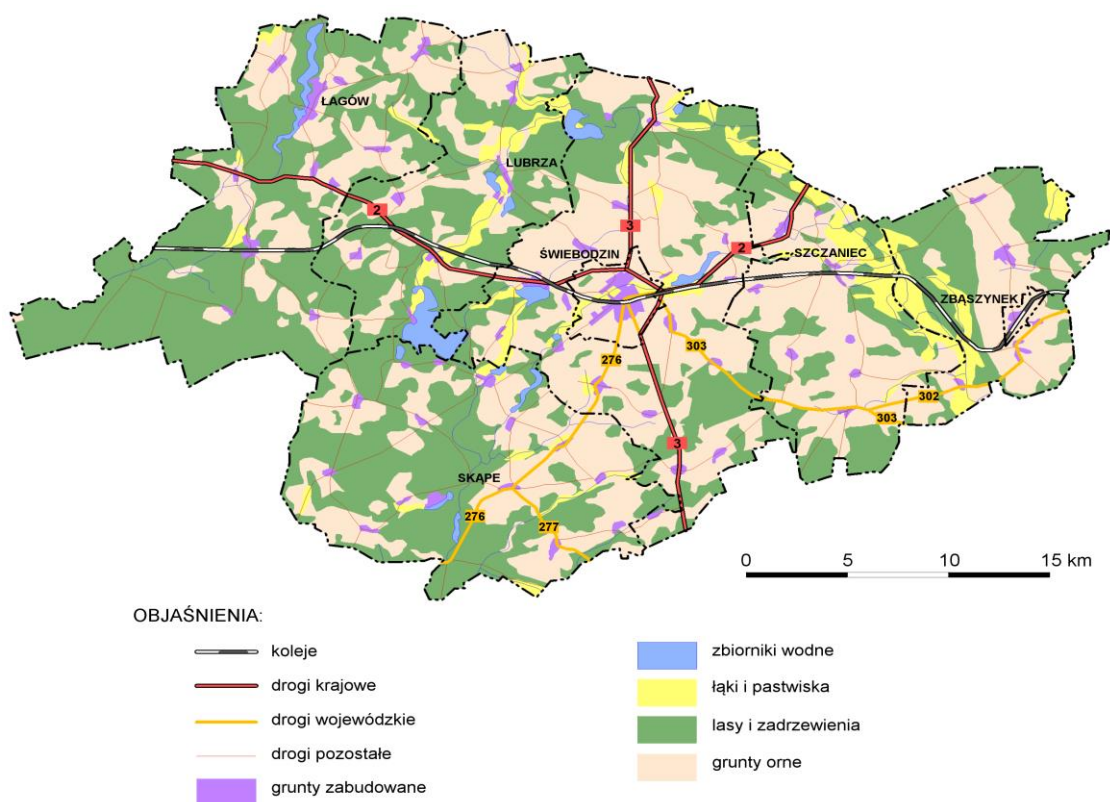
Strukturę użytkowania gruntów w Gminie Szczaniec przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Szczaniec

Rodzaj	Grunty na ha	% ogółu
Grunty orne	6254	55,18
Sady	11	0,10
Łąki	1092	9,64
Pastwiska	229	2,02
Lasy i grunty leśne	3015	26,60
Pozostałe grunty	732	6,46
Razem:	11333	100

Źródło: Dane UG Szczaniec (stan na 2014 r.)

Gmina Szczaniec jest właścicielem 281 ha gruntów w tym: 14 ha oddano w użytkowanie wieczyste a 4 ha oddano w trwały zarząd.

Mapa nr 2: Struktura terenu Gminy Szczaniec

Stan i struktura ludności

Gminę Szczaniec zamieszkuje, wg stanu na 31 grudnia 2013 r., dokładnie **3944** osób, z czego w miejscowości gminnej 1458 osób. Ogólna powierzchnia Gminy Szczaniec wynosi – 113 km², gęstość zaludnienia to **35** osób na 1 km², natomiast na sieć osadniczą składa się **12** miejscowości. Średni wiek mieszkańców gminy Szczaniec wynosi **36** lat. W związku z tym ludność Gminy odgrywa istotną rolę w dynamice rozwoju, gdyż występuje wysoki odsetek grupy produkcyjnej.

Tabela 2. Mieszkańcy Gminy Szczaniec wg płci

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%	osób	%
jednostka						
populacja	3944	100	2017	51,14	1927	48,86
gęstość zaludnienia (miesz./km ²)	35		18,32		17,05	

Źródło: Dane UG Szczaniec – dane z 2013r.

Analizując przemiany w strukturze wieku ludności w okresie ostatnich 10 lat, stwierdza się:

- spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (spadek liczby dzieci w wieku szkolnym);
- wzrost udziału pozostałych dwóch grup funkcjonalnych, w szczególności grupy produkcyjnej (wejście wyżu demograficznego w wiek zdolności do pracy).

Według danych z roku 2012, średni dochód na mieszkańca wynosił **3640,42** zł.

Tabela 3. Dochód na mieszkańca w Gminie Szczaniec w latach 2007-2012

ROK	Dochód na 1 mieszkańca w Gminie Szczaniec
2007	2292,48
2008	2457,35
2009	2736,81
2010	2818,20
2011	2745,51
2012	3640,42

Źródło: Dane UG Szczaniec

2.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Tabela 4. Mieszkańcy Gminy w podziale na miejscowości

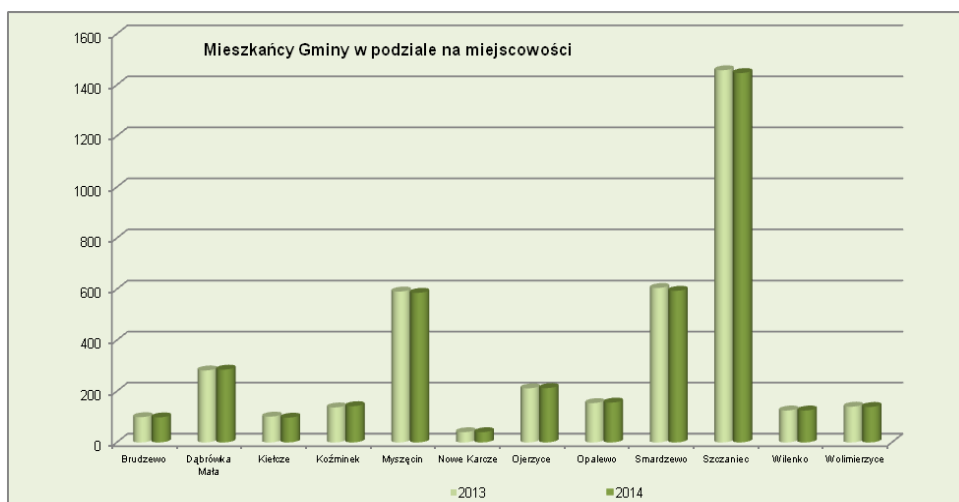
MIEJSCOWOŚCI	2011	2012	2013	2014
Brudzewo	101	97	99	98
Dąbrówka Mała	291	292	282	285
Kiełcze	101	102	101	97
Koźminek	139	140	137	142

Myszęcín	590	596	591	586
Nowe Karcze	42	40	40	40
Ojerzyce	203	205	212	213
Opalewo	162	159	154	156
Smardzewo	600	609	605	594
Szczaniec	1426	1429	1458	1447
Wilenko	125	125	125	125
Wolimirzyce	140	143	140	139
Ogółem	3937	3937	3944	3922

Źródło: Dane UG Szczaniec stan na 2014r.

Największe zagęszczenie mieszkańców występuje w Szczaniecu – najmniejsze zagęszczenie ludności obserwuje się w sołectwie Nowe Karcze.

Źródło : Dane UG Szczaniec stan na 2014

2.1.3 Opis zasobów naturalnych

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Gmina Szczaniec leży w obrębie makroregionu Pojezierza Lubuskiego. W granicach Gminy T. Bartkowski wydziela dwie jednostki morfologiczne różniące się zasadniczo typem rzeźby:

- Obniżenie Obry Gniłej (Rów Brójecki, Bruzda Zbąszyńska),
- Wzgórza Osieńsko - Sulechowskie (Wzgórza Sulęcińsko- Świebodzińskie),

Obniżenie Obry Gniłej (Leniwej Obry) - to rozległa równina sandrowa wznosząca się od 60 – 70 m n.p.m. Średnie spadki terenu nie przekraczają 2 %, a na całej powierzchni występują liczne, niewielkie zagłębienia bezodpływowe tworząc oczka wodne lub tereny podmokłe. Te cechy morfometryczne kwalifikują ten obszar do równinnego typu rzeźby. **Wzgórza Osieńsko-Sulechowskie** – reprezentują

żywszy krajobraz, który jest odzwierciedleniem form morenowych o różnej genezie. Falisto – pagórkowaty typ rzeźby tworzą pagórki moreny czołowej, przeważnie spiętrzanej, ciągnącej się równoleżnikowo między Lubinickiem a Opalewem oraz drugi ciąg morenowy między Rakowem a Podmoklem Małym. Wysokości bezwzględne wahają się tu od ok. 90 do 135 m n.p.m. w ciągu drugim. Nachylenia stoków na tym obszarze wahają się w granicach do 20 %. Na obrzeżu ciągów moren czołowych występują w płatach różnej wielkości moreny denne płaskie i faliste, reprezentujące falisty typ rzeźby. Wysokości bezwzględne oscylują w granicach 70 – 90 m n.p.m. Granica z obszarem rzeźby równinnej pola sandrowego jest bardzo wyraźna, tworząc krawędź morfologiczną w południowym odcinku przebiegu. W rzeźbie Gminy Szczaniec wyraźnie zaznacza się również granica rynnny glacialnej świebodzińsko - podługawskiej, wykorzystanej przez rzekę Lubinicę, prawy dopływ Obry Leniwej.

Fot. Lubinica w szczanieckim parku, prawy dopływ Leniwej Obry (Gniłej Obry)

Pod względem przyrodniczo-leśnym obszar Gminy położony jest w Dzielnicy Pojezierza Lubuskiego. Dominują tu siedliska borowe, które wyrosły na małożylnych piaskach fluwioglacjalnych i fluwialnych w strefie pól sandrowych oraz w obrębie wysoczyzny morenowej. Najczęściej występującym typem siedliskowym lasu jest bór świeży (Bśw), występujący na glebach bielcowych wytworzonych z piasków luźnych i słabogliniastych. Drzewostan tworzy przeważnie sosna z domieszką brzozy i akacji. Bór mieszany świeży (BMśw) obszarowo reprezentuje drugi typ siedliskowy. Zajmuje on gleby średnio zbielicowane, wytworzone z piasków słabogliniastych, różnoziarnistych oraz piasków lekko gliniastych i mocnych. Na tych siedliskach przeważają drzewostany sosnowe z domieszką świerku, dębu, daglezi, buku i brzozy. W runie występują: borówka czernica, rokit, gajnik, trzcinnik, śmiałek, orlica, jeżyna, szczawik, śródmaczek.

Brak większych zbiorników wodnych powoduje, że na terenie gminy nie występują zbiorowiska roślinności wodnej i bagiennej, poza małymi fragmentami trzcinowisk i turzycowisk w dolinie Obry

Leniwej i Lubinicy. Z tych też powodów na terenie gminy występuje niewiele rzadkich, ginących gatunków roślin. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy wymienia takie gatunki jak: widłak goździsty występujący w okolicach Smardzewa, przylaszcza i gwiazdnica wielkokwiatowa w rejonie rezerwatu „Grodziszcze”, kokorycz pusta, bluszcz – często występujący w lasach łągowych i grądach oraz w parku w Szczañcu, pierwiosnka lekarska i storczyk szerokolistny.

Świat zwierzęcy w obszarze gminy jest również stosunkowo ubogi, za wyjątkiem doliny Obry Leniwej, gdzie koncentrują się stanowiska rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt. Generalnie fauna obszaru gminy reprezentowana jest przez typowe gatunki pospolite występujące na Pojezierzu Lubuskim. Duże powierzchnie łąk i pastwisk, liczne zadrzewienia, mozaikowy układ pól, tworzą generalnie dogodne warunki dla życia i rozwoju zwierząt z różnorodnych grup systematycznych. Pod tym względem najkorzystniej prezentuje się obszar Gminy w rejonie rezerwatu „Grodziszcze”, gdzie stwierdzono bardzo duże zagęszczenie gatunków ptaków, jedno z najwyższych spotykanych w lasach Ziemi Lubuskiej. Spośród rzadkich gatunków występujących na terenie gminy wymienić należy: bocian biały, orlik krzykliwy, żuraw, czajka, siniak, dzięcioł średni, świerszczak, strzemieniówka, remiz oraz borsuk. Większość wymienionych gatunków przebywa w rejonie rezerwatu „Grodziszcze” i dolinie Obry Leniwej.

Rezerwat przyrody typu leśnego „Grodziszcze”, o powierzchni 15,75 ha. Utworzony w 1969 r. (M.P. nr 51/69), położony w Nadleśnictwie Babimost, w sąsiedztwie miejscowości Wilenko. Celem ochrony jest zachowanie wielogatunkowego lasu liściastego wraz ze średniowiecznym grodziskiem z IX-XII wieku. Główny zespół leśny to grąd niski, a 0,4 ha to lity drzewostan bukowy w wieku ok. 180 lat, porastający pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska. Drzewostan grądu jest niezwykle urozmaicony i składa się z dębu szypułkowego, jesionu, grabu, buku, lipy drobnolistnej, jaworu, olszy czarnej i brzozy brodawkowej. Drzewa mają 100 – 200 lat. W runie dużym stopniem pokrycia wyróżniają się szczyr trwały, czyściec leśny, gwiazdnica wielkokwiatowa, niecierpek pospolity, przylaszcza. Bardzo bogata jest awifauna rezerwatu. Przeprowadzone obserwacje ornitologiczne wykazały obecność 39 gatunków ptaków, a gniazdowanie 28 gatunków. Przeważają zięba i szpak, a na specjalną uwagę zasługują siniak i dzięcioł średni.

W obszarze Gminy występują tereny oraz obiekty, które ze względu na obecne uregulowania prawne objęte zostały określonymi formami ochrony jakie ustanowione zostały w Rozdziale 3 – Formy ochrony przyrody – ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 472 z późn. zm.). I tak:

Obszary chronionego krajobrazu. Na podstawie ww. ustawy ukazało się Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Lubuskiego z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubuskiego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 47, poz. 820), które wyznacza obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 23.375 ha w jednostce „17 – Rynny Obrzycko-Obrzańskie” położony w 12 gminach, w tym w Gminie Szczaniec obszar obejmujący 2.335 ha, co stanowi 20,7 % ogólnej powierzchni Gminy. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo

i przyrodniczo tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów. Działalność gospodarcza na tych terenach podlega niewielkim ograniczeniom, polegających głównie na zakazie lokalizacji obiektów oraz prowadzeniu działań uciążliwych dla środowiska. Zasady zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu ujęte zostały zarówno w ww. ustawie jak i Rozporządzeniu Wojewody Lubuskiego. W uchwalonym przez sejmik województwa lubuskiego planie przestrzennego zagospodarowania województwa – obszar chronionego krajobrazu zakwalifikowany został do sieci obszarów chronionych Natura 2000, jako „Wielkoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE” (europejska sieć obszarów szczególnie cennych przyrodniczo).

Pomniki przyrody stanowią kolejną prawną formę ochrony przyrody, obejmującą pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej, lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej oraz krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami. W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody figuruje 12 tego typu obiektów, położonych w granicach Gminy Szczaniec, wśród których poza drzewami znajduje się jeden głąz narzutowy.

Tabela 5. Pomniki przyrody

Lp.	Nr rejestru WKP	Przedmiot ochrony i jego położenie
1.	57	głąz narzutowy - Smardzewo
2.	180	dąb szypułkowy, obwód 500 cm, Wilenko park
3.	181	12 dębów szypułkowych, Szczaniec park
4.	258	2 lipy szerokolistne, Szczaniec park
5.	260	dąb szypułkowy, Szczaniec park
6.	540	4 dęby szypułkowe, rezerwat „Grodziszcze”
7.	541	dąb szypułkowy, rezerwat „Grodziszcze”
8.	686	jesion wyniosły, Myszęcin park
9.	687	jesion wyniosły, Myszęcin park
10.	688	jesion wyniosły, Myszęcin park
11.	689	dąb szypułkowy, Myszęcin park
12.	690	dąb szypułkowy, Myszęcin park

Źródło: Dane UG Szczaniec

W wykazie parków będących w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków figurują parki położone w miejscowościach: Szczaniec, Wilenko, Ojerzyce, Myszęcin. Ponadto obiekty parkowe, choć bardzo zaniedbane, występują w Wolimirzycach i Brudzewie.

Fot. Park w Szczañcu

Bardzo cennym elementem w krajobrazie Gminy Szczaniec są liczne aleje jesionów, klonów, jaworów i lip, które kwalifikują się do objęcia ochroną pomnikową.

Aleje:

- aleja klonów, jaworów i lip przy drodze Myszęcín - Szczaniec;
- aleja klonów, jaworów i lip przy drodze Opalewo – Szczaniec;
- aleja jesionów przy drodze Szczaniec – Dąbrówka Wlkp. ;
- aleja białodrzewów, topoli i jesionów przy drodze ze Szczañca do rezerwatu „Grodziszcze”;
- aleja klonów i jaworów przy drodze Smardzewo – Jeziory;
- aleja lip przy drodze Smardzewo – Babimost;
- aleja dębów przy rezerwacie „Grodziszcze”;
- aleja lip przy drodze Smardzewo – Opalewo.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 144 „Dolina kopalna Wielkopolska”, który wg „Mapy obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony” (red. A.S. Kleczkowski, 1990, AGH Kraków) gromadzi wody w czwartorzędowych utworach porowych. Zbiornik ma statut wysokiej ochrony wód (OWO) i obszarowo jest znacznej rozległości, przebiegającej równoleżnikowo przez środek województwa od Słubic po Zbąszynek. Obejmuje swym zasięgiem ok. 4/5 powierzchni gminy, a jego południowa granica przebiega poniżej Smardzewa. Zbiornik ten obejmuje warstwy wodonośne występujące w obrębie utworów wodnolodowcowych lub interglacjalnych o zwierciadle napiętym, zalegające na różnych głębokościach. Cechą charakterystyczną tego typu zbiornika jest częściowa lub całkowita izolacja od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi, przeważnie glinami lub iłami. Zasilanie zbiornika odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych na wychodniach utworów piaszczystych oraz przez okna hydrologiczne, obejmujące obszary, w których warstwy izolujące glin lub iłów są nieciągłe.

Grunty leśne i użytki rolne prawnie chronione. Do zasobów środowiska przyrodniczego ustawowo podlegających ochronie (z mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych) zalicza się również grunty leśne, w szczególności lasy ochronne, a także grunty rolne w rozumieniu art. 2 ww. ustawy, w szczególności użytki rolne wysokich klas bonitacyjnych (I-IV), dla których zgodę na wyłączenie z użytkowania rolniczego i leśnego wydaje minister środowiska lub właściwy terytorialnie wojewoda. Łączna powierzchnia gruntów leśnych i chronionych gruntów rolnych wynosi **82,31 %** powierzchni Gminy (lasy – 26,92 %, grunty rolne II-IV klasy – 55,39 %), co jest jednym z najwyższych wskaźników tego typu w skali województwa.

Użytki rolne stanowią zdecydowanie przeważającą część powierzchni gminy. W przeciwieństwie do wielu Gmin Województwa Lubuskiego ich udział w strukturze użytkowania gruntów Gminy Szczaniec wynosi aż 55,39 % ogólnej powierzchni (średnia w województwie - 35,13 %) oraz niewielkiej lesistości – 26,92 % (województwo – 48,7 %). Drugą ważną cechą wyróżniającą Gminę Szczaniec na tle województwa są jej warunki glebowe, charakteryzujące się dużym udziałem gleb dobrych, wysokich klas bonitacyjnych.

Tabela 6. Bonitacja użytków rolnych w Gminie Szczaniec

Klasa gleb	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w %
I	-	-
II	69	0,9
III	3590	47,3
IV	2753	36,3
V	865	11,4
IV	315	4,1
Razem	7592	100,00

Źródło: Dane UG Szczaniec - stan na 2014 r.

Największe powierzchnie gleb dobrych i bardzo dobrych występują w granicach wsi Ojerzyce, Opalewo, Dąbrówka Mała. Gleby najsłabsze V i VI klasy zajmują północną część Gminy w rejonie wsi Wilencko i Myszęcín. Pod względem typologicznym i składu mechanicznego wyróżniono 5 grup przydatności gleb do produkcji rolnej. Pierwszą grupę stanowią gleby bielcowe o prawidłowych stosunkach powietrzno-wodnych i dobrze wykształconej warstwie próchnicznej. Tworzą one kompleks pszenny dobry, III a klasy bonitacyjnej. Do drugiej grupy zaliczone są gleby bielcowe i brunatne wyługowane, stanowiące w przewadze III b klasę gruntów orných kompleksu żytniego. Grupę trzecią tworzą gleby bielcowe, brunatne wyługowane i kwaśne, zaliczone do III i IV klasy bonitacyjnej kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego. Grupa czwarta i piąta to gleby w niewielkim stopniu przydatne dla rolnictwa, mało żyzne, kompleksów żytniego słabego i bardzo słabego. Gleby te nie podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Podsumowując należy stwierdzić, że warunki przyrodnicze dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa w Gminie Szczaniec są bardzo korzystne w porównaniu z większością gmin województwa lubuskiego, wobec czego należy bardzo ostrożnie gospodarować tymi zasobami, tak by ich

powierzchnia została w maksymalnym stopniu zachowana, zgodnie z warunkami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

2.1.4 Opis zasobów kulturowych

Najstarsza wzmianka o miejscowości Szczaniec („Stans”) pochodzi z dokumentów z 1236 r. Nazwa miejscowości kojarzy się w języku polskim z rodem Szczanieckich, w języku niemieckim - z rodzina von Stentzsch. Historia powstania nazwy „Szczaniec” łączy się nierozdzielnie z rycerzami używającymi Herbu Osorya. Pierwotna nazwa „Stans” na przełomie XIII i XIV w. utrwaliła się ona w brzmieniu niemieckim jako „Stenz” w nazwisku rodziny herbu Osorya – von Stentzschów. Ród Szczanieckich (Stentschów, Stentzschów) związany był ze Szczaniem w okresie przeszło czterystu lat. Ostatnim jego przedstawicielem w Szczaniu był Eustachy właściciel Dworu Klasztornego, który zmarł bezpotomnie w 1609 r.

Z końcem XIII w. nastąpiły podziały majątkowe w Szczaniu na dwie części. Pozostająca część majątku we władaniu wielkopolskiego rodu Dryjów zarządzana była przez Henryka, określanego jako Henryk ze „Stentz”, używającego polskiego herbu Osoria. W podzielonym na odrębne majątki Szczaniu Rafał v. Stenz wybudował w 1436 r. siedzibę rodową nazywaną Białym Dworem, która pozostawała w rękach kolejnych członków rodu aż do śmierci ostatniego v. Stentzcha ze Szczania – Eustachego. Kolejnymi właścicielami Białego Dworu (w latach 1619-1719 wydzielono z niego Czerwony Dwór) nazwanego później Górnym Szczaniem i Dworu Klasztornego (Środkowym Szczaniem) były rodziny Kobelsdorffów, Löben, Sydowów, Kalckreuthów i Hünke.

Fot. Pałac w latach powojennych

Do końca istnienia I Rzeczypospolitej Szczaniec pełnił rolę miejscowości granicznej z Królestwem Polskim. Granica między enklawą świebodzińską, a Królestwem Polskim w rejonie Szczañca przebiegała kanałem Gniłej Obry. Spośród miejscowości wchodzących obecnie w skład gminy, po stronie polskiej leżały Koźminek i Brudzewo. W okresie reformacji Szczaniec stał się jednym z pierwszych ośrodków luteranizmu w okręgu świebodzińskim. Osadnictwo na tych terenach datuje się już od czasów wczesnodziejowych i najliczniej rejestrowane jest w okolicy: Wilenka, Dąbrówki Małej, Koźminka, Szczañca Smardzewa i Myszęcina. Świadczą o tym liczne stanowiska archeologiczne, których na terenie Gminy zarejestrowano 112. Z okresu średniowiecza pochodzą wszystkie wsie, a badania archeologiczne wykazały istnienie grodzisk wczesnośredniowiecznych w Wilenku, Dąbrówce Małej, Myszęcinie i Szczañcu. Na mapie zabytków Ziemi Lubuskiej zaznaczono trzy miejscowości posiadające zabytki II i III klasy: Szczaniec, Smardzewo i Myszęcin.

Zabytki na terenie Gminy Szczaniec:

- Kościół parafialny pw. św. Anny (nr rej. 254) wzmiankowany po raz pierwszy w 1291 r. Obecny, zbudowany ok. 1570 r. w stylu późnogotyckim. W 1825 r. odbudowany po pożarze.

Fot. Kościół parafialny pw. św. Anny

- Zespół pałacowy w Myszęcinie. Pałac został wybudowany w połowie z XIX w., piętrowy, w stylu późnoklasycystycznym częściowo przebudowany, założony na planie prostokąta z wydatnymi ryzalitami na osi poprzecznej (nr rej. 1049) oraz spichlerz znajdujący się w zabudowie folwarku, zbudowany w XVIII w. murowany, piętrowy, założony na planie prostokąta, nakryty dachem mansardowym (nr rej. 1050). W rejestrze zabytków figuruje również park krajobrazowy (nr rej. 3182), założony w końcu XVIII w. o powierzchni ok. 4,0 ha, ok. 1850 r. przekształcony w założenie krajobrazowe, obecnie zaniedbany.

Fot. Zespół pałacowy w Myszęcinie

- Zespół pałacowo – parkowy w Ojerczycach wpisany do rejestru zabytków (nr rej. 3190). Pałac w obecnej neorenesansowej formie z 1885 r. kryje w sobie mury starszego dworu z XVII bądź XVIII w. Folwark z XIX w. częściowo zagospodarowany. Park krajobrazowy z 1 poł. XIX w., położony na północ od pałacu.

Fot. Pałac Ojerczyce

- Kościół św. Stanisława w Koźminku - wpisany do rejestru zabytków (nr rej. 791). Kościół o konstrukcji wieńcowej, zbudowany został w 1740 roku. Mimo przebudowy przeprowadzonej w 1928 roku stanowi on jeden z najcenniejszych obiektów sakralnych ze względu na ludowy, a zarazem i polski charakter jego architektury.

Fot. Kościół św. Stanisława w Koźminku

- Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Smardzewie wpisany do rejestru zabytków, wybudowany został w 1776 r., murowany, jednonawowy z prostokątnym prezbiterium (nr rej. 1064).

Fot. Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Smardzewie

- Gołębnik w Smardzewie - wzniesiony w końcu XVIII stulecia, klasycystyczny, reprezentuje interesujący przykład tego rodzaju architektury (nr rej. 1067).

Fot. Gołębnik w Smardzewie

- Spichlerz w Smardzewie - wzniesiony w XVIII stuleciu, barokowy, reprezentuje interesujący przykład architektury gospodarczej o wysokich walorach zabytkowych (nr rej. 1066). Obiekt stanowi własność prywatną, obecnie popada w ruinę.

Fot. Spichlerz w Smardzewie

- Spichlerz w Szcząńcu (nr rej. 1060) - wzniesiony w XVIII stuleciu, barokowy, reprezentuje interesujący przykład architektury gospodarczej. Obiekt stanowi obecnie własność prywatną.

Fot. Spichlerz w Szcząncu

- Ruiny Pałacu w Szcząncu - zbudowanego w XVI w. (w XVIII w. przebudowanego). W okresie świetności stanowił interesujący przykład budownictwa renesansowego (nr rej. 255).

Fot. Ruiny Pałacu w Szcząncu

- Zespół pałacowo - parkowy w Szcząncu - wpisany do rejestru zabytków (nr rej. 3184). Zespół składający się z neogotyckiego pałacu i parku krajobrazowego, założony w połowie XIX wieku, stanowi przykład układu rezydencjalnego. Obiekt stanowi własność prywatną, obecnie popada w ruinę

Fot. Zespół pałacowo – parkowy w Szczaniecu

Zespoły pałacowe oraz obiekty folwarczne podlegające ochronie znajdują się obecnie w posiadaniu osób prywatnych. Część z nich jest odrestaurowana, jednakże są obiekty ulegające stopniowej dewastacji i zniszczeniu.

W trosce o zachowanie tożsamości kulturowej gminy oraz kształtowanie jej wizerunku na zewnątrz, corocznie organizowane są Dni Ziemi Szczanieckiej, na które zaprasza się potomków rodziny Szczanieckich.

W Zespole Szkół w Szczaniecu powstała również Regionalna Sala Pamięci im. Rodu Szczanieckich, w której prezentowane są portrety wybranych przedstawicieli kilku pokoleń rodziny oraz pamiątki i eksponaty, związane z historią Szczanieca i jego mieszkańców.

Fot. Regionalna Sala Pamięci im. Rodu Szczanieckich

2.2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

2.2.1 Kapitał ludzki i jakość życia

Dla sytuacji społecznej i gospodarczej Gminy istotne znaczenie ma struktura jej mieszkańców w podziale na podstawowe grupy funkcjonalne (wiek przedprodukcyjny 0 - 17 lat, wiek produkcyjny 18 – 59/64 lat i wiek poprodukcyjny powyżej 60/65 lat) oraz zmiany jakie wystąpią w tych relacjach w kolejnych najbliższych i dalszych latach.

Tabela 7. Struktura wieku ludności wg grup funkcjonalnych

Grupy wieku	Liczba osób	%
przedprodukcyjna	817	20,7
produkcyjna	2587	65,6
poprodukcyjna	540	13,7
Ogółem	3944	100

Źródło: Dane GUS Bank Danych Lokalnych – stan na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: Dane GUS Bank Danych Lokalnych – stan na 31 grudnia 2013 r.

Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie Szczaniec wynosi **52,45 %** i jest porównywalny ze wskaźnikiem w Województwie Lubuskim oraz Powiecie Świebodzińskim **55,80 %**. Wskaźnik ten oznacza, że obciążenie osób w wieku produkcyjnym osobami niepracującymi jest minimalnie niższe w Gminie Szczaniec niż w województwie i Powiecie Świebodzińskim.

Tabela 8. Ludność Gminy wg grup wieku

Grupy wieku	Liczba osób	%
0 – 2	119	3,1
3 – 6	192	4,9
7 – 12	251	6,4
13-15	162	4,1
16-19	209	5,3
20-24	281	7,1
25-34	659	16,7
35-44	573	14,5
45-54	491	12,4
55-64	572	14,5
65 i więcej	435	11,0
Ogółem	3944	100

Źródło: Dane GUS – stan na 31 grudnia 2013 r. opracowanie własne

Z tabeli wynika, iż najliczniejszą grupę stanowią osoby w przedziale wieku 25-34 a tuż za nią na wyrównanym poziomie osoby w wieku 35-44 oraz 55-64 lat. W Polsce od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą jest rosnący udział osób starszych w ogólnej populacji. Jednocześnie, na skutek poprawy warunków życia, wydłuża się średnia długość życia Polaków, która dla mężczyzn urodzonych w 2010 roku wynosiła 72,1 lat, a dla kobiet – 80,6 lat. W przeciągu 10 lat, od 2000 roku, przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrosło o 2,4 lata, a kobiet o 2,6 lat. ¹Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) do 2035 roku przeciętne trwanie życia, wzrośnie odpowiednio o około 8 lat dla mężczyzn oraz o około 3 lata dla kobiet. Niski współczynnik dzietności oraz wydłużająca się przeciętna długość życia sprawiają, że w perspektywie najbliższych dwudziestu kilku lat nastąpi gwałtowny proces starzenia się ludności. Powyższy proces również jest widoczny w gminie Szczaniec.

Tabela nr 9. Ekonomiczna struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2013

Lata	Liczba mieszkańców	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100osób w wieku produkcyjnym
		Razem	w tym kobiety	Razem	w tym kobiety	Razem	w tym kobiety	
2013	3944	817	421	2587	1219	540	377	52

¹ Rządowy Program na rzecz aktywności społecznej osób starszych do 2015

2012	3937	840	429	2565	1213	532	379	53
2011	3920	855	434	2532	2286	533	382	54
2010	3915	865	453	2543	1195	507	365	53
2009	3946	858	443	2512	1191	502	362	54

Źródło: Dane GUS BDL - stan 31 grudnia 2013 r.

Wg zestawienia na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym stopniowo maleje i w 2013 stanowiła jedynie 20,7% ludności, z czego w roku 2010 wartość ta wynosiła 22,09%, odsetek osób w wieku produkcyjnym wrasta począwszy od roku 2009 gdzie wyniósł 63,66% a w 2013 r. wyniósł 65,6%, natomiast ilość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym stopniowo rośnie w roku 2009 było to 12,72% natomiast w roku 2013 już 13,7%. Wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym widoczna jest znaczna przewaga kobiet nad mężczyznami, udział kobiet w tej grupie w roku 2013 stanowił ponad 70%.

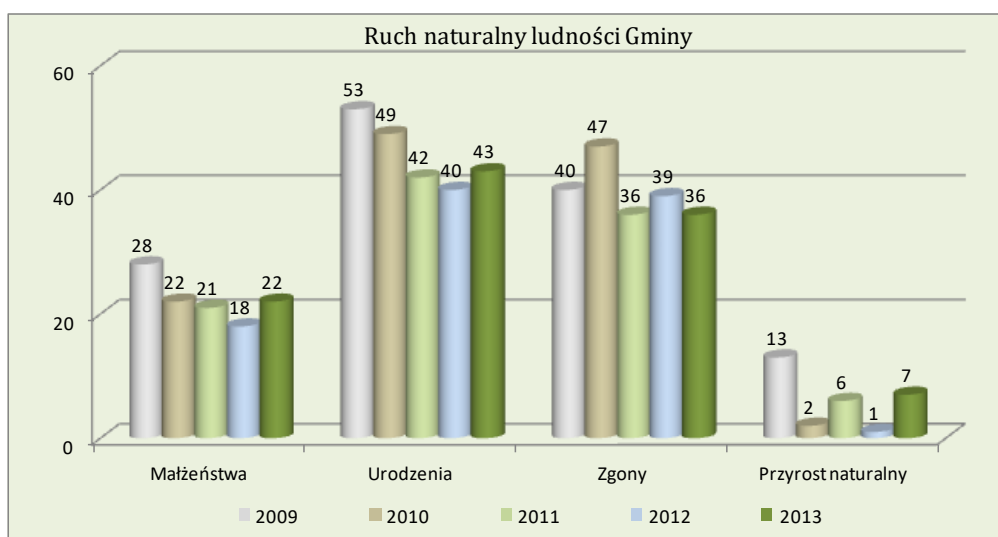
Analiza ekonomicznej struktury wiekowej gminy pozwala zauważyć niekorzystne zjawiska występujące w tej sferze. Zmniejsza się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym tj. do 17 lat (spadek z 22% w 2009 do 20,7% w roku 2013). Według danych GUS do 2035 wzrośnie udział osób w wieku nieprodukcyjnym (wiek przedprodukcyjny oraz poprodukcyjny). Ludność w wieku produkcyjnym zostanie w większym niż obecnie stopniu obciążona pracą na rzecz pokolenia w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Osoby z wyżu demograficznego z lat 50-tych, w znacznej mierze zasilą grupę 75+, natomiast osoby z wyżu z lat 80-tych wejdą w wiek niemobilny. Warto zwrócić uwagę, że po tych dwóch najliczniejszych grupach nie ma kolejnych (młodszych), które byłyby zbliżone pod względem liczebności.

Zjawisko to może niekorzystnie wpływać w przyszłości na rozwój gminy. Zaobserwować można również, że społeczeństwo gminy zaczyna się „starzeć”, czego dowodem jest powolny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dlatego też ważnym aspektem w dalszym działaniu władz samorządowych jest zabezpieczenie fachowej opieki społecznej i socjalnej dostęp do służby zdrowia oraz aktywizacja tej grupy społecznej.

Tabela nr 10. Ruch naturalny ludności gminy

Lata	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	W liczbach bezwzględnych			
2009	28	53	40	13
2010	22	49	47	2
2011	21	42	36	6
2012	18	40	39	1
2013	22	43	36	7

Źródło: Dane GUS 2013r.

Źródło: Dane GUS 2013r.

Od kilku lat zauważalny jest spadek wartości przyrostu naturalnego. Cały czas utrzymuje się on jednak na dodatnim poziomie, w żadnym z analizowanych lat nie był ujemny. Najmniejszy przyrost naturalny odnotowano w 2012 r. Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych w gminie przedstawiał się w różnych wartościach w niektórych latach był wysoki tj., w roku 2009 wynosił 13, niemniej jednak ma on tendencję spadkową i w roku 2013 wynosił tylko 7.

Tabela nr 11. Liczba ludności w poszczególnych latach w gminie Szczaniec

L.p.	Poszczególne lata	Liczb ludności	Liczba kobiet	Udział %
1	2009	3946	2038	51,64
2	2010	3915	1980	50,57
3	2011	3920	2002	51,07
4	2012	3937	2021	51,33
5	2013	3944	2017	51,14

Źródło; dane GUS 2013r.

Tabela przedstawia liczbę ludności w latach 2009-2013. Spadek liczby mieszkańców w analizowanym okresie jest nie wielki i utrzymuje się na stałym poziomie. Gminę charakteryzuje średni współczynnik feminizacji i spada w roku 2010 o pół punktu procentowego (liczba kobiet na 100 mężczyzn).

Tabela nr 12. Migracje ludności w gminie Szczaniec w latach 2009-2013 r.

Lata	Napływ				Odpływ				Saldo migracji
	Ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	Ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
2009	39	14	21	4	57	34	18	5	-18
2010	34	20	13	1	60	30	26	4	-26

2011	40	20	17	3	41	21	20	0	-1
2012	51	32	19	0	48	32	16	0	3
2013	54	30	22	2	59	35	24	0	-5

Źródło: Dane GUS 2013r.

Niekorzystnie przedstawia się sytuacja gminy pod względem migracji ludności. W każdym w roku saldo migracji było ujemne i wyniosło – od – 1 do - 26 oprócz roku 2012. Saldo to wynikało z liczby osób, które wyjeżdżały z gminy. Analiza kierunku „napływów” i „odpływów” mieszkańców gminy wskazuje, że najczęściej osób wyjeżdża do miasta. Powyższa sytuacja podyktowana jest brakiem miejsc pracy na obszarze Gminy co zmusza mieszkańców do poszukiwania jej w większych aglomeracjach miejskich, szczególnie ludzi młodych chcących założyć rodzinę co w konsekwencji również przekłada się na niski przyrost naturalny w gminie.

Gmina Szczaniec na tle innych gmin w powiecie świebodzińskim

Gmina Szczaniec usytuowana jest w środkowo-wschodniej części województwa i zajmuje obszar o powierzchni 11333 km² w której zamieszkuje 39,4 tys. osób, tj.0,38% ludności województwa. Blisko 66% powierzchni powiatu zajmuje strefa wiejska o niskiej gęstości zaludnienia (średnio 20 osób na km²). Więcej niż 47% ludności mieszka w miastach (niemal 39 % w Świebodzinie).

Tabela nr 13 Powierzchnia i ludność.

Wyszczególnienie	Rok	Powierzchnia w km ²	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn
			Ogółem	W tym kobiety	Na km ²	
Powiat świebodziński	2010	937	56762	28921	61	104
	2013	937	56546	28906	60	105
Gminy miejsko-wiejskie						
Świebodzin	2010	226	30506	15758	135	107
	2013	226	30405	15789	134	108
w tym miasto	2010	17	22178	11600	2104	110
	2013	17	22064	11607	1303	111
Zbąszynek	2010	94	8346	4275	89	105
	2013	94	8387	4296	89	105
w tym miasto	2010	3	5042	2604	1739	107
	2013	3	5078	2631	1751	108
Gminy wiejskie						
Lubrza	2010	122	3516	1692	29	93
	2013	122	3522	1700	29	93

Łągów	2010	200	5267	2604	26	98
	2013	200	5156	2562	26	99
Skąpe	2010	182	5212	2579	29	98
	2013	182	5132	2542	28	98
Szczaniec	2010	113	3915	2013	35	106
	2013	113	3944	2017	35	105

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu do 2013 r. niewielki wzrost liczby ludności odnotowały gminy wiejskie, miejsko-wiejski: Lubrza, Łągów, Skąpe, Szczaniec, Zbąszynek. Natomiast większy ubytek ludności obserwowano w gminie Świebodzin (0,33%).

W 2013 r. powiat świebodziński zamieszkiwało 28,90 tys. kobiet tj. 51,11% ludności ogółem; wskaźnik feminizacji wyniósł 105 kobiety na 100 mężczyzn (w województwie – 106).

W końcu 2013 r. w powiecie świebodzińskim było 15,00 tys. pracujących, tj. 6,9 % ogółu pracujących w Lubuskim oraz 3,12 tys. zarejestrowanych bezrobotnych, co stanowi 5,22 % ogółu bezrobotnych w województwie.

2.2.2 Opieka społeczna

Na terenie Gminy Szczaniec realizacją lokalnej polityki społecznej zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Ośrodek Pomocy Społecznej funkcjonuje od 1990r. W ośrodku zatrudniony jest kierownik, 2 pracowników socjalnych oraz 1 pracownik realizujących świadczenia rodzinne i alimentacyjne, opiekun środowiskowy i księgowa. GOPS realizuje zadania własne i zlecone Gminie, mające na celu poprawę poziomu życia osób i rodzin. Praca socjalna nakierowana jest na pomoc osobom i rodzinom wymagającym pomocy, we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenia warunków do życiowego usamodzielniania osób objętych pomocą. Pracownicy socjalni starają się zapobiegać marginalizacji osób i grup oraz przeciwdziałać negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym. Należy dodać, że pomoc społeczna w świetle prognozy wzrostu osób w wieku poprodukcyjnym staje się istotnym elementem w życiu tej grupy, która w większości boryka się z chorobami, niepełnosprawnościami i bardzo niskimi dochodami co kwalifikuje ją do objęcia pomocą.

Obszar działań w kierunku lokalnej polityki społecznej ocenia się jako zadawalający ale również wymagający wsparcia ze strony samorządu przy absorpcji środków unijnych na podstawowe i dodatkowa działania jakie prowadzi OPS w Gminie. Dodatkowo Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej boryka się problemem lokalowym co w znacznym stopniu utrudnia pracę pracowników i tym samym dostęp osób otrzymujący wsparcie.

W ostatnich latach widoczne było dość zróżnicowane przyznawanie świadczeń z opieki społecznej. W 2014 roku z pomocy społecznej skorzystało **148** rodzin. Świadczeniem objętym zostało łącznie **414** osób. Środki pieniężne przeznaczone na zadania własne pochodzą z budżetu gminy, natomiast w ramach

planowanych tzw. „projektów systemowych” z funduszy unijnych. Nadal w kolejnych latach planuje się pozyskiwanie środków z funduszy unijnych oraz zwiększenie zatrudnienia w tym ciągle podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników OPS. Również istotnym zadaniem jest aktywizacja osób wykluczonych społecznie poprzez umożliwienie im podjęcia własnej aktywności np. w działalność spółdzielni socjalnej, która przy wsparciu samorządu i pozostałych organizacji zostanie utworzona w Gminie.

Tabela nr 14. Powody przyznania pomocy na rok 2014

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
<i>Ubóstwo</i>	70	182
<i>Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym:</i>	36	185
<i>Wielodzietność</i>	26	149
Bezrobocie	78	250
Niepełnosprawność	72	169
Długotrwała choroba	75	177
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	23	89
Rodziny niepełne	18	62
Rodziny wielodzietne	3	19
Alkoholizm	10	21
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1

Źródło: Dane UG Szczaniec – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela nr 15. Liczba rodzin (gospodarstw domowych) korzystających z opieki społecznej w latach 2011-2014

Lata	Liczba rodzin (gospodarstw domowych)	Liczba osób w tych rodzinach (gospodarstwach domowych)
2011	138	413
2012	116	354
2013	160	469
2014	148	414

Źródło: Dane UG Szczaniec – stan na 31 grudnia danego roku.

Przyznanie świadczenia pomocy społecznej musi być poprzedzone przeprowadzeniem wywiadu rodzinnego, pozwalającego ocenić sytuację życiową rodziny, ich problemy i zakres potrzeb. Zasiłki pieniężne przyznane i wypłacane przez OPS nie są objęte podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

2.2.3 Edukacja i kultura

Liczba i zakres działania instytucji świadczących usługi dla ludności – placówek oświatowo - wychowawczych, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki, sportu i rekreacji jest podstawowym czynnikiem wpływającym na poziom życia mieszkańców. W przypadku gminy Szczaniec jest ona prowadzona na dobrym poziomie w szczególności jeśli chodzi o zapewnienie dostępu do edukacji podstawowej i gimnazjalnej. Gmina posiada dostosowaną infrastrukturę edukacyjną w pełni spełniającą wymogi edukacji w tym placówki edukacyjne posiadają bogaty wachlarz zajęć dodatkowych i prowadzą projekty z funduszy unijnych.

Oświata i wychowanie

Na terenie Gminy Szczaniec działają dwie szkoły oraz przedszkole:

- Zespół Szkół w Szczañcu, do którego uczęszcza 239 uczniów, obejmujący Publiczną Szkołę Podstawową i Publiczne Gimnazjum Nr 1,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Smardzewie, do której uczęszcza 81 uczniów,
- Gminne Przedszkole w Szczañcu z Oddziałem Zamiejscowym w Smardzewie, do którego uczęszcza 105 dzieci.

W Zespole Szkół w Szczañcu obowiązkowym językiem obcym jest język angielski. Ponadto w ramach pracy pozalekcyjnej prowadzone są zajęcia z języka niemieckiego oraz następujące koła zainteresowań: teatralne, muzyczne, biologiczne, geograficzne oraz Szkolny Klub Sportowy. Prowadzone są również zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających trudności w nauce oraz zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Uczniowie mają zapewnioną opiekę pedagoga szkolnego. Szkoła posiada także własną bibliotekę, salę gimnastyczną oraz świetlicę szkolną ze stołówką. Szkoła prowadzi obsługę żywieniową dla wszystkich placówek oświatowych na terenie Gminy. Szkoła korzysta z boiska wielofunkcyjnego Orlik.

W Szkole Podstawowej w Smardzewie obowiązkowym językiem obcym jest język angielski. W ramach zajęć pozalekcyjnych prowadzone są następujące koła zainteresowań: redakcyjne, sportowe (zajęcia ogólnorozwojowe) oraz Szkolny Klub Sportowy. Szkoła posiada własną bibliotekę, salę gimnastyczną oraz świetlicę szkolną ze stołówką.

Przedszkole organizuje zajęcia w różnych grupach wiekowych, dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Prowadzi również zajęcia dodatkowe, opłacane przez rodziców, z rytmiki i języka angielskiego.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego odbywa się poza terenem Gminy Szczaniec – przede wszystkim w szkołach średnich w Gminie Świebodzin oraz Zbąszynek.

Tabela nr 16. Baza oświatowa na terenie Gminy Szczaniec

Nazwa placówki	Liczba uczniów (wychowanków)	Liczba sal	Liczba oddziałów	Biblioteki	Sala gimnastyczna	Z liczby oddziałów - oddziały przedszkolne – tzw. zerówka	Średnia liczba dzieci w oddziale
Zespół Szkół w Szczañcu	239	16	12	1	1	-	20
Szkoła Podstawowa w Smardzewie	81	8	6	1	1	-	14
	105	6	3	-	-	3	35

Przedszkole Gminne							
Ogółem	425	30	21	2	2	3	20

Źródło: Dane UG Szczaniec

Tabela nr 17. Dzieci uczęszczające do szkół na terenie Gminy Szczaniec

Szkoły	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Zespół Szkół w Szczañcu	306	286	267	259	239
Szkoła Podstawowa w Smardzewie	87	92	91	85	81
Ogółem	393	378	358	344	320

Źródło: Dane UG Szczaniec

Według zestawienia w ciągu pięciu lat ilość uczniów systematycznie spada i spowodowane jest to niżem demograficznym, spadek odnotowuje się w wysokości (-22%).

W szkołach działających na terenie Gminy na jednego nauczyciela na pełen etat przypada około **11,8** uczniów. Planuje się wnioskowanie o środki unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020 w ramach planowanych inwestycji oraz projektów „miękkich”. Szkoły realizowały już projekty finansowane ze źródeł unijnych, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego, ze środków PHARE i innych.

Mieszkańcy Gminy pozytywnie oceniają ten obszar działań samorządu, a w szczególność bardzo dużym wyróżnieniem cieszy się Przedszkole Gminne zapewniające opiekę najmłodszym obywatelom Gminy.

Tabela nr 18. Zajęcia pozalekcyjne w szkołach na terenie gminy

Nazwa placówki – Miejscowość	Liczba godzin zajęć pozalekcyjnych tygodniowo	Rozdaj zajęć pozalekcyjnych
Zespół Szkół w Szczañcu	40	Sportowe, kółka przedmiotowe, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, specjalistyczne, rozwijające uzdolnienia
Szkoła Podstawowa w Smardzewie	6	sportowe, dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne

Źródło: Dane UG Szczaniec

W Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Smardzewie od 03.12.2012r. do 30.06.2014r. w ramach projektu pt. „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania w klasach I-III w Gminie Szczaniec” były prowadzone zajęcia:

- a) zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji (90 godzin). W zajęciach tych uczestniczyło 12 uczniów.
- b) zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych (90 godzin). W zajęciach brało udział 15 uczniów.

- c) zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy (120 godzin). W zajęciach uczestniczyło 20 uczniów.
- d) gimnastyka korekcyjna dla dzieci z wadami postawy (120 godzin). W gimnastyce uczestniczyło 25 uczniów.

Przy projekcie prowadzone były zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów (58 godzin), które odbywały się w klasie I. Udział w nich brało 8 uczniów.

Kultura

Działalność kulturalna na terenie Gminy Szczaniec realizowana jest i koordynowana przez **Szczaniecki Ośrodek Kultury (SzOK)**. Jest to samorządowa instytucja kultury – instytucja kultury posiadająca osobowość prawną, zajmująca się organizacją imprez artystycznych i rozrywkowych, przy współudziale z miejscowymi szkołami oraz młodzieżą. W SzOK działają 2 zespoły muzyczne: ARENA zespół rockowy, i TWISTER, dziecięcy zespół taneczny Sweet Girls, zespół ZUMBA -SZOK, zajęcia fitness czyli rekreacja Zumba dla pań, zespół śpiewaczy „Osoria”. SzOk organizuje też formy indywidualnej aktywizacji kulturalnej poprzez takie działania jak zajęcia w Ognisku Muzycznym, Studio Piosenki czy warsztaty plastyczne. SzOK zajmuje się również promowaniem osiągnięć poszczególnych zespołów artystycznych oraz osób indywidualnych poprzez umożliwienie im uczestnictwa w konkursach przeglądach, pokazach i koncertach.

Przy SzOK działają:

- Ognisko Muzyczne dla dzieci i młodzieży,
- Studio Piosenki,
- Zespoły taneczne,
- Zespół Śpiewaczy „Osoria”,
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Szczanieckiej „Osoria”.

Szczaniec Ośrodek Kultury posiada Strategię Rozwoju SzOK zaakceptowaną przez Narodowe Centrum Kultury i realizuje swoje działania według określonych celów i kierunków.

Zespół „Osoria” działa od 15 lata i śpiewa w zespole 30 osób. Zespół jest dobrze znany rozpoznawany na terenie naszego województwa i poza nim. Członkowie zespołu bardzo chętnie wspierają SzOK przy organizacji wielu imprez np. Koncert Kolęd, Gala Piosenki Biesiadnej, Dni Ziemi Szczanieckiej, Dożynki Gminne. Należy dodać, iż ośrodek kultury jest swoistym Centrum Kultury w gminie, które wymaga szczególnego wsparcia pod względem modernizacji obiektu jaki i jego infrastruktury wewnętrznej i nowoczesnego wyposażenia.

Fot. Zespół Śpiewaczy „Osoria”

Szczaniec Ośrodek Kultury w ciągu roku budżetowego organizuje ok. 5-10 imprez w ciągu miesiąca, w tym uczestniczy i współpracuje w organizowaniu imprez kulturalnych przez Zespół Szkół w Szczaniecu, Gminne Przedszkole w Szczaniecu, Gminną Bibliotekę Publiczną oraz ze świetlicami wiejskimi na obszarze Gminy.

W Gminie funkcjonują także świetlice wiejskie w 9 wsiach, gdzie odbywają się liczne imprezy lokalne, spotkania kół gospodyń wiejskich, stowarzyszeń oraz prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Tabela nr 19. Świetlice wiejskie na terenie Gminy

L. p.	Miejscowość	Wyposażenie	Stan techniczny
1.	Dąbrówka Mała	b. dobre	dobre
2.	Kiełcze	b. dobre	dobre
3.	Myszęcín	b. dobre	dobre
4.	Ojerzyce	b. dobre	dobre
5.	Opalewo	b. dobre	dobre
6.	Smardzewo	b. dobre	dobre
7.	Wolimirzyce	b. dobre	dobre
8.	Brudzewo	b. dobre	dobre
9.	Koźminek	b. dobre	dobre

Źródło: Dane UG Szczaniec

Wszystki świetlice wiejskie są bardzo dobrze przystosowane dla prowadzenia działań aktywizujących lokalną społeczność i są dogodnym miejscem dla spędzenia wolnego czasu, realizacji zabaw i edukacji dla dzieci i młodzieży. Zadaniem samorządu gminnego będzie w najbliższym czasie również zapewnienie mieszkańcom Wilenka dostępu do świetlicy wiejskiej. Aktywność lokalnych organizacji ocenia się na dobrym poziomie, jednak powinno się zachęcać ludzi młodych do aktywności na rzecz Gminy oraz organizować i przeprowadzać dodatkowe inicjatywy z udziałem osób w grupie 50+

Tabela nr 20. Jednostki ochotniczej straży pożarnej w gminie

Jednostka OSP	Liczba strażaków	Wyposażenie
Szczaniec	32	Samochód ppoż.
Smardzewo	17	Samochód ppoż. Jelcz
Myszęcín	18	Samochód Mercedes
Ojerzyce	10	Samochód Ford
Opalewo	19	-

Źródło: Dane UG Szczaniec

Czynne są również dwie biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Szczaniecu i jej filia w Smardzewie, których księgozbiór wynosi łącznie ok. 16 tys. woluminów.

Tabela nr 21. Biblioteka w gminie Szczaniec – na podstawie sprawozdań

Miejscowość	Liczba pracowników	Liczba woluminów	Wypożyczenia woluminów na zewnątrz	Liczba czytelników
Szczaniec	1	9647	5634	305
Smardzewo filia	-	6461	1596	76

Źródło: Dane UG Szczaniec

Sport

Na terenie Gminy Szczaniec działają 4 kluby sportowe:

- Klub Sportowy VICTORIA Szczaniec,
- Klub Sportowy ZENIT Myszęcín,
- Klub Sportowy DELTA Smardzewo,
- Uczniowski Środowiskowy Ludowy Klub Sportowy VICTORIA Szczaniec.

Baza rekreacyjno-sportowa Gminy Szczaniec obejmuje: 2 sale gimnastyczne przy szkołach w Szczaniecu i Smardzewie, stadion sportowy w Szczaniecu, boisko „Orlik” boiska do piłki nożnej oraz siatkowej w poszczególnych miejscowościach. Planuje się w najbliższym czasie budowę nowych boisk na obszarze gminy aby aktywizować społeczność i zapewnić jej dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Imprezy sportowe organizowane na terenie gminy :

- biegi przełajowe,
- turniej piłki siatkowej,
- mecze ligowe drużyn piłkarskich

Fot. Stadion w Szczaniecu

Fot. Boisko w Ojerczycach

2.2.4 Ochrona zdrowia

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, w tym sprawy ochrony zdrowia. Zadaniem Gminy jest więc zabezpieczenie dostępności do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii oraz stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (§ 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 października 2001 r. w sprawie zasad i warunków, jakim powinien odpowiadać minimalny plan zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej - Dz. U. 01.121.1315).

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Szczaniec zapewnia Centrum Medyczne Auris Świebodzin. Wielu mieszkańców Gminy korzysta jednak z porad i opieki lekarzy rodzinnych poza rejonem Szczaniec np. w Świebodzinie, Zbąszynku, Sulechowie, itd. W miejscowości Szczaniec działa ponadto Gabinet Indywidualnej Praktyki Stomatologicznej oraz punkt apteczny. Na terenie Gminy Szczaniec funkcjonują również Indywidualne Praktyki Pielęgniarskie. Doraźną pomoc medyczną zapewnia mieszkańcom Gminy Szczaniec Pogotowie Ratunkowe ze Świebodzina.

2.3 UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

2.3.1. Przedsiębiorczość

Głównym sektorem gospodarki Gminy Szczaniec jest produkcja rolnicza, nastawiona przede wszystkim na hodowlę trzody chlewnej, uprawę zbóż i produkcję mleka. W produkcję tą zaangażowana jest większość mieszkańców Gminy, dla których stanowi ona podstawowe źródło utrzymania. Obecnie, obszar użytków rolnych w Gminie Szczaniec wynosi **7799 ha**, co stanowi **68,81 %** ogółu powierzchni Gminy która wynosi 11333 ha.

Tabela nr 22. Użytki rolne na terenie gminy Szczaniec

L.p.	Użytki rolne w ha	2012	2013	2014
1	Grunty orne	6253	6254	6254
2	Sady	11	11	11
3	Łąki trwałe	1092	1092	1092
4	Pastwiska trwałe	229	229	229
5	Grunty rolne zabudowane	159	159	158
6	Grunty pod rowami	55	55	55
7	Łącznie	7799	7800	7799

Źródło : GUS BDL opracowanie własne

Na terenie Gminy funkcjonuje **1139** gospodarstw rolnych, których liczbę i strukturę obszarową prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela nr 23. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Powierzchnia w ha	Liczba gospodarstw rolnych	Udział procentowy
Do 1 ha łącznie	177	15,54
Powyżej 1 ha razem	208	18,26
1 - 5	89	7,81
1 - 10	122	10,71
1 - 15	154	13,52
5 - 10	33	2,90
5 - 15	65	5,71
10 - 15	32	2,81
5 ha i więcej	119	10,45
10 ha i więcej	86	7,55
15 ha i więcej	54	4,74
Razem	1139	100

Źródło: Dane GUS Powszechny Spis Rolny 2010 rok

Rolnictwo jeszcze długo pozostanie podstawową formą aktywności mieszkańców Gminy Szczaniec oraz zabezpieczeniem ich egzystencji. Nie oznacza to jednak, że wszyscy posiadający gospodarstwa rolne są ubezpieczeni w KRUS. Znaczna część osób związanych z rolnictwem już teraz łączy pracę w gospodarstwie rolnym z pracą zarobkową poza nim. Osoby chcące podjąć zatrudnienie poza rolnictwem powinny uzyskać wsparcie ze strony Gminy, jak i Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie tak, aby mogły swobodnie przekwalifikowywać się do zajęć pozarolniczych. Dogodne położenie gminy i jej walory przyrodnicze i umożliwiają prowadzenie działalności turystyczno – gastronomicznej czy agroturystyki.

Czyste powietrze, dobrej jakości woda i zdrowa żywność w pełni umożliwiają rozwinięcie tej aktywności gospodarczej. Mając na uwadze, że w wyłonionych dla województwa lubuskiego specjalizacjach, turystyka zdrowotna, produkty regionalne, zdrowa żywność, sport, rekreacja i wypoczynek są wskazane jako inteligentne specjalizacje regionu w których powinno rozwijać się województwo lubskie.

Jednak brak dostępu do środków finansowych, mała wiedza na temat pozyskiwania funduszy unijnych, zbyt niskie wsparcie samorządu w kierunku poszukiwania inwestorów i nie wystarczająca promocja znacznie wstrzymuje rozwój gminy.

Na terenie Gminy Szczaniec zlokalizowane są następujące zakłady związane z rolnictwem, leśnictwem i przetwórstwem spożywczym oraz zakłady produkcyjne i usługowe:

- MWK Pracownia Przyrodniczo-Rolna,
- DESMA Artur Duziak,
- AMS elektronik w Szcząńcu,
- Firma ŻAK w Szcząńcu (produkcja reklam),
- SMARDZEWO – DWÓR Sp. z. o. o. w Smardzewie (Uprawy rolne),
- Wylęgarnia Drobiu Adam Bodek
- DWÓR DĄBRÓWKA – Sp. z. o. o. w Dąbrówce Małej (produkcja roślinna).

Tabela 24. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – sektor prywatny

L. p.	Rok	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
1.	2009	210	175	18	8	2	7
2.	2010	213	178	18	8	2	7
3.	2011	204	168	19	8	2	7
4.	2012	208	166	21	8	3	10
5.	2013	233	193	20	8	2	10
6.	2014	237	196	20	9	2	10

Źródło: Dane GUS BDL –2014 r opracowanie własne.

Na terenie Gminy Szczaniec pod koniec 2014 roku zarejestrowane były **237** podmioty gospodarcze – sektor prywatny. Według podziału na branże, większość z nich to niewielkie podmioty handlowo - usługowe, bądź drobne zakłady wytwórcze zatrudniające po kilka osób. Władze Gminy będą wspierać i promować przedsiębiorczość poprzez organizację szkoleń i doradztwa z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej dla nowo powstających firm. Planuje się utworzenie punktu informacyjno – doradczego w zakresie pozyskiwania środków unijnych na nowe inwestycje w Gminie dla Przedsiębiorców.

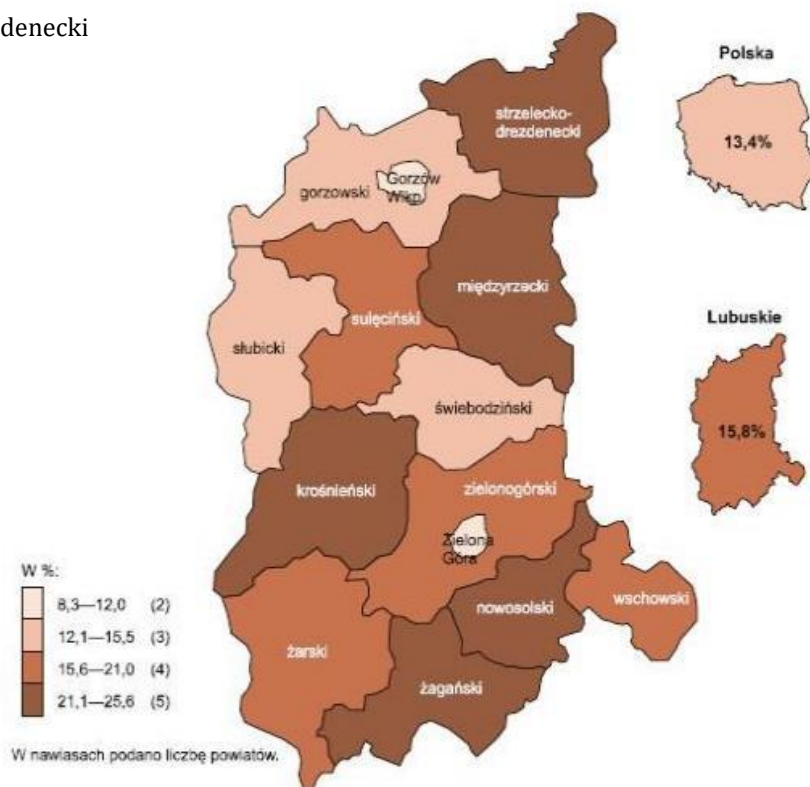

2.3.2 Rynek pracy i bezrobocie

Poziom bezrobocia na terenie danego kraju oraz poszczególnych jego obszarów terytorialnych jest ściśle związany z sytuacją gospodarczą kraju oraz liczbą dostępnych miejsc pracy, ale także z poziomem kwalifikacji posiadanych przez kandydatów do pracy – a jeszcze ściślej z bilansem kwalifikacji oczekiwanych przez pracodawców dostępnych na rynku.

Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie realizując przewidziane ustawowo zadania stara się stymulować wzrost aktywności osób bezrobotnych poprzez stwarzanie im warunków do osiągnięcia samodzielności ekonomicznej. Urząd został powołany w celu wykonywania zadań samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.).

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Świebodzinie na dzień 31 grudnia 2013 r. zarejestrowanych było **3124 bezrobotnych** (w tym **1493 osób** to kobiety). Stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnej ekonomicznie, na terenie Powiatu na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosiła 8,6 %. Jak wynika z poniższej mapy bezrobocia należy on do powiatów o niskiej stopie bezrobocia w porównaniu z pozostałymi powiatami województwa lubuskiego. Najniższe bezrobocie obserwuje się na terenie miast: Gorzów Wlkp. Zielona Góra oraz na terenie powiatu świebodzińskiego i ślubickiego. Powiaty zmagające się z największą stopą bezrobocia w województwie lubuskim, która wynosi odpowiednio – od 21,1% do 25,6% to nowosolski, krośnieński, żagański, międzyrzecki i strzelecko-drezdenecki

Mapa nr 4: Poziom bezrobocia w woj. lubuskim.
Źródło : dane GUS na rok 2013

Tabela nr 25. Bezrobotni w Gminie Szczaniec

Rok	Ogółem	W tym bez prawa do zasiłku
2010	174	140
2011	196	152
2012	236	186
2013	226	182
2014	154	126

Źródło: Dane WUP w Zielonej Górze – stan na 31 grudnia 2014 danego roku.

Na podstawie zestawienia ilość osób bezrobotnych w ciągu pięciu lat ilość bezrobotnych była na zróżnicowanym poziomie w relacji do pozostałych gmin wiejskich powiatu świebodzińskiego. Gmina klasyfikuje się w 2013 r. na zadawalającym poziomie a wynika to, iż jest to jedna z najmniejszych pod względem liczby ludności gmin wiejskich. Gmina Lubrza posiada 3522 mieszkańców gdzie udział bezrobotnych wynosi 11%. Kwestia bezrobocia w gminie nie jest dużym problemem, większość mieszkańców znajduje zatrudnienie w okolicznych miastach, gdyż na obszarze gminy brak jest nowych miejsc pracy, inwestorów – przedsiębiorców, którzy zapewniliby zatrudnienie dla osób poszukujących pracę w gminie. Na podstawie informacji w analizowanych ankietach, mieszkańcy wskazali jako znaczącą uciążliwość brak możliwości znalezienia pracy w gminie, co jest preferencją w tym zakresie. Osoby pracujące poza gminą chętnie podjęłyby prace bliżej domu co również przyczyniłoby się do zmniejszenia bezrobocia i aktywizacji zawodowej różnych grup społecznych.

Tabela nr 26. Bezrobotni zarejestrowani

Wyszczególnienie	Rok	Ogółem	W tym kobiety	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
Powiat świebodziński	2010	2100	1066	5,7
	2013	3124	1493	8,6
Gminy miejsko-wiejskie				
Świebodzin	2010	1087	529	5,4
	2013	1709	788	8,8
Zbąszynek	2010	208	115	3,8
	2013	284	142	5,3
Gminy wiejskie				
Łągów	2010	255	117	7,3
	2013	372	190	11,0
Szczaniec	2010	174	98	6,8
	2013	226	117	8,7
Lubrza	2010	157	83	6,9
	2013	231	120	10,0

Skąpe	2010	219	124	6,5
	2013	302	136	9,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WPU Zielona Góra 2014 r.

Tabela nr 27. Bezrobotni w gminie Szczanec 2010-2014

L.p.	Rok	Ogółem	W tym kobiety	Z prawem do zasiłku	Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Bez kwalifikacji zawodowych
1	2014	154	76	28	40	42	77	50
2	2013	226	117	44	49	51	101	76
3	2012	236	126	50	60	57	85	82
4	2011	196	98	44	55	50	67	69
5	2010	174	98	34	47	27	57	49

Źródło: dane z WUP 2014 r.

Wśród osób bezrobotnych wyróżnić należy kategorie, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Należą do nich osoby bezrobotne:

- do 25 roku życia;
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia;
- powyżej 50 roku życia;
- bez kwalifikacji zawodowych;
- niepełnosprawne;
- oraz długotrwale bezrobotni;

Wśród wymienionych kategorii aż 50% to osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez zatrudnienia łącznie ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat. Kolejne dwie grupy osób bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji zawodowych (32,50%) młodzież do 25 roku życia (26,00%). Brak kwalifikacji do wykonywania zawodu stawia osoby bezrobotne w bardzo niekorzystnej sytuacji. Osoby nieposiadające kwalifikacji poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu mają ograniczone szanse w poszukiwaniu zatrudnienia. Najmniej liczne grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy gminy Szczanec to osoby niepełnosprawne oraz osoby samotnie wychowujące dzieci.

Istotnym czynnikiem decydującym o pozycji na rynku pracy jest wiek. Pracodawcy najchętniej zatrudniają dynamiczne, młode osoby z odpowiednim doświadczeniem i kwalifikacjami. Z drugiej jednak strony znaczna część młodych ludzi, absolwentów szkół średnich i wyższych zasila szeregi osób bezrobotnych głównie z powodu braku doświadczenia zawodowego. Duży odsetek bezrobotnych w gminie stanowią osoby w wieku do 25. Bezrobotni w przedziałach wiekowych od 50 lat to najliczniejsza grupa pozostająca bez zatrudnienia.

Obecnie posiadanie wykształcenia jest jednym z czynników decydujących o powodzeniu bądź porażce w procesie poszukiwania zatrudnienia. Wyższy poziom wykształcenia zwiększa szanse na znalezienie

zatrudnienia danej osoby, natomiast jego brak niejednokrotnie powoduje wykluczenie z rynku pracy na dłuższy okres czasu. Wśród osób bezrobotnych w gminie Szczaniec największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, kolejne dwie grupy to bezrobotni, którzy ukończyli szkoły gimnazjalne oraz szkoły policealne i średnie zawodowe.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Szczaniec począwszy od 2010 roku jest zróżnicowane. Przeważającą grupę wśród ogółu bezrobotnych w Gminie stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym oraz bez wykształcenia. Grupa ta stanowi ok. 70% ogółu bezrobotnych. W znacznym stopniu problem bezrobocia dotyka również osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (ok. 20% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Bezrobocie jest przyczyną występowania typowych, niekorzystnych skutków, głównie w postaci:

- utraty kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne,
- spadku dochodów rodzin i rozszerzania się kręgów ubóstwa w społeczeństwie,
- degradacji moralnej i psychicznej osób pozostających bez pracy - wzrostu poczucia beznadziejności, pesymizmu i poczucia społecznej bezużyteczności,
- wzrostu niekorzystnych zjawisk patologii społecznej,
- znacznego wzrostu kosztów materialnych związanych z utrzymaniem bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą (pomoc społeczna).

Oczywiste jest, że nie wszyscy bezrobotni w rzeczywistości chcą podjąć pracę, czy stworzyć sobie stanowisko pracy. Część z nich posiada dochody z pracy w szarej strefie, części zaś status bezrobotnego z różnych powodów odpowiada, niektórzy znajdują zatrudnienie okresowe. Niewątpliwie jednak, przedstawione powyżej dane wskazują na spore nadwyżki siły roboczej na terenie Gminy Szczaniec.

2.4 . INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1 Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Gmina Szczaniec posiada sieć wodociągową o długości 35,4 km (z przyłączeniami 47,1 km). Stopień zwodociągowania gminy wynosi 100%.²

Ujęcia wody w liczbie 8 sztuk zlokalizowane są w miejscowościach:

- Szczaniec (2 studnie o łącznej wydajności 55 m³/dobę),
- Smardzewo (2 studnie o łącznej wydajności 120 m³/dobę),
- Myszęcín (2 studnie o łącznej wydajności 60 m³/dobę),
- Ojerzyce (2 studnie o łącznej wydajności 82 m³/dobę),
- Wolimirzyce (1 studnia o łącznej wydajności 25 m³/dobę),
- Kiełcze (1 studnia o wydajności 14,5 m³/dobę),
- Dąbrówka Mała (2 studnie o łącznej wydajności 50 m³/dobę),
- Nowe Karcze (1 studnia o wydajności 25 m³/dobę).

² Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019

Stacje uzdatniania wody (7 szt.) znajdują się w obrębie ujęć (za wyjątkiem ujęcia Wolimirzyce) i obsługują następujące miejscowości: Szczaniec, Smardzewo, Myszęcín, Ojerzyce, Kiełcze, Dąbrówka Mała, Nowe Karcze, Opalewo, Koźminek, Brudzewo. Ujęcia wody posiadają ustanowiony obszar ochrony bezpośredniej.

Największy pobór wody występuje na ujęciach w Szczañcu, Smardzewie i Myszęcínie, najmniejszy natomiast w miejscowościach: Nowe Karcze, Kiełcze i Wolimirzyce.

Ilość wody pobranej z poszczególnych ujęć w latach 2010-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 28. Pobór wody z ujęć wody w gminie Szczaniec w latach 2010-2011

Miejsce ujęcia wody	Pobór wody w 2010 r. [m ³]	Pobór wody w 2011 r. [m ³]
Szczaniec	73 237	68 268
Dąbrówka Mała	8 376	6 838
Smardzewo	34 765	34 977
Kiełcze	3 676	2 585
Wolimirzyce	3 965	4 618
Ojerzyce	8 924	8 547
Myszęcín	24 803	25 464
Nowe Karcze	3 007	2 508
Razem	157 746	153 805

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019

Porównując dane z lat 2005-2011 można stwierdzić, że nastąpił postęp w zakresie sieci wodociągowych i obsługi mieszkańców w tym zakresie. Długość sieci wodociągowej w badanym czasie zwiększyła się o 4 km (11,3%). Wzrosła również o 45 liczba nowych podłączeń prowadzących do budynków (6,1%). Tym samym wzrosła dostępność do wody sieciowej, z której korzysta niemal 100% mieszkańców gminy (3976 mieszkańców). Wszystkie miejscowości podłączone są do sieci wodociągowej. Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach, którzy korzystają z sieci wodociągowej.

Tabela nr 29. Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach

miejscowości zwodociągowane	liczba mieszkańców podłączonych do sieci wodociągowej
Szczaniec	1463
Dąbrówka Mała	293
Opalewo	161
Koźminek	139
Smardzewo	605
Brudzewo	98
Kiełcze	102
Wolimirzyce	141
Ojerzyce	205
Myszęcín	603
Nowe Karcze	40
Wilenko	126
Razem	3976

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019

Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej wzrasta zużycie wody przez mieszkańców. W 2011 r. gospodarstwom domowym dostarczono o 9,2% więcej wody niż w roku 2005. Równocześnie zwiększyła

się konsumpcja wody przypadająca na jednego odbiorcę o 8,3%. Na tle wszystkich gmin powiatu świebodzińskiego gmina Szczaniec wyróżnia się dobrym wyposażeniem w infrastrukturę wodociągową. Świadczy o tym dostępność do sieci wodociągowej, która jest lepsza niż w większości gmin. Stopień zwodociągowania powiatu wynosi ok. 86,2%. Stan techniczny infrastruktury wodociągowej również oceniony został jako dobry. Szczegółowe zestawienie odnośnie infrastruktury wodociągowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 30. Infrastruktura wodociągowa w gminie Szczaniec

PARAMETR	JEDNOSTKA	ROK	
		2005	2011
długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	31,4	35,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	SZTUK	695	740
sieć rozdzielcza na 100 km ²	KM	27,8	31,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	OSOBA	3597	3976**
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% OGÓŁU	90,7	100**
Woda z wodociągów na 1 mieszkańca	m ³	25,1	27,1*
Woda z wodociągów na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	27,5	30,0*
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	98,9	109,0

Źródło : Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019

Gmina Szczaniec posiada sieć kanalizacyjną lecz tylko na ograniczonym obszarze. Miejscowościami skanalizowanymi są: Ojerzyce (od 2012 r. - 100% - 205 mieszkańców), Myszęcín (od 2012 r. - 100% - 603 mieszkańców), Szczaniec (80% - ok. 1500 mieszkańców). Pozostałe miejscowości czyli: Dąbrówka Mała, Opalewo, Koźminek, Brudzewo, Smardzewo, Wolimirzyce, Wilenko, Kiełcze i Nowe Karcze nie posiadają sieci kanalizacyjnej.

Zbudowana w latach 2010-2011 r. sieć kanalizacyjna dla miejscowości Myszęcín, Ojerzyce i części Szczanica odprowadza ścieki do oczyszczalni w Świebodzinie przy ul. Młyńskiej 37, o średniej przepustowości 6250 m³/dobę.³

W ostatnich latach w gminie nastąpiła widoczna poprawa w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej. W ciągu ostatnich lat dzięki środkom pomocowym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich wybudowano niemal całą sieć kanalizacji sanitarnej, dzięki czemu obecnie korzysta z niej ok. 2754 mieszkańców. Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków. Efektywność tych rozwiązań może być bardzo duża, jednak istnieje niebezpieczeństwo związane ze świadomą niewłaściwą eksploatacją tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzącą do emisji zanieczyszczeń do środowiska (problem celowo rozszczelnionych zbiorników na nieczystości ciekłe, związanym z tym nielegalne pozbywanie się nieczystości ciekłych przez ich zrzut do gruntu lub wód). Analizowana jednostka należy do grupy gmin w powiecie o najniższym udziale osób korzystających z kanalizacji zbiorczej w stosunku do ogółu ludności. Średni stopień skanalizowania powiatu wynosi 66,4%. Stan techniczny infrastruktury kanalizacyjnej w gminie określany jest jako bardzo dobry.

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019

Ze względu na dynamicznie rozwijającą się infrastrukturę kanalizacyjną, gmina nie posiada aktualnych informacji na temat ilości zbiorników bezodpływowych. W ewidencji znajdują się przydomowe oczyszczalnie ścieków (27 sztuk). Zgodnie z ustawą z dnia 1 lipca 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2012 poz. 391) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych.

Gmina Szczaniec przystąpiła u zakończyła realizację zadania „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szczaniec (etap VII)” według projektu budowlano-wykonawczego opracowanego w marcu 2008 r. przez ZPU „Profit” Zielona Góra, na podstawie którego Inwestor – Gmina Szczaniec uzyskał decyzję pozwolenia na budowę wydana przez Starostwo Powiatowe w Świebodzinie.

Projekt obejmował wykonanie sieci kanalizacyjnej grawitacyjno-tłocznej wraz z 10 przepompowniami ścieków z lokalnymi punktami tłocznymi. Główna przepompownia ścieków wraz z punktem zlewnym została wykonana w 2001 r. oraz w 2003 r. wykonano sieć kanalizacji ciśnieniowej od m. Szczaniec do m. Kupienino, skąd dalej do oczyszczalni ścieków w Świebodzinie. Dotychczas wykonano sześć etapów inwestycji skanalizowania wsi Szczaniec. Niniejsza inwestycja stanowiąca etap VII inwestycji obejmowała wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej, rurociągów tłocznych oraz dwóch przepompowni ścieków tj. P2 i P3. Planowany jest do wykonania (etap V) „Budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szczaniec” w roku 2016r.

2.4.2 Gospodarka odpadami

Odpady komunalne, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.), to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206) wyróżnia się 41 rodzajów odpadów komunalnych, z czego 14 rodzajów zaliczono do grupy odpadów niebezpiecznych wymagających specjalnego traktowania (np. niektóre zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, baterie i akumulatory, przeterminowane środki ochrony roślin czy przeterminowane lekarstwa). Istotne znaczenie w grupie odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne posiadają zmieszane odpady komunalne (wytwarzane w największej ilości), a także odpady ulegające biodegradacji, odpady wielkogabarytowe, z czyszczenia ulic i placów, odpady z targowisk, szkło, papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale.

Odpady komunalne powstają przede wszystkim w gospodarstwach domowych oraz w obiektach infrastruktury, takich jak: handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, szkolnictwo, targowiska, zakłady produkcyjne w części socjalnej i inne.

Z danych zawartych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 wynika, że jeden mieszkaniec terenów wiejskich wytwarza rocznie średnio **234 kg** odpadów komunalnych. Całkowita potencjalna masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Szczaniec w 2014 r. kształtowała się na poziomie **480,60 Mg** (wg danych z UG w Szczaniecu). Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wynosi 362,30 Mg

Główny strumień odpadów komunalnych stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które pod względem składu morfologicznego często zawierają różne rodzaje odpadów niebezpiecznych. W tabeli poniżej przedstawiono informacje o zbiórce tego rodzaju odpadów na terenie gminy Szczaniec w ostatnich latach.

Tabela nr 31. Zmieszane odpady komunalne zebrane na terenie gminy Szczaniec (wg danych GUS)

Jednostka administracyjna	2010		2011		2012		2013	
	O	GD	O	GD	O	GD	O	GD
Gmina Szczaniec	337,93	229,86	335,68	246,37	881,02	810,12	409,61	327,97

Źródło: Dane GUS 2013 r.

O – odpady ogółem; GD – odpady zebrane w gospodarstwach domowych

Dane tabelaryczne wskazują na wzrost ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych w stosunku do 2010 roku, największą wartość osiągnięto w 2012 r. co zapewne należy wiązać ze zmianami w systemie zbierania odpadów na analizowanym terenie i wprowadzaniem na szerszą skalę selektywnej zbiórki odpadów. Warto podkreślić, że w 2013 r. około 80% ogółu odpadów zmieszanych zostało zebranych w gospodarstwach domowych, natomiast pozostałe 20 % pochodziło z obiektów infrastruktury. W 2013 r. od jednego mieszkańca gminy odebrano średnio 103 kg odpadów zmieszanych ogółem (uwzględniając wyłącznie odpady tego rodzaju odebrane z gospodarstw domowych wskaźnik kształtował się na poziomie ok. 83 kg/Mk/2011 r.).

Według Krajowego Planu Gospodarki Odpadami ok. 54,65% wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych stanowią odpady ulegające biodegradacji, co oznacza, że na analizowanym terenie rocznie mieszkańcy wytwarzają w przybliżeniu **183,5 Mg** tego rodzaju odpadów. Znaczna część tej frakcji jest bezpośrednio zagospodarowywana u źródła, zwłaszcza w obrębie zabudowy jednorodzinnej (zagrodowej), gdzie powstające odpady często są kompostowane w przydomowych instalacjach lub są wykorzystywane do skarmiania zwierząt gospodarskich.

Jednym z problemowych rodzajów odpadów komunalnych są odpady wielkogabarytowe, które ze względu na swoje wymiary utrudniają prowadzenie zbiórki. Z danych przedstawionych przez Urząd Gminy w Szczaniecu wynika, że w 2014 r. z terenu gminy zebrano łącznie **9,20 Mg** tego rodzaju odpadów. Zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest na obszarze gminy przez trzy specjalistyczne firmy posiadające zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Są to:

- Wexpool Sp. z o.o, ul Poznańska 14, Dąbrówka Wlkp. 66-210 Zbąszynek,
- ZUO Nowy Świat 66, Agmarex Sp z o.o. 66-100 Sulechów,

Tabela nr 32. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie na terenie gminy Szczaniec

Rodzaj odpadów	2010	2011	
	Mg	Mg	kg/Mk
Szkło	142,20	14,87	40,0
Tworzywa sztuczne	23,05	12	3,1
Razem	165,25	26,87	49,0

Źródło: opracowanie „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019”

Na terenie gminy, przy współpracy z podmiotami działającymi w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, organizowane są akcje zbiórki odpadów problemowych, w tym niebezpiecznych. Zbiórką na analizowanym terenie objęte są odpady: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory, urządzenia zawierające freony. Gmina przystąpiła do realizacji zadania „Budowa gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów w m. Szczaniec”

Do kluczowych problemów związanych z gospodarką odpadami na analizowanym terenie zaliczyć należy:

- brak systemu selektywnej zbiórki przeterminowanych leków i opakowań po nich; nielegalne pozbywanie się odpadów przez część mieszkańców i tworzenie tzw. dzikich wysypisk śmieci;
- niski stopień odzysku wytwarzanych odpadów komunalnych związany z brakami infrastrukturalnymi (np. brak instalacji do odzysku i przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji);

Szczególną uwagę na terenie gminy Szczaniec należy przywiązać do problemu odpadów zawierających azbest należących do odpadów budowlanych (grupa 17). Według ostatnich informacji z 2014 r. na terenie gminy Szczaniec znajdowało się 969 056 kg wyrobów azbestowych z czego 90 662 kg stanowi azbest w posiadaniu osób prawnych i 878 394 kg stanowi azbest u osób fizycznych⁴. Do wszystkich przeliczeń w Programie przyjęto, że 1 m² płyty azbestowej waży 11 kg. Poniżej w tabeli oraz na rysunkach przedstawiono ilości wyrobów azbestowych na terenie Gminy Szczaniec. Ponadto w miejscowościach Myszęcin i Szczaniec występują rury azbestowe, których ilości nie sposób jest zinwentaryzować, ale są sukcesywnie wymieniane.

Tabela nr: 33 Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Szczaniec

Szczaniec		kg	Mg	M2
	Osoby fizyczne	878 394	878,394	79 854
	Osoby prawne	90 662	90,662	8 242
	Razem	969 056	969,056	88096

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Szczaniec na lata 2014-2032

⁴ Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Szczaniec na lata 2014-2032

2.4.3 Gospodarka niskoemisyjna

Na terenie gminy Szczaniec dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło wykorzystujące nośniki energii w postaci paliw węgla kamiennego i oleju opałowego. Na terenie gminy nie ma możliwości ogrzewania gazowego, ze względu na brak sieci gazowej.

Tabela nr: 34 Wykaz kotłowni lokalnych na terenie gminy Szczaniec

Lp.	Nazwa właściciela/ adres kotłowni	Moc zainstalowana (wykorzystanie) [kW]	Wyposażenie (ilość i typ kotłów)	Sprawność kotłów [%]	Rodzaj paliwa
1	Gmina Szczaniec budynek administracyjny Szczaniec 73	250	TYP 32,1kl25/12	80	węgiel
2	Szczaniecki Ośrodek Kultury Szczaniec 19	150	KWM-S	70	węgiel
3	Zespół Szkół w Szczańcu Szczaniec 75	200 x 2 piece	KWM-S	80	węgiel
4	Gminne Przedszkole w Szczańcu Szczaniec 190A	25 155	KM-S KWSP	80	węgiel
5	Świetlica Smardzewo	150	KM-S	80	węgiel
6	Publiczna Szkoła Podstawowa W Smardzewie Smardzewo 95	165 x 2 piece	TORUS	60	olej opałowy
7	Świetlica Opalewo	38	KWM-S	80	węgiel
8	Świetlica Myszęcín	60	KM-S	60	węgiel

Źródło: Urząd Gminy w Szczańcu („Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019”)

Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych zapotrzebowanie na ciepło. Według danych GUS w 2011 r. na terenie gminy Szczaniec znajdowało się 741 budynków mieszkalnych. Można przypuszczać, że większość zbudowana została w starej technologii, w związku z tym zaledwie kilka procent tych budynków spełnia warunki energochłonności określone stosownymi normami. W ostatnim czasie obserwuje się jednak wzrastającą liczbę przeprowadzanych termomodernizacji budynków również przez indywidualnych użytkowników.

Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15-30% ciepła w budynkach, co jest równoznaczne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w województwie lubuskim jest tzw. emisja antropogeniczna. O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Przestrzenny rozkład emisji na terenie województwa lubuskiego jest zróżnicowany. Największe skupiska emitorów punktowych, jak i znaczna emisja liniowa związane są z obszarami zurbanizowanymi dużych miast.

Według danych GUS w 2011 r. emisja pyłów z terenu powiatu świebodzińskiego z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych wyniosła 28 ton, co stanowiło 2,2% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa lubuskiego. Wielkość emisji gazów w powiecie osiągnęła poziom 18752 ton, co w odniesieniu do całkowitej masy emitowanych gazów w województwie stanowiło 0,9%. Powiat świebodziński charakteryzuje się raczej niską emisją zanieczyszczeń, zajmując jedno z ostatnich miejsc w województwie.

W 2011 r. na urządzeniach do redukcji i neutralizacji zanieczyszczeń udało się zatrzymać ponad 167 ton zanieczyszczeń pyłowych.

Poniższa tabela przedstawia emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu świebodzińskiego.

Tabela nr: 35 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu świebodzińskiego w latach 2005 i 2011 r.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych t/rok		
	2005	2011
ogółem	115	28
ze spalania paliw	115	25
Emisja zanieczyszczeń gazowych t/rok		
	2005	2011
ogółem	33188	18752
ogółem (bez dwutlenku węgla)	389	304
nie zorganizowana	0	68
dwutlenek siarki	170	161
tlenki azotu	63	45
tlenek węgla	156	90
dwutlenek węgla	32799	18448
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji t/rok		
	2005	2011
pyłowe	637	235

Źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczaniec na lata 2012-2019”

Gmina Szczaniec odznaczająca się niewielkim poziomem rozwoju przemysłu. Na analizowanym terenie brak zakładów uznanych za szczególnie uciążliwe. Duży wpływ na jakość powietrza na terenie gminy, szczególnie w obszarach zabudowanych ma tzw. emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania. Największa jest na terenach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. Do największych zagrożeń dla stanu atmosfery na tym terenie zaliczyć należy emisję niską z gospodarstw domowych związaną często ze spalaniem odpadów i innych paliw odznaczających się niską jakością. Na terenie gminy nie ma możliwości ogrzewania mieszkań gazem sieciowy, ze względu na brak gazyfikacji gminy. Stosowanie ogrzewania gazowego w znaczny sposób ogranicza przedostawanie się szkodliwych związków do atmosfery, dlatego istotnym zagadnieniem jest podjęcie działań nad gazyfikacją Gminy.

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy jest również transport drogowy. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są: zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu jakości powietrza głównie z tytułu transportu tranzytowego pojazdów ciężkich. Przez gminę przebiegają istotne z punktu widzenia komunikacyjnego drogi: krajowa nr 92 oraz fragment autostrady A2. Obie drogi

przebiegają w pewnej odległości od zabudowań mieszkalnych, dlatego nie stanowią bezpośrednio istotnego zagrożenia dla mieszkańców tym bardziej, że częściowo przebiegają przez obszary leśne.

Podsumowując, stan higieniczny powietrza atmosferycznego w obszarze gminy można uznać za korzystny, ze względu na brak większych zakładów przemysłowych. Lokalnie oraz sezonowo występuje zwiększona emisja niska, związana z paleniskami domowymi w okresie jesienno-zimowym. Większość drobnych źródeł emisji (kotłownie) na terenie gminy koncentruje się w rejonie Szczaniec-Myszęcín. Znaczącym elementem sprawiającym uciążliwość dla otoczenia może stanowić droga krajowa nr 92 oraz autostrada A2, ze względu na emisję spalin. Ze względu na pewną odległość od zabudowań nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla mieszkańców.

Gmina przystąpi do sporządzania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, który zinventaryzuje cały obszar Gminy i wyznaczy kierunki i sposoby działania.

WIOŚ w Zielonej Górze wykonał w 2012 r. roczną ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim, która została opracowana na podstawie wyników badań emisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzonych w 2011 r. Ocena została wykonana w nowym układzie stref. W związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, przyjmuje się, że od stycznia 2011 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza obowiązuje nowy podział kraju na strefy. W przypadku województwa lubuskiego wyróżniono trzy strefy: strefa m. Gorzów Wielkopolski, strefa m. Zielona Góra oraz pozostały teren województwa stanowiący tzw. strefę lubuską.

Roczna ocena jakości powietrza pozwoliła uzyskać informacje na temat stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ łącznie z zanieczyszczeniami zawartymi w tym pyłe (benzo[a]piren, ołów, arsen, kadm, nikiel), z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia. Dla ozonu występują dwie wartości kryterialne, którymi są: poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego.

Uzyskane informacje umożliwiły sklasyfikować strefy w oparciu o przyjęte kryteria, ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, tj. dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, Dz. U. Nr 47, poz. 281).

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż we wszystkich strefach wystąpiły przekroczenia. W strefie lubuskiej, do której zalicza się gmina Szczaniec, wystąpiły przekroczenia stężenia średnio-dobowego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz stężenia średniorocznego dla benzo[a]pirenu i arsenu zawieszonego w pyłe PM₁₀. Ponadto, mimo iż stężenie docelowe ozonu w powietrzu nie zostało przekroczone na żadnej ze stacji, jednak przekroczony został poziom celu długoterminowego określony dla ozonu. Z badań WIOŚ wynika, że dla kryteriów określonych ze względu na ochronę zdrowia, stężenia SO₂, NO₂, benzenu, CO, PM_{2,5} oraz metali ciężkich w pyłe zawieszonym PM₁₀ (Pb, Cd, Ni) występowały w zakresie obowiązujących norm.

2.4.4 Komunikacja

Elementami bazy infrastrukturalnej mającymi ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego są drogi publiczne i ich otoczenie, dlatego nadanie priorytetu modernizacji dróg wśród innych przedsięwzięć infrastruktury technicznej poprzez podniesienie parametrów techniczno - eksploatacyjnych dróg nie wymaga szerokiego uzasadnienia. Gmina Szczaniec ma wyjątkowo dogodnie położenie komunikacyjne przez jej teren przechodzą dwie linie o znaczeniu międzynarodowym. Jest to trasa E30 i linia kolejowa. Należy wspomnieć, iż już w 1849 r. połączono szosą, Biegącą przez Myszęcín, Poznań z Berlinem, natomiast linię kolejową z Poznania do Berlina, przechodzącą przez Szczaniec, wybudowano już 1870 r.

Aktualnie struktura i długość kształtuje się następująca:

- drogi krajowe (E30) - 4,5 km,
- drogi wojewódzkie - 11,6 km,
- drogi powiatowe - 44,0 km,
- drogi gminne - 48,4 km.

Wskaźnik gęstości sieci dróg jest relatywnie dobry, niemniej jednak zasadniczy problem stanowi zły stan dróg powiatowych oraz gminnych i zbyt wolne tempo ich modernizacji, ze względu na ciągły brak środków finansowych na ten cel. Dla zwiększenia dostępności komunikacyjnej i usprawnienia połączeń niezbędna jest modernizacja sieci dróg powiatowych i lokalnych, pełniących istotne funkcje w przewozach towarowych oraz komunikacji. Wymagają one dostosowania do współczesnych potrzeb, przede wszystkim poprawy jakości nawierzchni, która w ostatnich latach uległa wyraźnemu pogorszeniu.

2.4.5 Infrastruktura energetyczna i telekomunikacja

Do 1997 r. jednym z najbardziej słabych ogniw infrastruktury Gminy Szczaniec była łączność, zwłaszcza sprawność istniejącej sieci telefonicznej. Postępująca telefonizacja oraz powszechny dostęp do sieci komórkowej spowodowały oczywistą poprawę w funkcjonowaniu sieci teleinformatycznej na terenie Gminy. Liczba łączy na terenie Gminy jest dość wysoka. Jednocześnie można zaobserwować zahamowanie znacznego przyrostu liczby abonentów telefonicznych, jak również zjawisko rezygnacji z usług telefonii przewodowej. Przyczyn takiej sytuacji można upatrywać w zbyt wysokich kosztach usług, konkurencji w postaci telefonii komórkowej oraz w braku ofert w zakresie kompleksowej, nowoczesnej usługi telekomunikacyjnej, poszukiwanej przez najbardziej dynamicznych rolników, przedsiębiorców oraz odbiorców indywidualnych, szczególnie w zakresie dostępu do Internetu.

Melioracje

Melioracjami na terenie Gminy Szczaniec zajmuje się Rejonowy Związek Spółek Wodnych, z siedzibą w Świebodzinie. Do zadań Spółek Wodnych należy przede wszystkim:

- wykonanie szczegółowych melioracji wodnych,
- utrzymanie i eksploatacja urządzeń wodnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych terenach.

Użytki meliorowane stanowią przede wszystkim łąki i pastwiska oraz grunty orne leżące głównie na prawym brzegu rzeki Leniwa Obra, będącej głównym zbiornikiem wody. Grunty, na których prowadzone są prace melioracyjne należą do rolników indywidualnych, Nadleśnictwo Babimost i Świebodzin oraz Skarbu Państwa.

Urządzenia melioracji szczegółowych, z wyjątkiem wykonanych po 1974 r. wymagają już kompleksowej odbudowy. Okres ich eksploatacji w wielu wypadkach przekroczył już 30 lat i pomimo corocznej bieżącej konserwacji stan techniczny nie jest zadowalający. Rzeka Leniwa Obra wymaga gruntowego pogłębienia na całym odcinku. Już bowiem niewielkie opady powodują podsiąki i wylewy w całym kompleksie łąk. Melioracje podstawowe wykonywane są ze środków finansowych z budżetu państwa przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze. Rolnicy indywidualni za wykonane prace melioracyjne rozliczani są wg składek udziałowych, natomiast pozostałe przedsiębiorstwa, jako członkowie, rozliczani są wg kosztorysu powykonawczego.

Na terenie gminy nie istnieje bezpośrednie zagrożenie powodzią. Analizowany obszar leży na wododziale zlewni rzek Odry i Warty (obszar źródliskowy). Występujące tu cieki nie są zasilane w sposób istotny dopływem z terenów sąsiednich. Powierzchnia zlewni jest zbyt mała aby stanowić zagrożenie powodziowe. W związku z powyższym główne cieki stanowiące urządzenia melioracji podstawowej (Lubinica i Leniwa Obra) przepływające przez teren gminy nie są obwałowane. Nie funkcjonuje tu również Powiatowy Komitet Przeciwpowodziowy, jak również Gminne Komitety Przeciwpowodziowe⁵.

Od kilku lat Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze konserwuje wybrane (nie wszystkie) rzeki i kanały, co często prowadzi do dewastacji urządzeń podstawowych ale również uniemożliwia skuteczne działanie urządzeń melioracji szczegółowych, które corocznie konserwowane są przez Spółki Wodne za pieniądze rolników. Powyższy stan rzeczy powoduje liczne podtopienia przyległych zmeliorowanych użytków rolnych powodując straty w uprawach, uniemożliwia terminowe wykonanie prac polowych i robót w zakresie konserwacji urządzeń melioracji szczegółowych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej

Poniżej przedstawiono stan ewidencyjny urządzeń melioracji podstawowych i szczegółowych na terenie gminy Szczaniec stan na koniec 2010 r.

Tabela nr: 36 Stan ewidencyjny urządzeń melioracji w gminie Szczaniec

Urządzenia melioracyjne		Obszar zmeliorowany				
Szczegółowe	Podstawowe	Ogółem	Urządzenia szczegółowe		Urządzenia podstawowe	
			Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
		W tym zdrenowane	W tym zdrenowane	W tym zdrenowane	W tym zdrenowane	W tym zdrenowane
m	m	ha	ha	ha	ha	ha
146 427	16 533	2048	992	923	25	108
		633	610	23	-	-

Źródło: LZMiUW

⁵ Raport z wykonania programu ochrony środowiska dla powiatu świebodzińskiego za lata 2008-2009. Wydział Ochrony Środowiska, Leśnictwa i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Świebodzinie, maj 2010 r.

2.4.6 Założenia do rewitalizacji

Rewitalizacja w ujęciu przepisów:

- Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015r. poz. 1777)
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146, z późn., zm.)

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Rewitalizacja często utożsamiana jest z poprawą stanu zdegradowanej infrastruktury miejskiej, terenów przemysłowych i powojkowych, jednakże może być prowadzona nie tylko na tych obszarach.

Dotyczy generalnie obszarów zdegradowanych tzn. charakteryzujących się wysokim poziomem ubóstwa, wysoką stopą bezrobocia długotrwałego, niekorzystnymi trendami demograficznymi, niskim poziomem wykształcenia czy niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości. **Do takich obszarów zdecydowanie zaliczyć można również obszary wiejskie, szczególnie te w których funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne.**

Wpływ na to ma wiele czynników. Jednym z nich jest lokalizacja obszarów wiejskich. Te, zlokalizowane w pobliżu aglomeracji miejskich, szczególnie dużych, charakteryzują się wyższym poziomem rozwoju w odniesieniu do pozostałych obszarów. Często aglomeracje pełnią rolę biegunów rozwoju, powodując, iż na obszarach wiejskich zlokalizowanych w pobliżu dużych miast coraz mniejszą rolę odgrywa rolnictwo, a zaczynają nabierać znaczenia funkcje nierolnicze tj. np. mieszkalnictwo czy handel i usługi.

Powoduje to wypieranie rolnictwa z obszarów podmiejskich w kierunku peryferii. Obszary podmiejskie rozwijają się zdecydowanie szybciej, również w działalności pozarolniczej. Dotyczy to także obszarów wiejskich zlokalizowanych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (drogi krajowe czy wojewódzkie). Z kolei obszary wiejskie położone peryferyjnie w stosunku do ośrodków miejskich i głównych szlaków komunikacyjnych, charakteryzują się niewielkim rozwojem pozarolniczych rynków pracy. Nie jest tu możliwy dynamiczny rozwój przedsiębiorczości, szczególnie usług, głównie z uwagi na brak ich odbiorców. Często tereny te charakteryzują się stagnacją oraz ubytkiem ludności.

W wyniku zmian i przekształceń strukturalnych znaczna część obszarów wiejskich odczuwa problem wysokiego bezrobocia. **Związane jest to z dominacją na tych terenach do początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku Państwowych Gospodarstw Rolnych.**

Najbardziej zagrożone bezrobociem na obszarach wiejskich są osoby z niskim poziomem wykształcenia i bez przygotowania zawodowego. Poziom wykształcenia mieszkańców wsi jest nadal bardzo niski i stanowi niejednokrotnie barierę podjęcia działalności w innych zawodach niż rolnicze, w tym także na własny rachunek. Młodzież na wsi znacznie częściej niż ta w miastach wybiera szkołę zawodową, czego główną przyczyną są względy ekonomiczne (trudniejsza sytuacja dochodowa ludności wiejskiej, koszty dojazdu itp.).

Ponadto warunki nauki na wsi oraz przeciętny poziom nauczania są zdecydowanie gorsze niż w mieście. Składa się na to szereg barier związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty na wsi jak np.: ograniczony dostęp do przedszkoli, gorsza oferta edukacyjna szkolnictwa ponadpodstawowego oraz sytuacja materialna rodzin wiejskich.

Wybór szkoły ponadgimnazjalnej często jest uzależniony od sieci szkół w najbliższej okolicy, możliwości dojazdu do szkoły lub zamieszkania w internacie, a tym samym wynikającymi z tego kosztami dojazdów lub kosztami mieszkania poza domem.

Choć poziom wykształcenia mieszkańców wsi ulega systematycznej poprawie, wciąż ok. 35% mieszkańców wsi (dane dla Polski) ma zaledwie pełne wykształcenie podstawowe. Konsekwencją tego jest m.in. niska aktywność społeczno- zawodowa, większe trudności ze znalezieniem alternatywnego miejsca pracy poza rolnictwem czy możliwość szerszego rozwinięcia pozarolniczej działalności gospodarczej, a także niski poziom dochodów.

W ostatnich latach obserwuje się większy napływ ludności z miast na wieś niż odpływ ze wsi do miast. Związane jest to m.in. z osiedlaniem się na wsi ludności miejskiej, zahamowaniem odpływu mieszkańców wsi do pracy w miastach, powrotem na wieś osób tracących pracę czy zmianą statusu miejscowości. Można wskazać, że pojawiła się nowa kategoria mieszkańców wsi, którzy stają się rezydentami lub przedsiębiorcami wiejskimi. Z reguły reprezentują oni zamożną grupę społeczeństwa.

Osiedlają się najczęściej na terenach wokół wielkich aglomeracji oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

W odróżnieniu do migracji wewnętrznych, migracje zewnętrzne działały jako czynnik zmniejszając liczbę ludności wiejskiej. Otwarcie rynków pracy niektórych krajów Unii Europejskiej, wysoka różnica płac między Polską a Unii Europejską – 15, wyższe kwalifikacje młodzieży stają się bodźcami do podejmowania decyzji o emigracji.

Obszary wiejskie charakteryzują się stosunkowo niskim poziomem przedsiębiorczości.

Najpowszechniej występującą formą działalności gospodarczej na tych terenach jest rolnictwo. Inną formą aktywności gospodarczej jest pozarolnicza działalność produkcyjna bądź usługowa, jednakże jest ona stosunkowo słabo rozwinięta. Ciągle brakuje alternatywnych do rolnictwa form działalności gospodarczej, jak również wszelkich form przedsiębiorczości prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy, a także dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej.

Infrastruktura społeczna mająca na celu zaspokajanie potrzeb socjalnych, oświatowych, bezpieczeństwa oraz kulturowych na obszarach wiejskich wykazuje cechy niedoinwestowania i niedostosowania do istniejących potrzeb. Niedostateczny rozwój dotyczy szczególnie placówek służby zdrowia, placówek kulturalnych, turystycznych, jak również szkół.

Jedną z najpoważniejszych barier rozwoju obszarów wiejskich jest słabo rozwinięta infrastruktura techniczna. Wpływa to na jakość życia mieszkańców, jak również na możliwości inwestowania na tych obszarach. Najistotniejsze problemy to brak dostatecznego wyposażenia w zbiorową sieć wodnokanalizacyjną, oczyszczalnie ścieków, zły stan infrastruktury energetycznej oraz niedostateczne wyposażenie w internet. Obszary wiejskie identyfikują ograniczenia rozwojowe również przez słabo rozwiniętą infrastrukturę drogową. Gęstość oraz jakość dróg, zwłaszcza powiatowych i gminnych, stanowi podstawowy czynnik wpływający na szeroko rozumiany rozwój lokalny.

Drogi gminne warunkują dostęp do terenów oddalonych często w znacznym stopniu od infrastruktury miejskiej, stanowiących potencjalne tereny inwestycyjne.

Zmiany ustrojowe w Polsce po II wojnie światowej sprawiły, że liczne obiekty architektury wiejskiej, zwłaszcza dworskiej i folwarcznej, utraciły właścicieli i popadały w ruinę bądź były użytkowane w sposób niezgodny z przeznaczeniem. Niewłaściwa modernizacja budowli oraz zmiany w układzie wewnętrznym miejscowości, a także niewystarczające wydatki publiczne na kulturę powodowały niszczenie wiejskiego krajobrazu i eliminację najstarszej zabudowy. Powoduje to, że wsparcia finansowego potrzebują zlokalizowane na polskiej wsi liczne obiekty dziedzictwa kulturowego o znaczeniu lokalnym, jak i ponadregionalnym.

Przedstawione powyżej przesłanki z zasady kwalifikują obszary wiejskie jako obszary wymagające odnowy i rewitalizacji, choć z całą pewnością są one mocno zróżnicowane i nie wszędzie poszczególne wskaźniki społeczne i gospodarcze osiągają bardzo wysokie wartości.

W aspekcie rewitalizacji należy pamiętać, że dotyczy ona nie tylko infrastruktury, ale przede wszystkim stworzenia odpowiednich warunków do poprawy bytu „tkanki” społecznej znajdującej się na rewitalizowanym obszarze. To działania skierowane na realizację inwestycji obejmujących zmiany dotychczasowych funkcji terenów problemowych i nadanie im nowych walorów gospodarczych, społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych czy turystycznych poprzez wprowadzanie do odnawianych obszarów działań aktywizujących społeczność lokalną. Ich wynikiem ma być poprawa życia ludności przez to rozwój gminy.

Mając na uwadze przedstawione czynniki zasadnym jest przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji w szczególności obszarów funkcjonowania **Państwowych Gospodarstw Rolnych w Szczañcu, Myszęcinie, Smardzewie i Dąbrówce Małej**.

3. UWARUNKOWANIA I PROBLEMY DALSZEGO ROZWOJU GMINY SZCZANIEC- ANALIZA SWOT

Diagnoza stanu społeczno-gospodarczego gminy Szczaniec oraz spotkania konsultacyjne przeprowadzone przez Wójta gminy z pracownikami administracyjnymi, przedstawicielami jednostek organizacyjnych, pracownikami instytucji kultury, organizacjami, stały się merytoryczną podstawą do:

PO PIERWSZE - wskazania kluczowych zewnętrznych uwarunkowań, czyli zdarzeń, zjawisk, tendencji i procesów, wpływających pozytywnie lub negatywnie na rozwój gminy (obecnie lub w przyszłości), czyli zaprezentowanie jej szans i zagrożeń rozwojowych,

PO DRUGIE - identyfikacji podstawowych wewnętrznych uwarunkowań jej dalszego rozwoju, wynikających z obecnej sytuacji w sferze społecznej, gospodarczej, ekologicznej, przestrzennej i dziedzictwa kulturowego, czyli przedstawienie silnych i słabych stron gminy (jest to samoocena stanu istniejącego),

PO TRZECIE - wskazania głównych problemów dalszego jej rozwoju, które wymagają podjęcia określonych działań naprawczych zmierzających do likwidacji barier i ograniczeń rozwojowych lub co najmniej złagodzenia ich negatywnego wpływu na środowisko życia i pracy mieszkańców gminy – czyli przedstawienie katalogu jej głównych problemów rozwojowych.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Gmina Szczaniec - tak jak każda inna gmina - jest w bardzo dużym stopniu zależna od swego otoczenia, które oddziałuje na nią wywierając stały wpływ - pozytywny lub negatywny. Oddziaływania te tworzą uwarunkowania zewnętrzne (aktualne i przewidywane w przyszłości) w postaci zestawu szans i zagrożeń dla bieżącego funkcjonowania i dalszego rozwoju gminy Szczaniec. Na zewnętrzne uwarunkowania gminy składają się następujące okoliczności i procesy zachodzące w:

- otoczeniu międzynarodowym - ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza, kierunki i priorytety rozwoju Unii Europejskiej oraz rozmiary środków pomocowych przeznaczonych dla poszczególnych państw członkowskich,
- otoczeniu krajowym i regionalnym (województwo lubuskie) - polityki sektorowo branżowe oraz regionalna i zagospodarowania przestrzennego,
- otoczeniu ekonomicznym - dynamika rozwoju gospodarczego, w tym rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu,
- otoczeniu społecznym - zmiany w stylu życia, preferencji konsumpcyjnych, form spędzania wolnego czasu, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu obywateli i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- otoczeniu technologicznym - procesy innowacyjne, nowe technologie, tendencje w modernizacji procesów wytwórczych,
- otoczeniu prawnym - podstawy ustrojowo-prawne funkcjonowania i rozwoju państwa, społeczeństwa, samorządu terytorialnego,
- otoczeniu ekologicznym - kierunki i priorytety działań, społecznych, organizacyjnych i technicznych na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałania jego degradacji.

Na dzień dzisiejszy, główne bariery ograniczające skalę i tempo rozwoju społeczno gospodarczego gminy Szczaniec tkwią przede wszystkim w jej otoczeniu, zaś władze stanowiące (Rada Gminy) i wykonawcze (Wójt Gminy) praktycznie nie mają żadnego wpływu na to, co się w nim dzieje. Mogą jedynie stale śledzić

(monitorować) zmiany w otoczeniu, co umożliwi zidentyfikowanie obecnych i przyszłych zagrożeń oraz szans rozwojowych gminy Szczaniec. Szczególnie niekorzystny wpływ na jej funkcjonowanie i dalszy rozwój ma obecnie:

- ograniczanie wydatków z budżetu państwa na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, pomoc socjalną, edukację, kulturę i sztukę, bezpieczeństwo publiczne, a także zmniejszające się rozmiary przekazywanych do budżetów jednostek samorządu terytorialnego - dotacji i subwencji,
- brak systemowych rozwiązań w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym gwarantujących w dłuższym okresie stabilność i opłacalność produkcji,
- niestabilne przepisy prawa,
- bariery biurokratyczne i skomplikowane procedury (czaso - i kosztochłonne) w pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Jeśli ta niekorzystna sytuacja będzie się nadal utrzymywać, to w rezultacie na terenie gminy Szczaniec pogłębiać się będą problemy społeczno-gospodarcze. Zmniejszać się będą także dochody budżetu gminy, co przy konieczności zabezpieczenia środków finansowych na działalność bieżącą skutkować będzie ograniczaniem wydatków inwestycyjnych. W efekcie trzeba będzie odkładać w czasie realizację wielu niezbędnych inwestycji gminnych. W konsekwencji środowisko życia i pracy mieszkańców gminy Szczaniec nie będą ulegały systematycznej i odczuwalnej poprawie.

Przy obecnych niekorzystnych uwarunkowaniach zewnętrznych, tkwiących w otoczeniu gminy Szczaniec nie jest możliwe skuteczne rozwiązywanie szeregu problemów, występujących na jej terenie wyłącznie własnymi siłami, bowiem zasobność budżetu gminy jest dalece niewystarczająca w stosunku do występujących potrzeb.

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju - ocena stanu istniejącego

Oprócz uwarunkowań zewnętrznych zasadniczy wpływ na skalę i tempo zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy Szczaniec będą miały lokalne źródła, tj. jej walory i zasoby. Tworzą one uwarunkowania wewnętrzne (aktualne i przewidywane w przyszłości) w postaci zestawu silnych i słabych stron gminy. Ich enumeracja jest swoistą „samooceną”, osiągniętego dotąd poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza silnych i słabych stron wskazuje na potencjał rozwojowy gminy.

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,

- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

ANALIZA SWOT POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW ZAWARTYCH W RAPORCIE DIAGNOSTYCZNYM O STANIE GMINY SZCZANIEC
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Silne strony gminy Szczaniec	Słabe strony gminy Szczaniec	Szanse gminy Szczaniec	Zagrożenia gminy Szczaniec
Dogodne połączenia komunikacyjne Gminy z otoczeniem (w tym ze Świebodzinem, Poznaniem, Świeckiem, Babimostem, Wolsztynem). Przez teren Gminy przebiega droga krajowa Nr 92 (Warszawa- Poznań – Świecko) oraz droga wojewódzka nr 303 Świebodzin – Smardzewo – Babimost – Wolsztyn, zapewniająca dojazd do lotniska Babimost.	Słabe połączenie komunikacją PKS z miastem powiatowym, Zanieczyszczenie terenu w pobliżu drogi krajowej nr 92 Warszawa – Poznań- Świecko.	Rozwój przedsiębiorczości nastawionej na działalność eksportową i produkcyjną, Bliskość gminy z zachodnią granicą polski - odległość z Szczańca do Berlina ok. 190 km, Dostępność do różnych dróg komunikacyjnych w różnych kierunkach kraju, Rozwój współpracy transgranicznej w sektorze gospodarczym, społecznym i publicznym,	Brak zainteresowania inwestorów w lokowaniu swoich działalności, Mała promocja gminy w skali województwa , kraju i międzynarodowej,
Dobry stan zdrowotności lasów. Niewielkie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Walory przyrodnicze Gminy stwarzające możliwość rozwoju usług rekreacyjno – wypoczynkowych, agroturystycznych. Korzystne warunki dla wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Brak przemysłu degradującego środowisko. Niski poziom chemizacji rolnictwa.	Niekontrolowane zrzuty nieczyszczonych ścieków z gospodarstw domowych do rowów melioracyjnych, przydrożnych i do ziemi, co powoduje zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Wpływa to również na zanieczyszczenie wód podziemnych. Zaśmiecanie lasów - „dzikie” wysypiska śmieci. Brak edukacji ekologicznej wśród mieszkańców, dzieci i młodzieży	Rozwój turystyki i wypoczynku na obszarze gminy, czyste otoczenie i środowisko naturalne, Urozmaicona fauna i flora na obszarze gminy, w tym występowanie obszarów chronionego krajobrazu, Możliwość rozwoju gospodarstw agroturystycznych, Rozwój działalności w sektorze rolno - spożywczym, Możliwość rozwoju usług gastronomiczno-noclegowych , Promocja walorów i obszaru gminy,	Niewystarczająca ilość szlaków turystycznych w tym pieszo - rowerowych, Niewystarczająca i mało atrakcyjna baza wypoczynkowo- turystyczna,
Ponad 20, 8% obszaru gminy stanowi	Działalność gospodarcza na tych	Rozwój turystyki i agroturystyki	Brak podejmowania działań w

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo i przyrodniczo tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów	terenach podlega niewielkim ograniczeniom, polegających głównie na zakazie lokalizacji obiektów oraz prowadzeniu działań uciążliwych dla środowiska.		zakresie promocji walorów przyrodniczo-turystycznych gminy,
Rezerwat przyrody „Grodziszcze”, rodzaju leśnego (typu fitocenotycznego, leśnego i borowego) o powierzchni 15,75 ha		Rozwój turystyki i agroturystyki	Brak podejmowania działań w zakresie promocji walorów przyrodniczo-turystycznych gminy,
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, GOSPODARKA ODPADAMI, KOMUNIKACJA			
Silne strony gminy Szczaniec	Słabe strony gminy Szczaniec	Szanse gminy Szczaniec	Zagrożenia gminy Szczaniec
Dobra jakość wody pitnej dostarczonej siecią wodociągową. Zwodociągowanie 100% terenu gminy	Brak systemu kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków (gminnych i przydomowych) dla miejscowości Dąbrówka Mała, Opalewo, Koźminek, Brudzewo, Smardzewo, Wolimirzyce, Wilenko, Kiełcze i Nowe Karcze nie posiadają sieci kanalizacyjnej.	Możliwość wykorzystania środków UE na realizację zadań w zakresie infrastruktury środowiska	Wysokie koszty inwestycyjne na budowę i rozbudowę infrastruktury, Niewystarczające środki w budżecie gminy, Pogłębiające się zanieczyszczenie środowiska naturalnego,
Gmina posiada i realizuje gminny plan gospodarki odpadami,		Realizacja przyjętego planu gospodarki odpadami, Prowadzenie kampanii edukacyjno- informacyjnych w zakresie segregacji i unieszkodliwiania odpadów,	Zwiększenie problemu z tzw. „Dzikimi wysypiskami śmieci” Rosnące koszty na realizację zadań w zakresie gospodarki, odpadami,
Dobre położenie komunikacyjne z ważnymi ośrodkami powiatowymi i wojewódzkimi, Dobry stan dróg gminnych łączących główne miejscowości, Dogodne warunki do podjęcia działań w kierunku instalacji OZE	Zły stan dróg gminnych łączących mniejsze miejscowości, Zbyt mała ilość utwardzonych ulic i ciągów pieszych (chodników) Brak ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych Brak termomodernizacji budynków, Brak przyjętego planu gospodarki niskoemisyjnej	Rozwój gminy jako ważnego centrum życia społeczno-gospodarczego, Przyciągnięcie inwestorów chcących prowadzić działalność i zatrudniać mieszkańców,	Wysokie koszty realizacji inwestycji drogowych, Niewystarczające środki w budżecie gminy,

	Brak gazyfikacji gminy, Brak uzbrojonego terenu pod inwestycje, Brak przyjętego planu zaopatrzenia w energię ciepłą, elektryczną i paliwo gazowe		Brak planów inwestycyjnych związanych z gazyfikacją Gminy ze strony inwestora.
DEMOGRAFIA, OSWIATA, ZDROWIE, POMOC SPOLECZNA			
Silne strony gminy Szczaniec	Słabe strony gminy Szczaniec	Szanse gminy Szczaniec	Zagrożenia gminy Szczaniec
Dobre wskaźniki demograficzne – najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 25-34 lat, Utrzymująca się na stałym poziomie liczba ludności zamieszkującej gminę	Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa, duża ilość kobiet w wieku poprodukcyjnym,	Budowanie wśród społeczności lokalnej tożsamości i przynależności do miejsca zamieszkania, Aktywne działania lokalnych organizacji, rad sołeckich, stowarzyszeń, lokalnych liderów, Zachęcanie młodych ludzi do aktywności w życiu społecznym i tworzenia organizacji pozarządowych, Wsparcie samorządu lokalnego pod względem organizacyjnym, finansowym, rzeczowym, personalnym w realizowaniu lokalnych inicjatyw,	Zwiększający się odpływ młodych ludzi w wieku produkcyjnym z obszaru gminy do dużych miast, Spadek liczby urodzeń, Zmniejszenie wydatków z budżetu gminy na opiekę społeczną,
Duży udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, Potencjał ludzki (zasoby siły roboczej), Średni udział osób w wieku od 35 do 44 jako bezrobotnych w gminie, Najmniejszy udział osób bezrobotnych na tle pozostałych gmin Powiatu Świebodzińskiego,	Duży udział osób do 25 roku życia wśród osób bezrobotnych, Brak kwalifikacji zawodowych, oraz nieaktualne kwalifikacje zawodowe, Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych, Niska aktywność mieszkańców na	Podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych i poszukujących pracy, Aktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych z obszaru gminy, Organizowanie kursów szkoleń finansowanych ze źródeł UE	Bierność środowiska wiejskiego, Dziedziczenie biedy i stereotypowego stylu życia na obszarach wiejskich, Uzależnienie od pomocy społecznej, Możliwość zwiększenia się liczby rodzin objętych wykluczeniem

	<p>ryнку pracy,</p> <p>50 % bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne,</p>	<p>uprawnających do wykonywania zawodu,</p> <p>Realizacja projektów w celu aktywizowania społeczności wiejskiej ze źródeł unii europejskie,</p> <p>Budowanie partnerstwa lokalnych na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w gminie z udziałem trzech sektorów,</p>	<p>społecznym,</p>
<p>Dostęp do edukacji na poziomie gimnazjalnym,</p> <p>Wysoka aktywność dzieci i młodzieży w zajęciach sportowych i rozwojowych,</p> <p>Wykształcona i mobilna kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych,</p> <p>Odpowiednia infrastruktura sportowa i edukacyjna w tym na poziomie wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych,</p>		<p>Poprawa istniejącej infrastruktury edukacyjno-sportowej</p> <p>Pozyskiwanie środków finansowych z programów UE oraz z budżetu państwa na realizację zadań przez placówki oświatowe, gminę,</p> <p>Realizacja programów indywidualnego procesu nauczania,</p>	<p>Niewystarczające środki budżetowe w gminie na realizację zadań inwestycyjnych,</p>
<p>Aktywne działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie poprawy poziomu życia osób i rodzin,</p>	<p>Pogłębiające się trudności finansowe rodzin objętych wykluczeniem społecznym,</p> <p>Niska aktywność mieszkańców w działalność społeczną brak chętnych do wolontariatu.</p> <p>Niska świadomość mieszkańców i brak wiary w możliwości rozwiązania swoich problemów</p>	<p>Realizacja projektów systemowych z Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020</p> <p>Ciągłe podnoszenie kompetencji i kwalifikacji przez pracowników ośrodka pomocy społecznej,</p>	<p>Zwiększający się udział osób starszych i niepełnosprawnych w pomocy społecznej,</p> <p>Niewystarczające środki finansowe na realizację aktywnych form przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu</p>

	Zbyt małe środki na pomoc społeczną		
Dostęp do placówki służby zdrowia, oraz apteki oraz prywatnej praktyki lekarskiej, Dostęp do usług medycznych w większych miastach, dobre połączenie komunikacyjne,	Niedostosowana baza lokalowa w zakresie służby zdrowia w gminie,		Niestabilna polityka państwa w zakresie służby zdrowia, Zubożenia społeczeństwa i pogorszenie stanu sanitarnego,
ZASOBY KULTUROWE, SPORT, TURYSTYKA, AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA			
Silne strony gminy Szczaniec	Słabe strony gminy Szczaniec	Szanse gminy Szczaniec	Zagrożenia gminy Szczaniec
Występowanie obszarów chronionego krajobrazu o obszarze NATURA 2000. Czyste środowisko brak przemysłu, wysokie walory środowiskowe i krajobrazowe na obszarze Gminy	Niskie wykorzystanie walorów turystycznych gminy, Słaba infrastruktura turystyczna i gastronomiczna, Niewielka promocja miejsc wypoczynkowych i turystycznych w skali Powiatu i województwa Niska aktywność organizacji środowiskowych i ekologicznych	Rozwój aktywnej turystyki i turystyki wypoczynkowej, Możliwość wykorzystania zasobów przyrodniczych do prowadzenia turystyki ekologicznej Rozwój szlaków turystyczno-dydaktycznych, Rozwój szlaków pieszych i rowerowych,	Zwiększenie ingerencji człowieka w naturalny ekosystem
Atrakcyjne tereny do uprawiania sportu i rekreacji	Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna, i wypoczynkowa Niedostateczna baza hotelowa, Niska promocja bazy turystyczno-hotelowej w skali województwa	Rozwój agroturystyki, Rozwój turystyki ekologicznej, Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej	Niewystarczające działania promocyjne gminy jako ośrodka turystyczno-wypoczynkowego Wysokie koszty uruchomienia działalności turystycznej,
Wiele zabytków architektury sakralnej, pałac i parki pałacowe,	Niska jakość infrastruktury zabytków i ich degradacja	Możliwość wykorzystania zabytków do prowadzenia działalności restauracyjno-hotelowej,	Wysokie koszty przeprowadzenia prac inwestycyjnych w renowacji zabytków,

		<p>Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez promowanie historii,</p> <p>Możliwość pozyskania dofinansowania na renowacje zabytków ze środków UE oraz budżetowych,</p>	
<p>Aktywna działalność Szczanieckiego Ośrodka Kultury</p> <p>Wysoka aktywność w zakresie inicjatyw związanych z zagospodarowaniem czasu dla dzieci i młodzieży,</p> <p>Odpowiednio wyposażone świetlice wiejskie w zakresie realizacji oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich.</p>	<p>Brak lokalnego produktu wyróżniającego gminę,</p> <p>Niska aktywność ludzi młodych w działaniach upowszechniających kulturę lokalną,</p> <p>Niski udział organizacji pozarządowych w działaniach w zakresie kultury, edukacji i promocji</p> <p>Niska aktywność organizacji w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania działalności,</p> <p>Niewystarczające wyposażenie działającego gminnego ośrodka kultury,</p> <p>Zaniedbana sala widowiskowa, wymagająca modernizacji</p>	<p>Promocja gminy i jej zasobów,</p> <p>Integracja środowiska lokalnego, budowanie tożsamości i przynależności,</p> <p>Łączenie pokoleń, budowanie partnerskich relacji między miejscowościami i gminami,</p> <p>Rozwijanie umiejętności i talentów wśród dzieci i młodzieży,</p> <p>Promowanie lokalnego produktu gminy,</p> <p>Możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł UE w zakresie spowszechniania edukacji i kultury,</p>	<p>Spadek aktywność lokalnej i realizacji inicjatyw lokalnych,</p> <p>Odpływ młodych ludzi do dużych miast,</p> <p>Niski poziom lokalnej tożsamości i przynależności miejsca zamieszkania,</p>
PODMIOTY GOSPODARCZE I ROZWOJ LOKALNY			
Silne strony gminy Szczaniec	Słabe strony gminy Szczaniec	Szanse gminy Szczaniec	Zagrożenia gminy Szczaniec
Atrakcyjne miejsce na prowadzenie działalności gospodarczej przy drodze krajowej nr 92	<p>Niska promocja terenów inwestycyjnych,</p> <p>Brak wydzielonej i uzbrojonej strefy</p>	Możliwość prowadzenie działalności produkcyjno-usługowej,	Małe zainteresowanie przedsiębiorców w lokowaniu inwestycji na obszarze gminy,

	aktywności gospodarczej, Niski rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, Niski udział prowadzonych działalności gospodarczych w stosunku do prowadzonej działalności rolniczej	Możliwość przyciągnięcia inwestorów z kapitałem zagranicznym,	Odływ przedsiębiorców
Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,	Zdecydowana większość gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą	Rozwój branży rolno-spożywczej	
Rewitalizacja obszaru zdegradowanego	Występowanie obszarów zdegradowanych w szczególności w miejscowościach po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych	Rozwój społeczno-infrastrukturalny	

Biorąc pod uwagę wyniki uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych Gminy Szczaniec, jej władze sąwą działalność będą koncentrować na dwóch rodzajach postępowania, a mianowicie:

- zorientowanego na świat zewnętrzny (otoczenie Gminy), poszukując w nim szans (sposobności) i unikając zagrożeń rozwojowych. Innymi słowy, chodzi tu z jednej strony o maksymalne wykorzystywanie pojawiających się szans rozwojowych, z drugiej zaś – o minimalizowanie negatywnych oddziaływań (zagrożeń) - jest to swoista "ochrona" przed niesprzyjającym otoczeniem.
- zorientowanego na zasoby wewnętrzne, czyli zasoby własne Gminy (społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne, przestrzenne, ekologiczne, finansowe i kadrowe), które z jednej strony wpływają na środowisko życia i pracy obecnych mieszkańców oraz funkcjonowania zlokalizowanych już podmiotów gospodarczych, z drugiej zaś strony determinują poziom jej atrakcyjności lokalizacyjnej dla potencjalnych mieszkańców i podmiotów gospodarczych w przyszłości. Chodzi tu o dalsze umacnianie silnych stron oraz o eliminowanie słabych stron Gminy Szczaniec.

Problemy wymagające podjęcia działań naprawczych

Podstawą do formułowania strategicznych problemów rozwojowych Gminy Szczaniec są wyniki przeprowadzonej analizy uwarunkowań, a zwłaszcza identyfikacja zagrożeń rozwojowych, tkwiących w otoczeniu oraz słabych stronach Gminy. Wychodząc od definicji problemu, jako „zadania danego do rozwiązania (wykonania)” wskazano na te, które powodują obecnie lub powodować będą w przyszłości powstawanie barier rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy, a w konsekwencji rzutować będą na środowisko życia i pracy mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Są to określone uciążliwości, których usunięcie lub, co najmniej złagodzenie ich negatywnych skutków, wymaga podjęcia określonych działań naprawczych (w wielu przypadkach długookresowych). Efektem takiego podejścia było zdefiniowanie głównych problemów rozwojowych Gminy, których enumerację prezentuje poniższe zestawienie.

KATALOG GŁÓWNYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH GMINY SZCZANIEC (problemy wymagające podjęcia działań naprawczych)

Modernizacja sieci wodociągowej oraz brak kanalizacji we wszystkich miejscowościach.

Brak oczyszczalni ścieków

Problemy z powstającymi dzikimi wysypiskami śmieci, niska edukacja i świadomość mieszkańców w zakresie selekcji odpadów i ochrony środowiska

Niedostateczna ochrona zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych związana lokalnym dziedzictwem

Brak lokalnego produktu i jego promocji

Brak Planu Gospodarki Niskoemisyjnej

Brak zastosowania na obszarze Gminy instalacji z odnawialnych źródeł energii oraz prowadzenia działań w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń

Brak Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,

Brak oferty inwestycyjnej dla inwestorów – brak wydzielonej strefy przemysłowej i jej uzbrojenia
Brak gazyfikacji na obszarze całej Gminy
Nieutwardzone drogi gminne, niedobory w wyposażeniu w chodniki, urządzenia zwiększające bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów i ruchu kołowego, brak ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.
Niedobory w zakresie obiektów sportowych (boiska sportowe).
Nieodpowiednia baza związana z infrastrukturą kultury w tym zastosowania nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych w obszarze kultury i turystyki.
Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej.
Brak dostosowania infrastruktury edukacyjnej do potrzeb prowadzenia zadań edukacyjno-wychowawczych
Brak na terenie Gminy pozarolniczych miejsc pracy.
Trudności ze zbytem produktów rolnych oraz niska opłacalność produkcji rolniczej.
Mała aktywność w pozyskiwaniu środków unijnych przez organizacje pozarządowe.
Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców.
Obszary zdegradowane

Zdefiniowane główne problemy rozwojowe Gminy Szczaniec stanowią podstawę do formułowania celów rozwoju, a także określenia strategicznych programów działań realizacyjnych.

4. MISJA I WIZJA GMINY SZCZANIEC

Misja gminy Szczaniec stworzona została przy udziale pracowników urzędu, jednostek organizacyjnych, instytucji kultury, przedstawicieli oświaty, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej i mieszkańców, była wynikiem spotkań na temat możliwych kierunków rozwoju gminy w najbliższych latach. Zawarto w niej główne obszary strategiczne:

- rozwój ekonomiczny,
- infrastruktura techniczna i środowisko naturalne,
- sfera społeczna,

w ramach których realizowane będą poszczególne działania w latach 2015 – 2022 zmierzające do poprawy warunków życia mieszkańców i promocji gminy w regionie.

Misja Gminy Szczaniec

Chcemy być Gminą przyjazną i
otwartą dla gości krajowych i
zagranicznych, o wysokim poziomie
infrastruktury technicznej

Kierunki rozwoju gminy zawarte w misji wynikają z jej uwarunkowań geograficzno – historycznych oraz jej aktualnych potrzeb. Nowe inwestycje wymagają jednak odpowiedniej infrastruktury technicznej na terenach wyznaczonych pod inwestycje. Świadomość ekologiczna mieszkańców i nieskażone, urodzajne

gleby sprzyjają naturalnej produkcji rolnej natomiast walory krajobrazowe regionu stwarzają możliwość rozwoju w kierunku turystyki i agroturystyki stanowiącej jeden z elementów rozwoju ekonomicznego.

Wizja Gminy Szczaniec

Wizja gminy pokazuje dokąd będą zmierzać działania lokalnych władz w najbliższych latach oraz określa jej planowaną drogę rozwoju. Jej celem jest nadanie sensu bieżącym pracom, motywacja lokalnej społeczności i zaangażowanie ich we wspólną realizację wyznaczonych celów. Podczas debaty nad możliwymi kierunkami rozwoju gminy Szczaniec jej uczestnicy jasno określili w jakiej gminie chcieliby mieszkać w najbliższych latach.

Wizja Gminy Szczaniec

Dzięki podjętym działaniom do 2022 roku gmina Szczaniec stanie się obszarem aktywności turystycznej i gospodarczej w powiecie świebodzińskim, gościnnym dla turystów, którzy chętnie będą korzystać nie tylko z uroków lokalnej przyrody, ale także dogodnej bazy hotelowo - restauracyjnej. Natomiast dzięki nowoczesnej infrastrukturze technicznej i wdrożonym technologiom informacyjnym gmina zyska nowych inwestorów oferujących miejsca pracy dla lokalnej społeczności. gminy oraz poprawy warunków życia jej mieszkańców.

Bogactwo urodzajnych, nieskażonych metalami ciężkimi gleb oraz świadomość ekologiczna mieszkańców stwarzają dogodne warunki dla naturalnej produkcji rolnej oraz rozwoju turystyki ekologicznej. Obecnie jednak brak rynków zbytu oraz odpowiedniej bazy przetwórstwa tych produktów na terenie gminy. Do 2022 roku sytuacja ta ulegnie poprawie, dzięki promocji gminy pojawią się nowe podmioty gospodarcze zainteresowane ekologiczną produkcją rolną tworząc bazę przetwórstwa spożywczego dla lokalnych produktów. Jednym z podstawowych zadań dla rolników stanie się przekształcenie dotychczasowych gospodarstw rolnych w gospodarstwa specjalizujące się w określonej produkcji rolnej odpowiadającej potrzebom rynku. Przyniesie to obopólne korzyści producentom i przedsiębiorcom i zwiększy wydajność gospodarstw rolnych.

Rozwój ekonomiczny gminy ma być również realizowany poprzez pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych oraz promocję przedsiębiorczości w środowisku lokalnym. Jednak osiągnięcie tego celu wiąże się bezpośrednio z poprawą stanu dróg oraz dostosowaniem infrastruktury technicznej do wymogów nowych inwestorów. Niniejszy dokument zakłada, że do roku 2022 uda się uzupełnić braki

w infrastrukturze technicznej, które przekonają przedsiębiorców do inwestycji w gminie Szczaniec. Szczególnie nagłymi problemami jest poprawa jakości dróg gminnych jej gazyfikacja, kanalizacja, i oczyszczalnia ścieków oraz w wielu miejscach budowa chodników, szlaków turystycznych i rowerowych.

Ponadto dążąc do rozwoju turystyki w gminie władze gminy będą musiały do 2022 roku wypromować gminę nie tylko jako atrakcyjny dla turystów, ale także dla potencjalnych inwestorów, którzy będą w stanie uzupełnić brakującą bazę hotelowo – restauracyjną. Jedną z atrakcji gminy staną się gospodarstwa agroturystyczne, szczególnie interesujące dla gości preferujących spokojny odpoczynek z dala od dużych miast i zatłoczonych kurortów. Odpowiadając zarówno na potrzeby potencjalnych turystów, a także mieszkańców gminy oferta kulturalna i sportowa zostanie wzbogacona w dodatkowe miejsca, gdzie będzie możliwe aktywne spędzenie wolnego czasu. Powyższe przedsięwzięcia realizowane w okresie 2015 – 2022 przyczynią się do utrwalenia wizerunku gminy jako prężnie rozwijającego się regionu otwartego dla inwestorów i turystów szukających relaksu w otoczeniu przyrody.

5. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SZCZANIEC

Zasady formułowania celów rozwoju

Celowość, realność, systematyczność i otwartość na społeczność lokalną działań Władz Gminy Szczaniec na rzecz tworzenia jak najlepszego środowiska życia i pracy dla jej mieszkańców składają się łącznie na wspólną cechę planowości podejmowanych działań. Dotyczy to zarówno działań o charakterze krótkookresowym (rocznym), średniookresowym (kadencyjnym), jak i długookresowym (perspektywicznym, obejmującym kilka następnych kadencji władz samorządowych). Z kolei, głównym warunkiem urzeczywistnienia sformułowanych celów rozwoju Gminy Szczaniec jest zabezpieczenie odpowiednich środków organizacyjnych, kadrowych, technicznych i finansowych. Takie postępowanie jest zgodne z zasadą racjonalnego gospodarowania, a także jest podstawą do wdrażania w życie zasad: zrównoważonego rozwoju i partycypacji społecznej.

Formułowanie celów rozwoju Gminy Szczaniec podporządkowano następującym generalnym zasadom:

- Cele wskazują strategiczne (główne) kierunki rozwoju Gminy - odpowiadają na pytania: co chcemy osiągnąć, do czego zmierzamy?,
- Cele wyznaczają zakres (ramy) strategicznych programów i projektów (zadań) realizacyjnych,
- Cele wpływają na koncentrację zasobów (przede wszystkim finansowych) na realizację określonego zestawu programów i projektów (zadań) realizacyjnych,
- Cele pomagają w monitorowaniu i kontroli realizacji zaplanowanych przedsięwzięć oraz ocenie osiągniętych efektów realizacyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano katalog celów rozwoju Gminy Szczaniec, który składa się z:

Generalnego celu kierunkowego (misji rozwoju), wyrażającego syntetyczną deklarację intencji Władz Gminy Szczaniec, jaka stała u podstaw formułowania Strategii. Określa on zasadnicze kierunki jej dalszego rozwoju, czyli wskazuje „do czego będziemy zmierzać w przyszłości” lub „co będzie podstawą naszego długookresowego działania”. Umożliwia on skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej wiązce celów i przedsięwzięć (zadań) realizacyjnych. Tak więc, generalny cel kierunkowy to zestaw względnie trwałych dążeń Władz Gminy Szczaniec, na które powinny być przede wszystkim zorientowane działania realizacyjne.

Celów strategicznych, będących konkretyzacją generalnego celu kierunkowego (misji rozwoju). Wskazują one priorytetowe obszary (dziedziny) zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Szczaniec.

Mieszkańcy gminy Szczaniec wyznaczyli cztery obszary strategiczne, wokół których skoncentruje się działalność samorządu gminy:

1. Infrastruktura techniczna i środowisko naturalne

- ✓ Rozwój infrastruktury komunalnej,
- ✓ Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej,
- ✓ Rozwój infrastruktury turystycznej,
- ✓ Rozwój inwestycji w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,
- ✓ Rewitalizacja parków, ochrona naturalnych zasobów przyrodniczych
- ✓ Zagospodarowanie odpadów,
- ✓ Edukacja ekologiczna,

2. Rozwój ekonomiczny

- ✓ Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa,
- ✓ Promocja gminy,
- ✓ Zachęcanie dużych inwestorów do lokowania swoich działalności w gminie,
- ✓ Turystyka, agroturystyka, drobna przedsiębiorczość,

3. Sfera społeczna

- ✓ Bezpieczeństwo publiczne,
- ✓ Przeciwdziałanie bezrobociu,
- ✓ Edukacja,
- ✓ Zdrowie i opieka społeczna.

4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

- ✓ Projekty infrastrukturalne i społeczne zorientowane na mieszkańców obszarów zdegradowanych.

5.1 STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY SZCZANIEC NA LATA 2015 - 2022

Strategia Rozwoju Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe. Rozwój gminy Szczaniec do 2022 roku ukierunkowany został na: innowacyjny i stabilny rozwój gospodarczy, poprawę jakości życia mieszkańców, aktywną i nowoczesną społeczność oraz kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno gospodarczemu.

Zdefiniowane zostały 4 cele strategiczne, podzielone na bardziej szczegółowe cele operacyjne (Tabela 37).

Tabela nr: 37 Cele strategiczne i cele operacyjne

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
Cel nr 1 Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w tym służącej ochronie środowiska przyrodniczego	<p><i>1.1. Cel operacyjny: Likwidacja niedoborów w sieciach i obiektach infrastruktury technicznej</i></p> <p><i>1.2 Cel operacyjny: Poprawa powiązań komunikacyjnych z otoczeniem oraz modernizacja wewnętrznego układu drogowego</i></p> <p><i>1.3. Cel operacyjny: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego</i></p>
Cel nr 2 Rozwój gospodarki lokalnej, w tym rolnictwa, zdrowej żywności i turystyki,	<p><i>2.1. Cel operacyjny: Wspieranie rozwoju aktywności gospodarczej</i></p> <p><i>2.2 Cel operacyjny: Aktywizacja działań w kierunku rozwoju turystyki, agroturystyki, promocja lokalnych zasobów gminy</i></p>
Cel nr 3 Rozwój usług społecznych, edukacyjnych oraz działania na rzecz integracji i kształtowania postaw prospołecznych mieszkańców	<p><i>3.1. Cel operacyjny: Zapewnienie jak najlepszych standardów usług edukacyjnych i dostęp do obiektów sportowo- rekreacyjnych</i></p> <p><i>3.2 Cel Operacyjny: Wsparcie działań opieki społecznej i aktywnej integracji oraz bezpieczeństwa w gminie</i></p> <p><i>3.3. Cel operacyjny: Zapewnienie sprawnej i profesjonalnej obsługi interesantów przez administrację samorządową</i></p>
Cel nr 4 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<p><i>4.1 Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji</i></p> <p><i>4.2 Realizacja celów operacyjnych 1 - 3 na obszarach zdegradowanych</i></p>

Źródło : Opracowanie własne

5.1.1 Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w tym służącej ochronie środowiska przyrodniczego

Stworzenie właściwych warunków życia jest jednym z podstawowych elementów gwarantujących jednostce określony poziom atrakcyjności pod względem miejsca zamieszkania. Przeprowadzane podczas opracowywania strategii warsztaty strategiczne potwierdziły, że na poprawę warunków i jakości życia

wpływa szereg czynników. W wyniku szeregu działań podejmowanych przez gminę można zagwarantować mieszkańcom wysoką jakość życia, co w konsekwencji generuje rozwój społeczny a także gospodarczy obszaru. Zapewnienie właściwych warunków przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gminy w tym zakresie a także może stanowić doskonały argument dla wzrostu atrakcyjności jednostki jako nowego miejsca zamieszkania.

Na rzecz podniesienia jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców realizowane powinny być przedsięwzięcia obejmujące swym zakresem zarówno sferę materialną i infrastrukturalną, jak również potencjał w postaci kapitału ludzkiego. Inwestycje wymiennie w celu strategicznym nr 1 realizowane będą w ramach trzech celów operacyjnych.

CEL STRATEGICZNY 1

Rozwój Infrastruktury technicznej i społecznej w tym służącej ochronie środowiska przyrodniczego

Cel Operacyjny 1.1. Likwidacja niedoborów w sieciach i obiektach infrastruktury technicznej

Cel Operacyjny 1.1.	Likwidacja niedoborów w sieciach i obiektach infrastruktury technicznej
Działania	<p>Dostarczenie mieszkańcom wody pitnej o dobrych parametrach jakościowych</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja sieci wodociągowej, w szczególności budowa odcinków wodociągów w Szczañcu, Myszęcinie i Dąbrówce Małej. - Inwestycja związana z Hydrofornią w Wolimirzycach. <p>Rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Smardzewo wraz z budową oczyszczalni ścieków. ➤ Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szczaniec. ➤ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Nowa Karcze, Wilenko, Dąbrówka Mała, Opalewo, Koźminek, Brudzewo, Kietcze i Wolimirzyce. <p>Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie akcji edukacyjnej wśród mieszkańców Gminy na

	<p>temat selektywnej zbiórki odpadów stałych i negatywnych konsekwencji dla środowiska przyrodniczego z niewłaściwego ich składowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów stałych - segregacja odpadów w miejscach gromadzenia i w wyznaczonych punktach na terenie Gminy. Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci. ➤ Współpraca z gminami sąsiednimi, władzami powiatu świebodzińskiego i województwa lubuskiego w zakresie gromadzenia, recyklingu, bezpiecznego utylizowania i składowania odpadów stałych. <p>Zapewnienie mieszkańcom dostaw energii elektrycznej i gazu sieciowego, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowanie Planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwo gazowe. ➤ Podjęcie działań nad gazyfikacją Gminy. ➤ Zaopatrzenie budynków w zasilanie fotowoltaiczne i w pozostałe instalacje OZE. ➤ Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej przez władze gminy. ➤ Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej. ➤ Zwiększenie udziału produkcji energii z OZE na terenie obszaru Gminy.
--	---

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2022	Źródło
Długość modernizowanej sieci wodociągowej	m	35,40	35,40	Urząd Gminy
Przebudowa hydroforni Wolimierzyce	szt	1	1	Urząd Gminy
Długość budowanej sieci kanalizacyjnej w Smardzewie	m	0	3300 m	Urząd Gminy
Budowa oczyszczalni ścieków w Smardzewie	liczba	0	1	Urząd Gminy
Ilość osób mających	%	80	100	Urząd Gminy

dostęp do kanalizacji sanitarnej w Szcząncu				
Ilość nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt	27	140	Urząd Gminy, mieszkańcy
Ilość zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci	liczba	1	0	Urząd Gminy
Ilość przeprowadzonych spotkań edukacyjnych w zakresie selektywnej zbiórki odpadów	liczba	0	4	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Przygotowany Plan zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwo gazowe.	szt	0	1	Urząd Gminy,
Przygotowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	szt	0	1	Urząd Gminy,
Ilość budynków objętych termomodernizacją	liczba	0	1	Szczaniecki Ośrodek Kultury
Udział OZE w produkcji energii	liczba	0	wzrost 20%	Urząd Gminy, mieszkańcy, szkoły, instytucje

Cel Operacyjny 1.2. Poprawa powiązań komunikacyjnych z otoczeniem oraz modernizacja wewnętrznego układu drogowego

Cel Operacyjny 1.2.	Poprawa powiązań komunikacyjnych z otoczeniem oraz modernizacja wewnętrznego układu drogowego
Działania	<p>Prowadzenie działań stymulujących i wspierających ponadgminne inwestycje transportowe</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspieranie działań na rzecz polepszenia powiązań transportowych Gminy z otoczeniem. <p>Poprawa standardu gminnego układu drogowego</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa przebudowa i remonty istniejących dróg gminnych

	<p>publicznych i wewnętrznych: za priorytetowe uznaje się przebudowy drogi Nr 005704F w Dąbrówce Małej, Nr 005701F w Ojierzycach, drogi wewnętrznej na działce 86/2 w Kiełczu oraz dróg powiatowych Nr 1211F i 1210F w Szczañcu i gminnych dróg wewnętrznej ul. Parkowej i Spacerowej dz. nr 806 i 715/3 obręb Szczaniec.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa i modernizacja urządzeń infrastrukturalnych zapewniających poprawę bezpieczeństwa: chodniki, oświetlenie uliczne, ścieżki rowerowe, przejścia dla pieszych, parkingów przy instytucjach samorządowych i nekropoliach. ➤ Opracowanie dokumentacji organizacji ruchu drogowego w poszczególnych miejscowościach.
--	--

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość zmodernizowanych dróg gminnych w tym chodników wraz z oświetleniem	liczba	0	Wzrost 30%	Urząd Gminy
Ilość wykonanych ścieżek rowerowych	liczba	0	1	Urząd Gminy
Ilość opracowanej dokumentacji organizacji ruchu drogowego	szt	0	1	Urząd Gminy
Miejsca parkingowe przy nekropoliach	liczba	0	2	Urząd Gminy

Cel Operacyjny 1.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego

Cel Operacyjny 1.3.	Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
Działania	<p>Systematyczne prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji proekologicznego stylu życia wśród społeczności lokalnej</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Upowszechnianie rzetelnej wiedzy o stanie środowiska przyrodniczego Gminy, jego walorach, zasobach i głównych

	<p>zagrożeniach</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców Gminy w miejscu ich zamieszkania i wypoczynku ➤ Systematyczna edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach. ➤ Integracja społeczności lokalnej wokół programu poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz utworzenie lokalnego lobby na rzecz jego skutecznej realizacji ➤ Promowanie i wspieranie proekologicznej gospodarki leśnej, nastawionej na wzmocnienie odporności biologicznej lasów. ➤ Systematyczna aktualizacja programu ochrony środowiska naturalnego na obszarze Gminy. <p>Pełna ochrona walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewitalizacja parków na terenie Gminy Szczaniec. ➤ Rewitalizacja zabytkowych cmentarzy na obszarze Gminy, ➤ Rewitalizacja, konserwacja, renowacja, modernizacja, adaptacja historycznych i zabytkowych obiektów oraz zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem. ➤ Konserwacja zabytków ruchomych. ➤ Założenie gminnej ewidencji zabytków. ➤ Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami. ➤ Ochrona i renowacja cennych walorów i zasobów środowiska przyrodniczego występujących na terenie Gminy. ➤ Inwestycje w stawy widokowe, tereny wypoczynkowe oraz ścieżki dydaktyczne. ➤ Konserwacja i rewitalizacja stawów na terenie Gminy Szczaniec. ➤ Inwentaryzacja przyrodnicza Gminy i objęcie formą ochrony pomnikowej drzewa rosnące w poszczególnych miejscowościach, liczące ponad 100 lat. ➤ Opracowanie gminnego planu zalesień oraz sporządzenie i uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów - zwiększenie lesistości Gminy. ➤ Rozwijanie stałej współpracy z sąsiednimi gminami, powiatem świebodzińskim w celu koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska. ➤ Wspieranie działań na rzecz produkcji energii elektrycznej
--	---

	<p>z zastosowaniem naturalnych i ekologicznych źródeł energii.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przystosowanie istniejących kotłowni do wykorzystania paliw ze źródeł odnawialnych. ➤ Rozwiązanie problemu wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz ich utylizacji.
--	--

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2022	Źródło
Liść przeprowadzonych spotkań na temat środowiska przyrodniczego w tym w szkołach	liczba	0	4	Urząd Gminy , Szkoły, stowarzyszenia
Liczba projektów dotyczących ochrony środowiska	liczba	0	2	Urząd Gminy
Zaktualizowany program ochrony środowiska naturalnego na obszarze gminy	szt	1	1	Urząd Gminy
Gminna ewidencja zabytków	szt	0	1	Urząd Gminy
Rewitalizacja cmentarzy	%	0	wzrost 20%	Urząd Gminy
Rewitalizacja parków i stawów na obszarze gminy	%	0	wzrost 20%	Urząd Gminy, mieszkańcy
Renowacja i konserwacja zabytków	%	0	wzrost 20%	Urząd Gminy
Ilość ścieżek dydaktycznych	liczba	0	4	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Inwentaryzacja przyrodnicza drzew liczących ponad 100 lat	szt	0	1	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Gminny plan zalesień i miejscowe plany zagospodarowania	szt	0	1	Urząd Gminy,

przestrzennego				
Realizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	%	0	100	Urząd Gminy,
Modernizacja kotłowni z przystosowaniem na niską emisję	liczba	8	8	Urząd Gminy, i poszczególne jednostki organizacyjne
Przeprowadzenie spotkań w zakresie instalacji do produkcji OZE	liczba	0	5	Urząd Gminy, i poszczególne jednostki organizacyjne

5.1.2. Rozwój gospodarki lokalnej, w tym rolnictwa, zdrowej żywności i turystyki.

Jako jeden z najważniejszych kierunków rozwoju gminy uznano poprawę funkcjonowania sfery gospodarczej gminy i efektywność działającej w tej przestrzeni lokalnej przedsiębiorczości. Formowanie przestrzeni gospodarczej gminy można ująć w następujących aspektach: kreowanie lokalnych zasobów wytwórczych poprzez stwarzanie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości; zarządzanie infrastrukturą w celu ułatwienia nawiązywania stosunków gospodarczych; rozwijanie powiązań integrujących pomiędzy uczestnikami procesów gospodarczych; umacnianie istniejących przejawów życia gospodarczego w gminie.

Obecne okres charakteryzuje się dynamicznym rozwojem turystyki w skali świata, poszczególnych regionów i państw. Staje się ona z jednej strony ważnym i szybko rozwijającym się, złożonym sektorem gospodarki poszczególnych krajów europejskich, jak też państw innych części świata posiadających potencjał turystyczny. Jednocześnie usługi turystyczne zwiększają swoją pozycję w hierarchii potrzeb konsumentów, którzy coraz częściej korzystają z wyjazdów turystycznych. Gmina posiada naturalne walory związane z położeniem w regionie dlatego powinna je wykorzystać by wzmocnić swoją rolę jako ośrodka turystyki i wypoczynku o znaczeniu lokalnym. W związku z nowym terytorialnym paradygmatem w rozwoju lokalnym regionalnym należy w ramach realizacji niniejszego celu szczególną uwagę zwrócić na pełne zaangażowanie przedstawicieli różnych branż oraz realizację przedsięwzięć w partnerstwie na różnym szczeblu. W ramach celu będą realizowane dwa cele operacyjne.

CEL STRATEGICZNY 2

Rozwój gospodarki lokalnej, w tym rolnictwa zdrowej żywności i turystyki

Cel Operacyjny 2.1. Wspieranie rozwoju aktywności gospodarczej

Cel Operacyjny 2.1.	Wspieranie rozwoju aktywności gospodarczej
Działania	<p>Organizacyjne i finansowe wsparcie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspomaganie przedsiębiorczości poprzez współdziałanie Władz Gminy z agencjami i fundacjami rozwoju lokalnego oraz lokalnymi przedsiębiorcami, ➤ Wspieranie i zachęcanie do zakładania działalności gospodarczej na obszarze Gminy w tym w sektorze produktów związanych ze zdrową żywnością. ➤ Realizacja projektów unijnych nastawionych na Promocje Przedsiębiorczości w Gminie, ➤ Stworzenie punktu informacyjno – doradczego w Gminie na potrzeby przedsiębiorców i rolników w zakresie pozyskiwania środków ze źródeł unijnych, ➤ Wspieranie działań na rzecz tworzenia pozarolniczych miejsc pracy, zwłaszcza dla absolwentów szkół oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców, ➤ Opracowanie brakujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i skuteczne egzekwowanie ich ustaleń, ➤ Wspieranie przekształcania się gospodarstw rolnych na produkcję metodami ekologicznymi, tzw. rolnictwo ekologiczne, ➤ Wykorzystanie walorów historycznych i przyrodniczych Gminy dla aktywizacji funkcji turystyczno – rekreacyjnej, ➤ Dokończenie melioracji gruntów, ➤ Uzbrojenie terenów pod nową działalność gospodarczą, ➤ Wspieranie lokalnych fachowców i przedsiębiorców poprzez promocję w Internecie,

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość utworzonych punktów informacyjno-doradczych dla przedsiębiorców i rolników	liczba	0	1	Urząd Gminy organizacje pozarządowe
Ilość projektów unijnych w zakresie zakładania działalności	liczba	0	1	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Ilość zorganizowanych spotkań z agencjami, fundacjami dla przedsiębiorców i rolników	liczba	0	20	Urząd Gminy organizacje pozarządowe
Ilość przeprowadzonych szkoleń dla przedsiębiorców z pozyskiwania środków na inwestycje	liczba	0	5	Urząd Gminy organizacje pozarządowe
Ilość uzbrojonych terenów pod nową działalność gospodarczą	liczba	0	1	Urząd Gminy

2.2 Cel operacyjny: Aktywizacja działań w kierunku rozwoju turystyki, agroturystyki, promocja lokalnych zasobów gminy

Cel Operacyjny 2.2.	<i>Aktywizacja działań w kierunku rozwoju turystyki, agroturystyki, promocja lokalnych zasobów gminy</i>
Działania	Rozwój turystyki <i>Kierunki działań:</i> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw agroturystycznych. ➤ Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, ➤ Wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej w Gminie. ➤ Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej. ➤ Utworzenie szlaków turystycznych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie. ➤ Organizacyjne i finansowe wsparcie ochrony obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie Gminy oraz promocja tych obiektów. ➤ Utworzenie Gminnego Punktu Informacji dla turystów. ➤ Opracowanie planu zabudowy rekreacyjnej/letniskowej, uzbrojenie terenów pod tego typu zabudowę zgodnie z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego. <p>Promocja Gminy</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie i realizacja kompleksowego programu promocji Gminy, skierowanego do potencjalnych mieszkańców, przedsiębiorców i turystów. ➤ Rozwój produktów lokalnych. ➤ Utworzenie banku danych o nieruchomościach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, produkcyjną i usługową. ➤ Tworzenie gminnego zasobu gruntów na cele inwestycyjne. Sukcesywne ich przygotowywanie do zorganizowanej działalności inwestycyjnej (scalanie i podział na działki, budowa podstawowej sieciowej infrastruktury technicznej i dróg). ➤ Utworzenie tablic reklamowych w okolicznych miastach tj. Świebodzin, Międzyrzecz, Sulechów, Zbąszyń i Zbąszynek w celu promocji lokalnych działań.
--	--

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość przeprowadzonych szkoleń dla rolników i mieszkańców dotyczących prowadzenia działalności agroturystycznej	liczba	0	5	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Wzrost ilości szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	liczba	0	Wzrost	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe

Utworzony punkt informacji o zabytkach – w promocja i ochrona zabytków	liczba	0	1	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
Opracowany plan zabudowy rekreacyjnej/letniskowej	szt	0	1	Urząd Gminy
Opracowany i wdrożony Program Promocji Gminy	szt	0	1	Urząd Gminy SzOK
Produkt Lokalny	Liczba	0	1	Urząd Gminy SzOK organizacje pozarządowe
Utworzony bank danych o nieruchomościach przeznaczonych pod zabudowę	Liczba	0	1	Urząd Gminy SzOK organizacje pozarządowe
Ilość działań podejmujących promocje gminy na obszarze okolicznych powiatów	Liczba	0	5	Urząd Gminy SzOK organizacje pozarządowe

5.1.3. Rozwój usług społecznych, edukacyjnych oraz działania na rzecz integracji i kształtowania postaw prospołecznych mieszkańców.

Rozwój lokalny i regionalny nie wynika wyłącznie z inwestowania w infrastrukturę. Szczególnie ważnym komponentem jest także potencjał kapitału ludzkiego. Zdolność społeczności lokalnej do integracji i samoorganizacji gwarantuje jednostce trwały rozwój będący odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Tworzenie warunków dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego powinno stanowić ważny element w planowaniu przyszłości Gminy Szczaniec. Pobudzanie aktywności społeczności lokalnej pozwoli na aktywne włączenie mieszkańców w działania na rzecz najbliższego otoczenia. Przyczyni się tym samym do zwiększania konsekwentnego wysokiego potencjału miejsca zamieszkania. Pozwoli także na wypracowanie właściwych narzędzi współpracy i partnerstwa rozumianego jako płaszczyzna współpracy władz gminnych, organizacji (stowarzyszeń) działających na terenie gminy, środowisk związanych z lokalną przedsiębiorczością oraz gmin ościennych.

Konsultacje na etapie realizacji niniejszego dokumentu pozwoliły wyodrębnić trzy działania operacyjne, dzięki którym władze gminy osiągną zamierzone efekty w ramach pobudzania partycypacji i aktywizacji mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY 3

Rozwój usług społecznych, edukacyjnych oraz działania na rzecz integracji i kształtowania postaw prospołecznych mieszkańców

Cel Operacyjny nr 3.1. Zapewnienie jak najlepszego standardu świadczonych usług edukacyjnych i sportowo rekreacyjnych

Cel Operacyjny nr 3.1 .	Zapewnienie jak najlepszych standardów usług edukacyjnych i dostęp do obiektów sportowo - rekreacyjnych
Działania	<p>Poprawa warunków i jakości nauczania w gminnych placówkach oświatowych</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stałe doskonalenie programów nauczania w szkołach gminnych oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre pedagogiczną. ➤ Indywidualizacja procesu nauczania w szkołach i przedszkolu w Gminie Szczaniec. ➤ Doposażenie gminnych placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne. ➤ Wsparcie dla edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej. ➤ Realizacja Projektów Unijnych przez szkoły w Gminie w celu wyrównywania szans edukacyjnych uczniów z obszarów wiejskich. ➤ Modernizacja Gminnego Przedszkola w Szczaniecu wraz z przebudową infrastruktury technicznej. ➤ Wsparcie dla edukacji o ruchu drogowym (Miasteczko Ruchu Drogowego) ➤ Remont stołówki i szatni w Publicznej Szkole Podstawowej w Smardzewie. ➤ Umożliwienie stałego bezpłatnego dostępu do LIBRUSa (dziennik elektroniczny) ➤ Modernizacja Szkoły Podstawowej w Smardzewie. <p>Rozbudowa infrastruktury sportowo - rekreacyjnej</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p>

- Modernizacja zaplecza sportowego w szkołach.
- Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych w sołectwach: place zabaw, boiska sportowe, siłownie zewnętrzne.
- Tworzenie miejsc wiejskiej rekreacji - zagospodarowanie terenów wokół stawów i świetlic wiejskich.

Poprawa warunków upowszechniania kultury

Kierunki działań:

- Wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej mieszkańców, stowarzyszeń i zespołów.
- Wspieranie działalności edukacyjno-kulturalnej w świetlicach wiejskich.
- Przygotowanie i realizacja projektów w ramach odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Budowa świetlicy wiejskiej w Wilenku.
- Modernizacja sali widowiskowej przy Urzędzie Gminy.
- Zadaszenie sceny w Parku w Szczañcu oraz wyposażenie jej w konstrukcje pozwalające na dobre oświetlenie i zadaszenie.
- Uruchomienie pracowni graficznej, zakup sprzętu i oprogramowania, szkolenia.
- Modernizacja obiektu Szczanieckiego Ośrodka Kultury, wyposażenie w sprzęt niezbędnych do prawidłowej realizacji zadań z adaptacją pomieszczeń na bibliotekę publiczną.
- Inwestycje w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji usługi TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki.
- Uruchomienie festiwalu krótkich form filmowych.
- Utworzenie strony internetowej w celu promocji działalności SzOK, zakup serwera.
- Stworzenie kalendarza cyklicznych imprez lokalnych i organizacja imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych umożliwiających napływ turystów i integrację mieszkańców - np. Dni Ziemi Szczanieckiej.
- Budowa instalacji fotowoltaicznej z systemem ogrzewania oraz elementami remontów i wyposażenia świetlic wiejskich.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość zrealizowanych projektów w zakresie indywidualnego procesu nauczania w szkołach i przedszkolu	liczba	0	5	Szkoły, Przedszkole Gminne
Udział w szkoleniach kadry pedagogicznej	osoby	20	20	Szkoły
Doposażenie palcówek szkolnych w nowoczesne pomoce dydaktyczne	liczba	2	2	Szkoły
Realizacja projektów unijnych przez szkoły w gminie	liczba	0	2	Szkoły
Zmodernizowane Gminne przedszkole	liczba	1	1	Gminne przedszkole
Budowa miasteczka ruchu drogowego w przedszkolu	liczba	0	1	Gminne przedszkole
Zmodernizowana Szkoła w Smardzewie	liczba	1	1	Szkoła Podstawowa w Smardzewie
Ilość zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych w sołectwach	liczba	11	11	Urząd Gminy organizacje pozarządowe, mieszkańcy
Miejsca rekreacji i zagospodarowanie stawów w sołectwach	liczba	11	11	Urząd Gminy organizacje pozarządowe, mieszkańcy
Działające świetlice wiejskie	liczba	9	10	Urząd Gminy organizacje pozarządowe,

				mieszkańcy
Zmodernizowana sala widowiskowa w Szczañcu	liczba	1	1	Urząd Gminy, SzOK
Zmodernizowana scena w parku w Szczañcu	liczba	1	1	Urząd Gminy
Ilość pracowni graficznych w SzOK	liczba	0	1	SzOK
Zmodernizowany Szczaniecki Ośrodek Kultury z	liczba	1	1	SzOK
Strona internetowa SzOK	liczba	0	1	SzOK
Uruchomiony festiwal krótkich form filmowych	liczba	0	1	SzOK
Opracowany kalendarz imprez lokalnych, kulturalnych i turystycznych	szt	0	1	SzOk

Cel Operacyjny 3.2. Wsparcie działań opieki społecznej i aktywnej integracji oraz bezpieczeństwa w gminie

<i>Cel Operacyjny 3.2</i>	<i>Wsparcie działań opieki społecznej i aktywnej integracji oraz bezpieczeństwa w gminie</i>
Działania	<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozszerzenie zakresu działań dla osób objętych pomocą społeczną w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych. ➤ Aktualizacja Strategii Rozwoju Problemów Społecznych w Gminie. ➤ Budowanie i wsparcie tworzonych spółdzielni socjalnych w gminie. ➤ Realizacja programu na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową. ➤ Modernizacja , wyposażenie obiektu i przystosowanie go na nową siedzibę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. ➤ Wspieranie finansowe, szkoleniowe i doradcze dla osób podejmujących samo zatrudnienie.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tworzenie systemu pomocy sąsiedzkiej dla osób potrzebujących i niepełnosprawnych. ➤ Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. ➤ Tworzenie nowych lokali komunalnych. <p>Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozszerzenie zakresu współpracy Gminy z Policją, wsparcie sołtysów i dyrektorów szkół (kontakt indywidualny i stały kontakt telefoniczny). ➤ Podjęcie działań zmierzających do ograniczenia wypadków drogowych na terenie obwodnicy Myszęcina – poprzez ograniczenie prędkości. ➤ Tworzenie nowoczesnej bazy sprzętowej jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy, wyposażanie jednostek w coraz nowocześniejszy sprzęt ratowniczo-gaśniczy. ➤ Modernizacja remiz strażackich i strażnic. ➤ Włączenie placówek oświatowych w działania realizujące profilaktykę uzależnień (doksztalcanie rodziców). 			
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Zaktualizowana Strategia Rozwoju Problemów Społecznych	szt	1	1	OPS
Ilość zrealizowanych projektów wsparcia dla osób wykluczonych	liczba	0	10	OPS
Utworzona Spółdzielnia Socjalna na obszarze Gminy	liczba	0	1	OPS
Zmodernizowany nowy Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba	1	1	Urząd Gminy, OPS
Ilość utworzonych lokali komunalnych	liczba	0	Wzrost 20%	Urząd Gminy OPS

Ilość przeprowadzonych spotkań z policją w szkołach oraz z mieszkańcami	liczba	0	10	Szkoły
Doposażenie OSP i modernizacja remiz	liczba	5	5	OSP, Urząd Gminy

Cel Operacyjny nr 3.3. Zapewnienie sprawnej i profesjonalnej obsługi interesantów przez administrację samorządową

Cel Operacyjny nr 3.3.	Zapewnienie sprawnej i profesjonalnej obsługi interesantów przez administrację samorządową
Działania	<p>Poprawa warunków lokalowych Urzędu Gminy i poprawa jakości pracy administracji samorządowej</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostosowanie struktur organizacyjnych Urzędu Gminy do zasad i wymogów zarządzania strategicznego. ➤ Zakupy inwestycyjne Urzędu Gminy, w tym stała modernizacja sprzętu i oprogramowania komputerowego. ➤ Stworzenie gminnych punktów dostępu do Internetu (e-społeczeństwo). ➤ Nawiązywanie partnerskiej współpracy z zagranicznymi Gminami. ➤ Utworzenie banku informacji o Gminie i jego okresowa aktualizacja. ➤ Powołanie Zespołu ds. wdrażania, realizacji i monitoringu Strategii Rozwoju Gminy. ➤ Prowadzenie aktywnych działań na rzecz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na rozwój gminnych przedsięwzięć. ➤ Opracowywanie i aktywne upowszechnianie informacji i oferty dla zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej w Gminie - oferty gminnej. ➤ Stworzenie preferencyjnych warunków w zakresie pozyskiwania gruntów oraz ulg i preferencji dla inwestorów. ➤ Stworzenie i wdrożenie w Urzędzie Gminy „szybkiej ścieżki obsługi”

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podniesienie stopnia współuczestnictwa lokalnej społeczności w działaniach na rzecz rozwiązywania problemów gminnych. ➤ Modernizacja budynku Urzędu Gminy Szczaniec. (ocieplenie) ➤ Systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez urzędników. ➤ Zasilenie budynków użyteczności publicznej z jednej kotłowni (ZS, UG, Budynek KGW i OSP).
--	--

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Opracowane i dostosowane nowe struktury w Urzędzie Gminy	szt	1	1	Urząd Gminy
Ilość mobilnych punktów dostępu do Internetu / kioski multimedialne	szt	0	4	Urząd Gminy, sołectwa
Współpraca z Gminą partnerską	liczba	1	1	Urząd Gminy
Ilość projektów unijnych na inwestycje od 2016 r.	liczba	0	10	Urząd Gminy
Zmodernizowany budynek Urzędu Gminy	liczba	1	1	Urząd Gminy
Ilość osób biorących udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje	osoby	17	17	Urząd Gminy
Zmodernizowany system zasilania w jedną kotłownię dla kilku obiektów	Liczba	1	1	Urząd Gminy
Opracowany systemu obsługi petenta „szybka ścieżka”	szt	0	1	Urząd Gminy

CEL STRATEGICZNY 4
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Cel Operacyjny nr 4.1. Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Cel Operacyjny nr 4.1 .	<i>Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji</i>
Działania	<p>Opracowanie programu</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wybór podmiotu do opracowania programu. ➤ Przyjęcie programu przez radę gminy.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość zrealizowanych opracowań	liczba	0	1	Urząd Gminy

Cel Operacyjny nr 4.2. Realizacja celów operacyjnych 1- 3 na obszarach zdegradowanych

Cel Operacyjny nr 4.2 .	<i>Realizacja celów operacyjnych 1- 3 na obszarach zdegradowanych</i>
Działania	<p>Opracowanie programu</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja projektów infrastrukturalnych i społecznych

	<i>zorientowanych na mieszkańców obszarów zdegradowanych.</i>
--	---

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wzrost/ trend w rynku docelowym 2011	Źródło
Ilość zrealizowanych opracowań	liczba	0	4	Urząd Gminy, Instytucje Kultury, Partnerzy społeczni i Przedsiębiorcy

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015 – 2022 będzie realizowana z poszanowaniem zasad obowiązujących w ramach Polityki Spójności UE oraz zasad wskazanych w krajowych dokumentach strategicznych, m.in. w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Głównymi zasadami przygotowania i realizacji Strategii są:

- ✓ **zasada koncentracji (geograficznej i tematycznej)** – oznaczająca skoncentrowanie ograniczonych zasobów finansowych i organizacyjnych na wyodrębnionych obszarach geograficznych, w których potrzebna jest zewnętrzna interwencja dla pełnego wykorzystania potencjałów rozwojowych, jak również - polegająca na skoncentrowaniu interwencji na działaniach zorientowanych na strategiczne dziedziny decydujące o konkurencyjności regionów/terytoriów w dłuższym horyzoncie czasowym lub ograniczeniu interwencji do określonych działań/projektów;
- ✓ **zasada partnerstwa i współpracy** – rozumiana jako współdziałanie, współdecydowanie i współodpowiedzialność podmiotów publicznych (tj. instytucji krajowych, regionalnych, lokalnych) i niepublicznych za realizację celów Strategii, jak również współpraca (oparta na wzajemnym zaufaniu) w realizacji wspólnych przedsięwzięć, a także monitorowaniu i ewaluacji działań w ramach realizacji Strategii;
- ✓ **zasada koordynacji** – oznaczająca ściśle i kompleksowe powiązanie działań różnych podmiotów publicznych i niepublicznych realizujących zróżnicowane przedsięwzięcia rozwojowe za pośrednictwem zespołu instrumentów o charakterze instytucjonalnym, prawnym i planistycznym;

- ✓ **zasada subsydiarności** – zakładająca planowanie i realizację celów Strategii przez różne podmioty, na możliwie najniższym poziomie administracyjnym gwarantującym najwyższą efektywność jej realizacji;
- ✓ **zasada wieloszczeblowego zarządzania procesami rozwoju regionalnego** – odnosząca się do zinstytucjonalizowanej sieci powiązań na poziomie europejskim –krajowym – regionalnym – lokalnym, umożliwiającej większe zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych w realizację Strategii;
- ✓ **zasada zintegrowanego podejścia terytorialnego** (*place-based approach*) –dotycząca lepszego wykorzystania ukrytych lub niewłaściwie wykorzystywanych zasobów (w tym zasobów ludzkich), oraz specjalizacji terytoriów o różnym poziomie rozwoju, bazująca na wewnętrznym (endogenicznym) potencjale rozwojowym odpowiadająca na specyficzne potrzeby województwa oraz umożliwiająca realizację interwencji odpowiadających na wyzwania rozwojowe dostosowane do lokalnych uwarunkowań;
- ✓ **zasada podejmowania decyzji w oparciu o rzetelne informacje** – gwarantująca realizację Strategii w kontekście obiektywnych faktów, danych, wniosków i rekomendacji oraz ekonomiczno-społecznych teorii naukowych (*evidence based policy*) za pomocą przejrzystego i sprawnego systemu monitorowania i ewaluacji;
- ✓ **zasada zrównoważonego rozwoju** – oznaczająca integrowanie celów i wymogów ochrony środowiska z innymi politykami, strategiami i działaniami.

6.1. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJE STRATEGII.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015 – 2022 będzie realizowana przez wiele instytucji, organizacji, podmiotów działających lokalnie i na rzecz gminy. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację, wdrażanie i osiągnięcie zamierzonych celów Strategii jest Urząd Gminy, w imieniu którego działa Wójt Gminy. W realizację Strategii włączone będzie szerokie grono partnerów reprezentujących m.in. jednostki organizacyjne i pomocnicze Gminy, organizacje pozarządowe, instytucje społeczno-gospodarcze, przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu. Istotną także będzie współpraca ponadlokalna, w tym współpraca zagraniczna z miastami partnerskimi oraz z innymi samorządami, instytucjami i środowiskami społeczno-gospodarczymi. Współpraca wymienionych środowisk jest warunkiem koniecznym dla osiągnięcia celów w niej założonych.

6.2. FINANSOWANIE REALIZACJI STRATEGII.

Ogólny i kierunkowy charakter dokumentu, zakończona dyskusja na temat nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz nowe programy w zakresie alokacji środków unijnych na rozwój regionalny sprawiają, że sposób finansowania realizacji Strategii można określić w sposób ramowy poprzez wskazanie przyszłych źródeł finansowania oraz wskazanie uwarunkowań ich pozyskania i absorpcji. Finansowanie realizacji Strategii będzie oparte w szczególności o:

- publiczne środki zagraniczne, w tym pochodzące z funduszy europejskich oraz

instrumentów finansowych UE;

- publiczne środki lokalne, regionalne i krajowe, w tym środki budżetu gminy, budżetu województwa, budżetu państwa (w tym fundusze celowe) oraz innych jednostek sektora finansów publicznych,

- środki prywatne.

Finansowanie realizacji Strategii.

Finansowanie realizacji Strategii będzie oparte w szczególności o:

- publiczne środki zagraniczne, w tym pochodzące z funduszy europejskich oraz instrumentów finansowych UE;

- publiczne środki lokalne, regionalne i krajowe, w tym środki budżetu gminy, budżetu województwa, budżetu państwa (w tym fundusze celowe) oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;

- środki prywatne.

l.p.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Beneficjent zadania inwestycyjnego	Źródła finansowania
1.	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w miejscowości Smardzewo	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% kosztów kwalifikowanych
2.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowe Karcze, Wilenko, Dąbrówka Mała Opalewo, Wolimirzyce, Koźminek, Brudzewo i Kiełcze	Urząd Gminy w Szczaniecu, mieszkańcy z obszaru gminy	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% kosztów kwalifikowanych Środki RPO- L2020, Priorytet 4 Środowisko i kultura 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST, przedsiębiorcy, państwowe jednostki budżetowe. Max poziom dofinansowania 85% Typ II- Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczanie ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków - na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie i technologicznie niezasadna)-tylko w granicach aglomeracji.
3.	Dokończenie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Szczaniec	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% kosztów kwalifikowanych Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura 4.3 Gospodarka

			wodno-ściekowa. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST, przedsiębiorcy, państwowe jednostki budżetowe. Max poziom dofinansowania 85% Typ I- Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno –ściekowej (aglomeracje od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM, zgodnie z opracowaną aktualizacją KPOŚK)
4.	Hydrofornia Wolimirzyce, studnia na posesji prywatnej- rozbudowa	Urząd Gminy w Szcząncu GZUK	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63%
5.	Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Szczaniec	Urząd Gminy w Szcząncu GZUK	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.2. Gospodarka wodno-ściekowa Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63%
6.	Konserwacja lub rewitalizacja stawów na terenie gminy	Urząd Gminy w Szcząncu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2, Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, 8.2 14.3.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Beneficjent: JST, osoby fizyczne, przedsiębiorcy, osoby prawne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (koła gospodyń wiejskich) Poziom dofinansowania 63,63% lub według ustaleń LGD
7.	Rewitalizacja parków w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Szczaniec	Urząd Gminy w Szcząncu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2, Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, 8.2 14.3.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Beneficjent: JST, osoby fizyczne, przedsiębiorcy, osoby prawne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (koła gospodyń wiejskich) Poziom dofinansowania 63,63% lub według ustaleń LGD
8.	Ochrona naturalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych	Urząd Gminy w Szcząncu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2, Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, 8.2 14.3.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Beneficjent: JST, osoby fizyczne, przedsiębiorcy, osoby prawne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (koła gospodyń wiejskich) Poziom dofinansowania 63,63% lub według ustaleń LGD Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura , działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu. Typ

			Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, . Max poziom dofinansowania 85%
9.	Budowa boisk sportowych w miejscowościach na terenie gminy	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2, Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, 8.2 14.3.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Beneficjent: JST, osoby fizyczne, przedsiębiorcy, osoby prawne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (koła gospodyń wiejskich) Poziom dofinansowania 63,63% lub według ustaleń LGD
10.	Drogi gminne, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% PROW Inicjatywa LEADER
11.	Oświetlenie – renowacja	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% PROW – Inicjatywa LEADER
12.	Remont Sali Widowiskowej przy Urzędzie Gminy	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.3. Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63%, PROW – Inicjatywa LEADER Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura, działanie 4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły Max poziom dofinansowania 85%
13.	Budowa świetlicy w Wilenku	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 7.3.3. Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% PROW Inicjatywa LEADER
14.	Kultywowanie rolniczych tradycji Gminy, rozwój agroturystyki, rękodziela, rzemiosła, lokalnych wyrobów spożywczych	Szczaniecki Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy Szczaniec	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2, Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, 8.2 14.3.1 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Beneficjent: JST, osoby fizyczne,

			przedsiębiorcy, osoby prawne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej (koła gospodyń wiejskich) Poziom dofinansowania 63,63% lub według ustaleń LGD
15.	Remonty remiz i strażnic strażackich, wozy strażackie	Urząd Gminy w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2 Wsparcie dla Rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63% Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom. Typ Beneficjenta: JST, OSP, Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Max poziom dofinansowania 85%. Tylko na zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego.
16.	Zasilanie trzech budynków użyteczności publicznej z jednej kotłowni (Budynek Zespołu Szkół, budynek Urzędu i Budynek po policji) Zasilanie fotowoltaiczne (Zespół Szkół i Urząd Gminy)	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 3 Gospodarka niskoemisyjna działanie 3.2 Efektywność Energetyczna. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych. Max poziom dofinansowania 85%
17.	Odnawialne źródła energii (ogniwa fotowoltaiczne) produkcja energii przez lokalnych przedsiębiorców	Przedsiębiorcy, Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 3 Gospodarka niskoemisyjna działanie 3.1 Odnawialne Źródła Energii. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych, przedsiębiorcy instytucje kultury, rolnicy, grupy producentów rolnych,. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna. NFOŚ- konkurs „Prosument”
18.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 1 Gospodarka i Innowacje, działanie 1.3 Tworzenie i Rozwój terenów inwestycyjnych. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Max poziom dofinansowania 85%
19.	Modernizacja, wyposażenie i infrastruktura przedszkoli i szkół. Program indywidualizacji procesu nauczania.	Zespół Szkół w Szczaniecu	PROW 2014-2020 działanie 8.2. 14.2 Wsparcie dla rozwoju Lokalnego w ramach inicjatywy LEADER Beneficjent : JST Poziom dofinansowania 63,63%

			RPO-L2020 Priorytet 9 Infrastruktura społeczna 9.3 Rozwój Infrastruktury edukacyjnej. Poziom dofinansowania 85 %
20.	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura, działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe. Max poziom dofinansowania 85%
21.	Budowa lokali komunalnych	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki własne
22.	Termomodernizacja budynku Szczanieckiego Ośrodka Kultury	Szczaniecki Ośrodek Kultury	Środki RPO- L2020 , Priorytet 3 Gospodarka niskoemisyjna działanie 3.2 Efektywność Energetyczna. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych. Max poziom dofinansowania 85%
23.	Modernizacja Szczanieckiego Ośrodka Kultury	Szczaniecki Ośrodek Kultury	Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura, działanie 4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły Max poziom dofinansowania 85%
24.	Rewitalizacja wysypisk dziko powstałych	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 4 Środowisko i kultura, działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe. Max poziom dofinansowania 85%
25.	Turbina wodna w m. Szczaniec	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 3 Gospodarka niskoemisyjna działanie 3.1 Odnawialne Źródła Energii. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych, przedsiębiorcy instytucje kultury, rolnicy, grupy producentów rolnych, Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
26.	Modernizacja budynku z przystosowaniem na działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Urząd Gminy w Szczaniecu	Środki RPO- L2020, Priorytet 9 Infrastruktura społeczna działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia

			kościół, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
27.	Wdrożenie elektronicznych usług w SZOK	Szczaniecki Ośrodek Kultury	Środki RPO- L2020, Priorytet 2. Rozwój Cyfrowy działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, przedsiębiorcy, kościoły, jednostki naukowe, instytucje kultury. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
28.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej	Urząd Gminy w Szczañcu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 3 Gospodarka niskoemisyjna działanie 3.2 Efektywność Energetyczna. Typ Beneficjenta : JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST. Właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych, przedsiębiorcy instytucje kultury, rolnicy, grupy producentów rolnych,. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
29.	Modernizacja Szkoły w Smardzewie	Urząd Gminy w Szczañcu	Środki RPO- L2020 , Priorytet 9. Infrastruktura społeczna 9.3 Rozwój Infrastruktury edukacyjnej. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia OHP, inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, szkoły resortowe. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
30.	Rewitalizacja cmentarzy	Urząd Gminy w Szczañcu	Środki RPO- L2020, Priorytet 4. Środowisko i kultura działanie 4.4 zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, kościoły, organizacje pozarządowe, samorządowe instytucje kultury. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
31.	Wdrożenie systemu bezpieczeństwa danych osobowych w Urzędzie Gminy	Urząd Gminy w Szczañcu	Środki RPO- L2020, Priorytet 2. Rozwój Cyfrowy działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Typ Beneficjenta: JST, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, przedsiębiorcy, kościoły, jednostki naukowe, instytucje kultury. Max poziom dofinansowania do 85% w przypadku kiedy nie występuje pomoc publiczna.
32.	Samochód specjalistyczny do przewozu osób niepełnosprawnych.	Urząd Gminy Szczaniec	Środki własne, środki PEFRON
33.	Realizacja programu	Urząd Gminy Szczaniec	Środki RPO- L2020, Działanie 9.2. Rozwój

	rewitalizacji obszarów zdegradowanych	Partnerzy gospodarczy i społeczni	obszarów zmarginalizowanych.
34	Budowa instalacji fotowoltaicznej z systemem ogrzewania oraz elementami remontów i wyposażenia świetlic wiejskich	Urząd Gminy Szczaniec	Środki własne, środki PROW 2014 – 2020

Źródło: Dane z Urzędu Gminy

6.3. MONITOROWANIE, KONTROLA I OCENA EFEKTÓW REALIZACJI USTALEŃ STRATEGICZNYCH

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY SZCZANIEC DO 2022 ROKU niezbędne jest stworzenie systemu stałego monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji jej ustaleń (celów i kierunków działania). Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu Gminy, jak wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju. Generalnie rzecz biorąc, systemy monitoringu i kontroli służą do wykrywania:

- istniejących, bądź możliwych tendencji i zdarzeń powodujących zakłócenia w wykonywaniu decyzji wynikających z przyjętych ustaleń STRATEGII,
- negatywnych konsekwencji tychże decyzji dla poziomu życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz stanu środowiska przyrodniczego,
- odchylenia realizacyjnych od założonych celów rozwoju Gminy.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń STRATEGII służy więc rozwiązywaniu problemów, gdyż nastawione są one na ich wykrywanie oraz zapobieganie ich skutkom. Pozwala to na zwiększenie zdolności Władz Gminy Szczaniec do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Monitoring i kontrola realizacji

Jest to proces, który ma na celu systematyczne analizowanie stanu zaawansowania realizacji poszczególnych kierunków działań i ich zgodności ze sformułowanymi celami. Jego istotą jest wyciągnięcie wniosków z tego, co zostało, a co nie zostało zrobione, określenie przyczyn tego stanu rzeczy, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele. Innymi słowy, istotą procesu monitoringu i kontroli jest stwierdzenie, czy wynik naszego działania (efekt końcowy) jest zgodny z zamierzeniami (cele i kierunki działania) oraz czy wszystkie czynności i środki zastosowane w działaniu były potrzebne do osiągnięcia zamierzonego stanu.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

MONITORING RZECZOWY obejmować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp w realizacji zapisanych w STRATEGII zadań oraz umożliwiać będzie oceny ich wykonania w odniesieniu do celów rozwoju. Będzie się on posługiwał się dwoma rodzajami wskaźników, a mianowicie:

WSKAŹNIKAMI PRODUKTU (dostarczają informacji o dobrach lub usługach wytworzonych w wyniku realizacji zadań) - opisują one rzeczy materialne lub usługi powstałe bezpośrednio w wyniku realizacji zadań, np. długość zmodernizowanych dróg, liczb zmodernizowanych pomieszczeń, itp.,

WSKAŹNIKAMI REZULTATU (dostarczają informacji o zmianach jakie nastąpiły w wyniku realizacji zadań) - opisują one bezpośrednie i natychmiastowe efekty (korzyści) wynikające z realizacji zadań, np. liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej.

Natomiast **MONITORING FINANSOWY** obejmować będzie ocenę racjonalności i sprawności wydatkowania środków finansowych (własnych i zewnętrznych) na realizację ustaleń zawartych w STRATEGII.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY SZCZANIEC DO 2022 ROKU będzie obejmowała w szczególności:

- zbieranie i interpretowanie (oceny) danych opisujących postęp i efekty realizowanych kierunków działań (projektów realizacyjnych),
- bieżący nadzór, kontrolę i ocenę realizacji poszczególnych kierunków działań,
- wczesne diagnozowanie trudności mogących mieć niekorzystny wpływ na realizowane kierunki działań, zwłaszcza na ich terminowość i ostateczne koszty realizacji,
- korygowanie i modyfikowanie planowanych kierunków działań, jeśli nie ma szans i możliwości ich wykonania,
- weryfikację zgodności założonych planów finansowych z faktyczną ich realizacją,
- weryfikację zgodności uzyskiwanych efektów z założonymi celami,
- ocenę efektywności wykorzystania środków finansowych pozostających w dyspozycji

Budżetu Gminy i aktualizację prognoz finansowych,

- aktualizację i uzupełnianie zapisów STRATEGII, w zależności od pojawiających się zewnętrznych i wewnętrznych merytorycznych przyczyn,
- sporządzanie przez Wójta Gminy raportu z realizacji ustaleń STRATEGII (raz w roku) i jego przekazywanie Radzie Gminy, a także upowszechnianie wśród mieszkańców na stronie internetowej Gminy Szczaniec,

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń Strategii mają, więc za zadanie szybko wykrywać tendencje i zdarzenia mogące mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji, zapisanych w STRATEGII, celów rozwoju i planowanych zadań realizacyjnych.

Ocena efektów realizacji

Ocena efektów realizacji ustaleń STRATEGII umożliwia - poprzez odpowiednio dobrany system mierników – badać rezultaty (postępy) w zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy.

Będzie ona prowadzona w dwóch aspektach:

- bieżąca (on-going) - ocenie tej będą podlegać poszczególne przedsięwzięcia w trakcie ich realizacji,
- ex-post - ocenie tej będą podlegać poszczególne przedsięwzięcia po ich zakończeniu.

Przy ocenie efektów realizacji ustaleń STRATEGII należy uwzględnić następujące trzy kryteria:

- skuteczności, co pozwala określić, czy i na ile cele zapisane w STRATEGII zostały osiągnięte,
- efektywności, co pozwala porównać zasoby zaangażowane przy realizacji danego przedsięwzięcia z rzeczywistymi osiągnięciami - jest to stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów,
- korzyści, co pozwala ocenić faktyczne efekty z realizacji danego przedsięwzięcia - jest to ocena „saldo” skutków pozytywnych i negatywnych powstałych w wyniku jego realizacji,

Ocena efektów zdefiniuje również czynniki, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia we wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, a także określi rekomendacje i proponowane zmiany w zapisach STRATEGII. Szczególną uwagę należy zwrócić na sposób rozpowszechniania wyników tej oceny tak, aby dotarły one do jak najszerszego grona mieszkańców Gminy i zlokalizowanych na jej terenie podmiotów gospodarczych oraz innych zainteresowanych podmiotów.

Mapa nr 5 : Gmina Szczaniec

Mapa nr 6 Gmina Szczaniec ścieżka rowerowa Szczaniec-Zbąszynek

Spis tabel:

- Tabela 1 – Struktura użytkowania gruntów w Gminie Szczaniec
- Tabela 2 – Mieszkańcy Gminy Szczaniec wg płci
- Tabela 3 – Dochód na mieszkańca w Gminie Szczaniec w latach 2007-2012
- Tabela 4 – Mieszkańcy Gminy w podziale na miejscowości
- Tabela 5 – Pomniki przyrody
- Tabela 6 – Bonitacja użytków rolnych w Gminie Szczaniec
- Tabela 7 – Struktura wieku ludności wg grup funkcyjnych
- Tabela 8 – Ludność Gminy wg grup wieku
- Tabela 9 – Ekonomiczna struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2013
- Tabela 10 – Ruch naturalny ludności Gminy
- Tabela 11 – Liczba ludności w poszczególnych latach w gminie Szczaniec
- Tabela 12 – Migracje ludności w gminie Szczaniec w latach 2009-2013
- Tabela 13 – Powierzchnia i ludność
- Tabela 14 – Powody przyznania pomocy na rok 2014
- Tabela 15 – Liczba rodzin (gospodarstw domowych) korzystających z opieki społecznej w latach 2011 - 2014
- Tabela 16 – Baza oświatowa na terenie Gminy Szczaniec
- Tabela 17 – Dzieci uczęszczające do szkół na terenie Gminy Szczaniec
- Tabela 18 – Zajęcia pozalekcyjne w szkołach na terenie Gminy
- Tabela 19 – Świetlice wiejskie na terenie Gminy
- Tabela 20 – Jednostki ochotniczej straży pożarnej w gminie
- Tabela 21 – Biblioteka w gminie Szczaniec – na podstawie sprawozdań
- Tabela 22 – Użytki rolne na terenie gminy Szczaniec
- Tabela 23 – Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych
- Tabela 24 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – sektor prywatny
- Tabela 25 – Bezrobotni w Gminie Szczaniec
- Tabela 26 – Bezrobotni zarejestrowani
- Tabela 27 – Bezrobotni w gminie Szczaniec 2010-2014
- Tabela 28 – Pobór wody z ujęć w gminie Szczaniec w latach 2010-2011
- Tabela 29 – Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach
- Tabela 30 – Infrastruktura wodociągowa w gminie Szczaniec
- Tabela 31 – Zmieszane odpady komunalne zebrane na terenie gminy Szczaniec (wg danych GUS)
- Tabela 32 – Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie na terenie gminy Szczaniec
- Tabela 33 – Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Szczaniec
- Tabela 34 – Wykaz kotłowni lokalnych na terenie gminy Szczaniec
- Tabela 35 – Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu świebodzińskiego w latach 2005 i 2011 r.

Tabela 36 – Stan ewidencyjny urządzeń melioracji w gminie Szczaniec

Tabela 37 – Cele strategiczne i cele operacyjne

Spis map:

Mapa nr 1: Województwo Lubuskie

Mapa nr 2: Struktura terenu Gminy Szczaniec

Mapa nr 3: Zagospodarowanie przestrzenne

Mapa nr 4: Poziom bezrobocia w woj.lubuskim

Mapa nr 5: Gmina Szczaniec

Mapa nr 6 : Gmina Szczaniec ścieżka rowerowa Szczaniec-Zbąszynek

Spis fotografii:

Fot. Lubinica w szczanieckim parku, prawy dopływ Leniwej Obry (Gniłej Obry)

Fot. Park w Szczañcu

Fot. Pałac w latach powojennych

Fot. Kościół parafialny pw. św. Anny

Fot. Zespół pałacowy w Myszęcinie

Fot. Pałac Ojerzycy

Fot. Kościół św. Stanisława w Koźminku

Fot. Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Smardzewie

Fot. Gołębnik w Smardzewie

Fot. Spichlerz w Smardzewie

Fot. Spichlerz w Szczañcu

Fot. Ruiny Pałacu w Szczañcu

Fot. Zespół pałacowo – parkowy w Szczañcu

Fot. Regionalna Sala Pamięci im. Rodu Szczanieckich

Fot. Zespół Śpiewaczy „Osoria”

Fot. Stadion w Szczañcu

Fot. Boisko w Ojerzycach

Uchwała Rady Gminy Szczaniec

**RADA GMINY
SZCZANIEC**

**UCHWAŁA Nr XIX/109/15
Rady Gminy Szczaniec**

z dnia 25 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia strategii Gminy Szczaniec na lata 2015-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 ze zm.), uchwała się, co następuje:

§1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczaniec.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Wiesława Sienkowska

Zmiana Uchwały Rady Gminy Szczaniec

**UCHWAŁA NR XXII/137/16
RADY GMINY SZCZANIEC
z dnia 24 lutego 2016r.**

w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/109/15 z dnia 25 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia strategii Gminy Szczaniec na lata 2015-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2015r. poz. 1515 ze zm.), uchwała się, co następuje:

§1. Zmienia się Strategię Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022, która po zmianach otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczaniec.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Wiesława Sienkowska

Zmiana Uchwały Rady Gminy Szczaniec

UCHWAŁA NR XXXVII/208/17 RADY GMINY SZCZANIEC

z dnia 25 stycznia 2017r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/109/15 z dnia 25 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia strategii Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2016r. poz. 446 ze zm.), **uchwała się, co następuje:**

§1. Zmienia się Strategię Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm., która po zmianach otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Wiesława Sienkowska

Zmiana Uchwały Rady Gminy Szczaniec

UCHWAŁA NR XVII/2/20 RADY GMINY SZCZANIEC

z dnia 30 stycznia 2020r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/109/15 z dnia 25 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia strategii Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2019r. poz. 506), **uchwała się, co następuje:**

§1. Zmienia się Strategię Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm., która po zmianach otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Daniel Sokołowski

**UCHWAŁA NR XXVIII/73/20
RADY GMINY SZCZANIEC**

z dnia 28 stycznia 2021r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/109/15 z dnia 25 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia strategii Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2020r. poz. 713), **uchwała się, co następuje:**

§1. Zmienia się Strategię Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Szczaniec na lata 2015-2022 z późn. zm., która po zmianach otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Daniel Sokołowski